

Rakkestad kommune

Budsjett 2023 og

Økonomiplan 2023 - 2026

Saksnr. 22/2112

Journalnr. 21125/22

Arkiv 151

Dato: 07.11.2022

Rådmannens forslag

Innhold

KOMMUNEDIREKTØRENS INNLEDENDE KOMMENTARER	5
SAMFUNN OG STATISTIKK	15
KOMMUNEPLANEN	24
HR – INTERNE PROSESSER.....	26
KOMMUNAL STATISTIKK - ÅRSVERK, ANSATTE OG SYKEFRAVÆR	27
KOMMUNAL ØKONOMI	31
DET ØKONOMISKE OPPLAGGET FOR KOMMUNENE	36
FINANSPOSTER.....	39
EGENINNTEKTER.....	43
FINANSIELLE MÅLTALL.....	44
KOMMUNEDIREKTØR OG STABER.....	48
OPPVEKST OG KULTUR.....	49
VELFERD OG LEVEKÅR	51
HELSE OG MESTRING.....	53
AREAL OG INFRASTRUKTUR	55
RAKKESTAD KIRKELIGE FELLESRÅD	57
FELLESUTGIFTER OG FELLESINNTEKTER	57
INVESTERINGSBUDSJETTET 2023 OG INVESTERINGSDELEN AV ØKONOMIPLANEN 2023 – 2026	58
OVERSIKTER, OBLIGATORISKE SKJEMAER OG SELVKOSTBEREGNINGER	63
VEDLEGG 1: PRISER FOR VARER OG TJENESTER 2023	71
VEDLEGG 1A - BETALINGSREGULATIV FOR PLANSAKER, UTSLIPPSSAKER OG BYGGESAKER.....	82
VEDLEGG 1B - BETALINGSREGULATIV ETTER MATRIKKELLOVEN	87
VEDLEGG 1C - BETALINGSREGULATIV ETTER EIERSEKSJONSLOVEN.....	91
VEDLEGG 2: SATSER FOR GODTGJØRING TIL OPPDRAGSTAKERE	92

Kommunedirektørens innledende kommentarer

Generelt

Kommunedirektøren legger budsjett 2023 og økonomiplan 2023 – 2026 fram for vedtak av formannskapet og kommunestyret.

Etter at kommunene i 2015 – 2020 opplevde stabile og gode rammevilkår, går utviklingen nå for mange av virksomhetene i en annen retning. Det genereres i økende grad økonomiske ubalanser. En rekke kommuner kan komme til å avlegge regnskaper for 2022 med et merforbruk. Rakkestad kommune merker denne situasjonen nær sagt sterkere enn noen andre kommuner. Fra å levere netto driftsresultater og regnskapsmessige resultater i intervallet 2 – 4 prosent av brutto driftsinntekter i det tidsrommet som nevnt, var det bare så vidt balanse i kommuneøkonomien i 2020 og 2021. Kommunedirektøren vurderer at inneværende år (2022) kommer til å ende opp med et større regnskapsmessig merforbruk. Et stort antall kommuner klarer seg i øyeblikket bedre enn Rakkestad kommune.

I 2015 – 2021 var årsresultater, netto driftsresultater og disposisjonsfonds for Rakkestad kommune og gjennomsnittet av kommuner:

	Årsresultat	Netto driftsresultat	Disposisjonsfond		
	Rakkestad	Rakkestad	Norge	Rakkestad	Norge
2015,	2,4	1,7	2,9	3,8	6,7
2016,	3,5	3,7	4,1	6,7	8,3
2017,	4,1	3,1	3,7	10,6	10,0
2018,	4,2	3,5	2,2	12,6	11,1
2019,	3,2	2,9	1,5	15,6	11,0
2020,	0,9	0,7	2,5	16,1	11,9
2021,	0,1	0,4	4,2	15,4	13,7

Prosent av brutto driftsinntekter.

Årsresultatet uttrykker regnskapsmessige mindre – eller merforbruk (tidligere regnskapsmessig over- eller underskudd) i det enkelte år.

I en lengere periode (2015 – 2019) hadde Rakkestad kommune bra balanse i sine regnskaper. Som beskrevet er denne situasjonen forandret helt i 2020 og spesielt 2021. Årsresultat ble bare på 0,1 prosent – knappe kr. 500 000 – av brutto driftsinntekter i siste regnskap. Det forverrer seg ytterligere i 2022. For første gang kommer årsresultatet til å bli negativt. Utviklingen er svært bekymringsfull.

Kommunedirektøren ser like fullt ikke på årsresultatet som det mest relevante uttrykk for tilstanden i kommuneøkonomien. Til det er størrelsen påvirket for mye av faktorer som ikke har med regulære, løpende utgifter og inntekter å gjøre.

Netto driftsresultat er overskudd/underskudd på driftsregnskapet. Det framkommer etter at samtlige drifts- og finansielle kostnader er dekket inn. Netto driftsresultat er kommunens driftsreserver og buffer mot økende utgifter og/eller sviktende inntekter for en kortere periode (0 – 1 år). Det er den nærmeste indikator for å beskrive bærekraft og robusthet i kommuneøkonomien.

Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi mener at nivået på netto driftsresultat over tid bør være over 1,75 prosent av brutto driftsinntekter for å oppfylle kriteriene for en bærekraftig og solid kommuneøkonomi. Slike resultater ble oppnådd i 2015 – 2019 – etter at regnskapene for 2012 – 2014 var langt svakere. De siste to årene (2020 og 2021) er den økonomiske

balansen på nytt vesentlig forverret. Netto driftsresultater var ble på kun 0,7 og 0,4 prosent av brutto driftsinntekter. Det drar seg ytterligere på i 2022. Rakkestad kommune vil måtte registrere et negativt netto driftsresultat ved utgangen av året.

Årsresultat og netto driftsresultat uttrykker med andre ord en identisk økonomisk utvikling for kommunen.

Disposisjonsfondet er kommunens driftsreserver og buffer mot økende utgifter og sviktende inntekter for en periode på 1 – 3 år. Det må stå i et visst forhold til brutto driftsinntekter – slik at det gir nødvendig bærekraft, forutsigbarhet og stabilitet i økonomien. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi mener at ressursene bør utgjøre minimum 10 prosent av de samlede driftsinntekter til enhver tid.

Rakkestad kommune hadde disposisjonsfond på 16,1 prosent pr. 31.12.2020 og 15,4 prosent pr. 31.12.2021 av de samlede driftsmidlene. Det utgjør en tilstrekkelig og egentlig ganske god økonomisk reserve for det tidsrom det er snakk om (1 – 3 år).

Hele samfunnet opplever nå vanskeligere økonomiske tider. Det gjelder også Rakkestad kommune.

Kommunedirektøren mener at 30 – 45 millioner kroner (25 – 37,5 prosent) av disposisjonsfondet må anvendes i 2022, for å kunne avlegge et regnskap i balanse.

Ved inngangen til kommende budsjett- og økonomiplanperiode, vil driftsreservene være på ca. 10 prosent av driftsbudsjettet.

Den trygghet og stabilitet som disse ressursene representerer, reduseres altså raskt som den økonomiske situasjonen og utviklingen i øyeblikket er.

Kommunedirektøren ser med uro og bekymring for hvilke retninger samfunnet går (globalt, nasjonalt og lokalt) i de nærmeste årene.

Årsaker til den økonomiske situasjonen og utviklingen

Av årsaker til de vanskeligheter og utfordringer kommunen står overfor, trekker kommunedirektøren særskilt fram:

- ***Kommunereformen 2015 – 2020 og revidert kommunalt inntektssystem fra 2017,***

Stortinget vedtok fem år tilbake en kommunereform fra 1.1.2020. Samtidig ble det kommunale inntektssystemet endret og tilpasset den nye strukturen. Med sin størrelse og beliggenhet sentralt på Østlandet, kommer Rakkestad kommune svakt ut i den fordelingen av ressurser som skjer gjennom rammeoverføringene. Gjennomgående er inntektsveksten opp til 1 prosent p.a. lavere enn for gjennomsnittet av kommunene i den periode det er snakk om.

Skatteinntektene for størstedelen av Østfoldkommunene (etter utjevning) er på ca. 94 prosent av nivået for kommunene samlet. Spesielt for Rakkestad kommune er i tillegg at den såkalte behovsindeksen (indikator for hvor demografisk krevende en kommune er i forhold til landsgjennomsnittet) har gått ned fra ca. 1,11 i 2016 til bare 1,027 i 2023. Det slår direkte inn i form av lav vekst i rammeoverføringene.

Rakkestad kommune har en utvikling i sine frie inntekter som er mellom 3,5 – 5,5 millioner kroner p.a. svakere enn i det tidligere inntektssystemet.

- ***Eiendomsskatt,***

Stortinget foretok betydelige endringer i eiendomsskatteordningen for bolig- og fritidseiendommer fra 2020 og 2021. Maksimale skattesatser ble først satt ned til 5 promille og

deretter til 4 promille. I tillegg skal eiendomsskattegrunnlaget (skatteetatens formuesgrunnlag eller lokale takster) reduseres med 30 prosent fra de samme tidspunkter.

En følge av de beskrevne forandringer, er at eiendomsskatteinntektene er 3 – 4 millioner kroner p.a. lavere sammenlignet med noen år tilbake.

- **Ny kommunelov,**

Stortinget fastsatte for noen år siden en ny kommunelov. En konsekvens av økonomibestemmelsene, er at Rakkestad kommune må betale ned sine lån hurtigere (regler for minsteavdrag) enn etter det tidligere regelverket.

I et bærekraftig og langsiktig perspektiv kan det være bra.

Rakkestad kommune sine årlige avdrag på lån øker like fullt med ca. 7 millioner kroner som en konsekvens av tiltaket.

- **Utgifts- og aktivitetsutviklingen i kommunen – generelt,**

Tilbake i 2012 – 2014 bygde det seg opp økonomiske ubalanser.

Budsjett 2015 og økonomiplan 2015 – 2018 definerte tiltak tilsvarende 15 – 20 årsverk i løpet av to – tre år for å reetablere økonomisk bærekraft og handlingsrom. Det ble gjennomført fullt ut. Kommunedirektøren vurderer tiltaket som viktig og avgjørende for at kommunen kom budsjett- og regnskapsmessig forholdsvis godt i mål i en fem års periode.

Covid 19 pandemien traff Norge den 12. mars 2020, og samfunnet ble gjenåpnet først den 12. februar 2022.

For Rakkestad kommune forverret den økonomiske stillingen seg kraftig fra 2022. Den gikk fra å ha årsresultat og netto driftsresultat over kommunegjennomsnittet, og til bare så vidt å kunne holde regnskapsmessig balanse. En betydelige del av årsakene skyldes andre og nye rammebetingelser (kommunereform og nytt inntektssystem, eiendomsskatteendringer og ny lovgivning), men andre viktige elementer er å finne i kommunens egen virksomhet.

- **Utgifts- og aktivitetsutviklingen i kommunen – enkeltbrukere og enkelttiltak,**

Kommunedirektøren redegjorde i budsjett 2022 og økonomiplan 2022 – 2025, for at det i de siste par årene har utviklet seg tiltak for enkeltbrukere i velferd og levekår og helse og mestring, som enten ikke har latt seg løse innenfor etablerte interne rammer eller som det er kjøpt tjenester til.

Omfanget var på til sammen ca. 25 millioner kroner pr. tidlig 2022. Det dreier seg om barnevern, psykisk helse og rus, bo- og aktivitetstjenester, hjemmetjenestene og sykehjemmet.

Situasjonen og utviklingen som beskrevet er ikke bærekraftig.

Kommunedirektøren har arbeidet med problemstillingene og utfordringene. Det er tatt skritt slik at kommunen i større grad kan håndtere oppgavene i egen regi og innen etablerte budsjettammer. Effektene ligger så langt an til å bli ca. 7,5 millioner kroner (30 prosent) på årsbasis. Ytterligere resultater bør og må kunne oppnås i 2023.

Samtidig er det ikke grunn til å legge skjul på at nye, ressurskrevende enkeltbrukere og enkeltsaker vil oppstå også i framtiden. Rakkestad kommune stilles i slike tilfelle overfor dilemmaer og prioriteringer. Det er viktig for bærekraft og stabilitet i økonomien at sirkulasjonen og omløpshastigheten i de forskjellige tiltakene styrkes. Uten at det skjer, spises handlingsrom hele tiden opp.

- **Utgifts- og aktivitetsutviklingen i kommunen – den ordinære virksomheten,**

I den mere ordinære hverdag og virksomhet er utgiftsutviklingen og presset på budsjetttrammene også til stede i full målestokk.

De høye strømprisene har i siste halvdel av 2021 og 2022 hatt sterkest fokus. Usikkerheten for 2023 og videre framover er svært stor. Merutgiftene til energi utgjør på 12,5 – 15,0 millioner kroner i 2022 sammenlignet med et normalår. Et slikt nivå er ikke bærekraftig.

Regjeringen lanserte i statsbudsjettet et nytt fastprisregime for strøm (3 – 5 – og 7 – årsavtaler), som skal tre i kraft fra 1.1.2023. Det baserer seg på at tilbydere av slike kontrakter bare beskattes av inntektene ordningen gir (ikke som i dag spotpris). Instituttet er ment å skulle gi større forutsigbarhet i leverandørenes prissetting. Regjeringen mener at det for sluttbrukere (kommuner inklusive) vil medføre strømpriser ned mot kr. 0,70 pr. kwh.

Kommunedirektøren håper at tiltaket (fra 1.1.2023) får resultater som beskrevet. Det er ikke sikkert. Mange ute i markedet beskriver det som tvilsomt.

For 2023 og 2023 – 2026 budsjetterer kommunedirektøren med en strømpris på kr. 0,70 pr. kwh. og et samlet forbruk av slik energi på 6 000 000 kwh. pr. år.

Oppvekst og kultur har i 2022 hatt voksende utgifter til spesielt personalbruk på enkeltbarn/enkeltelever, spesialpedagogiske tiltak, tilskudd til private barnehager og skoleskyss.

Kommunedirektøren regner spesielt spesialpedagogisk virksomhet som usikker og gjenstand for mulige merutgifter i den kommende budsjett- og økonomiplanperiode.

Velferd og levekår har tjenester til ressurskrevende brukere og enkelttiltak som sine fremste og største økonomiske utfordringer gjennom året. Med hensyn til vurderinger omkring sakskomplekset vises til eget avsnitt foran. Det er avgjørende for bærekraft og stabilitet at kommunen oppnår høyere sirkulasjon og omløpshastighet i de aktuelle tiltakene framover. I annet fall spises det økonomiske handlingsrommet jevnt og trutt opp.

Kommunedirektøren fokuserer på denne spørsmålsstillingen i sine økonomioppfølgninger og andre aktuelle sammenhenger gjennom året.

Grunnlaget ved inngangen til budsjett 2023 og økonomiplan 2023 – 2026

Ifølge regjeringens framlegg til statsbudsjett for 2023, kan Rakkestad kommune regne med vekst i sine frie inntekter på 3,0 prosent fra 2022. Det er lavt sammenlignet med både Viken fylke og landet – der økningen er beregnet til henholdsvis 3,8 og 3,5 prosent. I det perspektivet underreguleres de frie inntektene med ca. kr. 3 000 000 (landet) og ca. kr. 4 500 000 (Viken) i 2023. Det forlenger en tendens tilbake fra 2017. Utviklingen er bekymringsfull.

Kommunedirektøren budsjetterer med kr. 568 003 000 i skatter, skatteutjevnenende tilskudd og rammeoverføringer for 2023.

Videre utover i perioden (2024 – 2026) er de frie inntektene regulert i en takt som samsvarer utviklingen slik den var i 2017 – 2023.

I øyeblikket gjennomgår regjeringen det kommunale inntektssystemet. Det vil medføre mindre og større endringer for samtlige kommuner. For Rakkestad kommune kan konsekvensene bli betydelige. Det skyldes at det såkalte PU – kriteriet i ordningen fases delvis ut. Hvis inntektsbortfallet det resulterer i ikke kompenseres, står kommunen overfor ytterlige økonomiske utfordringer fra 2024.

Kommunedirektøren arbeider for tiden med en uttalelse til inntektssystemutvalgets innstilling. Den skal godkjennes av formannskapet.

Etter regjeringens statsbudsjettframlegg vil lønns- og prisstigningen i kommunesektoren (deflatoren) utgjøre 3,7 prosent fra 2022 – 2023. I så fall medfører det en realnedgang i de frie inntektene på nesten kr. 4 000 000 på bare et år. Som kommunedirektøren vurderer det, underbygger det bare kommunens uheldige situasjon. Etter 2017 er utviklingen i de frie inntekter gjennomgående veldig svak.

Ifølge budsjett 2022 og økonomiplan 2022 – 2025 skulle Rakkestad kommune omstille og ta ned utgifter som følger i 2022 og 2023:

		2022	2022 og 2023
Kommunedirektør og staber,	kr.	2 050 000	2 350 000
Oppvekst og kultur,	"	2 083 000	5 000 000
Velferd og levekår,	"	2 250 000	2 250 000
Helse og mestring,	"	5 767 000	6 921 000
Areal og infrastruktur,	"	1 250 000	1 250 000
Sum,	kr.	13 400 000	17 771 000

Kommunedirektør og staber reduserer med 3,5 årsverk i 2022 og 2023. Det medfører direkte konsekvenser for plan- og forvaltningsvirksomheten.

Oppvekst og kultur har lavere lærer- og assistenttetthet sammenlignet med 2021 – 2022. Lærernormen oppfylles fortsatt. Ressursene er – med eksisterende strukturer – nærmere et minimumsnivå. Færre assistenter resulterer i at totaltilbudene omkring enkeltelever kan være svekket.

Innen Velferd og levekår henter NAV Rakkestad ut sine reduksjoner av sosialhjelpsbevilgningene og midlene som går til kvalifiseringsprogrammet. Eksklusive bosetting av flyktninger, er tiltaket realisert i sin helhet. Rakkestad familiesenter omfatter først og fremst forebyggende tjenester. Det er tatt ned ressurser innen fysio- og ergoterapi og familiehjelpen med ca. 1,8 årsverk.

Helse og mestring gjør tiltak ved at Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter og hjemmetjenester tilpasser sitt driftsnivå til en vedvarende lavere etterspørsel etter institusjonsplasser og omsorgsleiligheter. Personaltettheten på begge steder er høyere enn tidligere. Det har som formål å resultere i mer robuste tjenestetilbud.

Når det gjelder Areal og infrastruktur er 1,0 årsverk til sammen redusert i renhold og kommuneskogen. Dessuten har området styrket inntektene med ca. kr. 450 000.

Kommunedirektøren vurderer at det programmet som ble trukket opp i budsjett 2022 og økonomiplan 2022 – 2025 er gjennomført. Det skal gi tilnærmet full effekt fra 1.1.2023.

Store deler av verden er i en helt annen situasjon i dag sammenlignet med inngangen til 2022.

Regjeringen erklærte Covid 19 som en ikke samfunnskritisk sykdom og gjenåpnet samfunnet den 12. februar 2022. Forhåpentlig står denne beslutningen seg. Kommunedirektøren opererer ikke med Covid 19 tiltak i dette budsjettet og økonomiplanen.

Om kommunene oppnår koronakompensasjon for 2022 (utgifter på ca. 12,5 millioner kroner) er enda uavklart. Det er veldig uheldig om staten ikke oppfyller sine løfter på det punktet.

Russland invaderte Ukraina den 24. februar 2022. Krigen pågår fortsatt og kan bli langvarig. Den medfører alvorlige og store konsekvenser over hele verden.

Flyktninger strømmer fra Ukraina til Vest Europa. Norge beregner å ta imot 30 000 mennesker i 2022 og muligens 40 000 personer i 2023. Rakkestad kommune bosetter 55 flyktninger i 2022. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet har enda ikke gått ut til kommunene med noen bosettingsforespørsler for 2023.

En rapport om flyktningebosettingen så langt, legges fram i fjerde kvartal 2022.

Kommunedirektøren anbefaler at politisk nivå tar stilling til ytterligere bosettinger på grunnlag av erfaringene for 2022, og Integrerings- og Mangfoldsdirektoratets forespørsel om bosetting for 2023. Det innebærer at velferdsutvalget, formannskapet og kommunestyret behandler spørsmålet som en enkeltsak i januar og februar 2023.

En annen følge av Ukrainakrigen er at Europa og Norge er i en strøm- og energikrise.

Rakkestad kommune drar i 2022 på seg merutgifter til kraft på 12,5 – 15 millioner kroner sammenlignet med mer normale år. Det er ikke bærekraftig. I et lengere perspektiv kan konsekvensene for kommunen bli ganske fundamentale.

Et antall kommuner har derimot økende inntekter fra salg av konsesjonskraft, utbytter fra kraftproduserende selskaper eller bevilgninger fra havbruksfondet (Vestlandet, Trøndelag og Nord – Norge), som delvis og helt kompenserer for den utgiftseksplasjon som beskrevet. Rakkestad kommune er i en annen og svakere posisjon enn disse kommunene. De eskalerende strømutfordringene, må dekkes av de regulære budsjettmidlene. Nivåer av A – ,B – og C – kommuner danner seg i kjølevannet av strøm- og energikrisen.

Regjeringen lanserte i statsbudsjettet et nytt fastprisregime for strøm (3 – , 5 – og 7 – åravtaler), som skal tre i kraft fra 1.1.2023. Det baserer seg på at tilbydere av slike kontrakter bare beskattes av inntektene ordningen gir (ikke som i dag spotpris). Instituttet er ment å skulle gi større forutsigbarhet i leverandørenes prissetting. Regjeringen mener at det for sluttbrukere (kommuner inklusive) vil medføre strømpriser ned mot kr. 0,70 pr. kwh.

Kommunedirektøren håper at tiltaket (fra 1.1.2023) får resultater som beskrevet. Det er ikke sikkert. Mange ute i markedet ser på det som tvilsomt.

For 2023 og 2023 – 2026 budsjetterer kommunedirektøren med en strømpris på kr. 0,70 pr. kwh. og et samlet forbruk av slik energi på 6 000 000 kwh. pr. år.

Av flere årsaker enn strøm- og energikrisen, er den samlede utgiftsveksten svært stor i 2022.

Statsbudsjettet bygde opprinnelig på en kommunal deflator på 2,5 prosent i inneværende år. Den ble i revidert nasjonalbudsjett på våren d.å. hevet til 3,7 prosent. Nasjonalbudsjettet for 2023 konkluderer deretter med at deflatoren for 2022 vil ende på 5,3 prosent.

Med denne utviklingen svekkes kommunens inntekter med reelt 1,5 – 2,0 millioner kroner i forhold til saldert (opprinnelig) statsbudsjett for 2022. Det medfører direkte et ytterligere svekket økonomisk handlingsrom.

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023, bygger på en kommunal deflator på 3,7 prosent.

Kommunedirektøren legger til grunn for 2023 en årslønnsvekst på 4,2 prosent av lønnsmassen. Det er satt av kr. 9 900 000 på sentral lønnspost for dekning av helårseffekt av lønnsoppgjøret for 2022 og to tredjedels virkning av lønnsoppgjøret for 2023.

Pensjonskostnader ligger rimelig stabilt på ca. 50 millioner kroner i 2022 og 2023. De stiger kraftigere utover i perioden. Pensjonspremien (likviditetsutlegget) vokser derimot sterkere (fra ca. 49 millioner kroner i 2022 til 74 millioner kroner i 2023). Det er uheldig.

Øvrige driftsutgifter er som en hovedregel økt med 3,0 prosent fra 2022.

Hvor det ikke er særskilte beregninger eller egne regler som gjelder (barnehage, skolefritidsordning, helse og omsorg m.m.) har driftsinntektene blitt regulert med kommunal deflator (3,7 prosent).

Vann, avløp, renovasjon og feiing er selvkostområder. Gjennom årsgebyrer på tjenestene, skal Rakkestad kommune finansiere sin utgifter til formålene. En følge av klima- og miljøambisjonene i samfunnet, sterkere statlig regulering og styring av kommunenes klima- og miljøinnsats og standard på mange eksisterende anlegg, er at investeringsnivået på området har blitt svært høyt.

Kommunedirektøren vurderer at det kommer til å vare i mange år. Når strøm- og andre utgifter og rentenivået samtidig eskalerer, resulterer det i store økninger i gebyrene på selvkosttjenestene.

Budsjett og økonomiplanen legger til grunn følgende utvikling av årsgebyrene på vann, avløp, renovasjon og feiing:

	2023	2024	2025	2026
--	------	------	------	------

Vann,	12,4	7,4	9,6	6,3
Avløp,	40,0	3,3	2,1	2,1
Renovasjon,	5,0	8,0	6,0	0,0
Feiing,	0,0	0,0	0,0	0,0

Prosent.

De aller fleste kommuner er i samme situasjon. Veksten i vann- og avløpsgebyrer vil i stor utstrekning bidra til høy prisvekst også inn i 2023.

Norges Bank har i flere omganger hevet styringsrenten i 2022. I øyeblikket er den på 2,25 prosent. Kommunedirektøren oppfatter at rentenivået pr. 1.1.2023 ligger på 2,75 – 3,00 prosent. Den videre veien er uforutsigbar og usikker.

Kommunedirektøren anvender Kommunalbankens og Husbankens prognoser som budsjettrenter – nivåer omkring 4,5 og 4,0 prosent p.a. – for 2023 – 2026.

Usikkerheten for hvordan rentene beveger seg på både kortere og lengere sikt er stor.

En konsekvens av utviklingen, er at renteutgiftene p.a. mer enn fordobler seg fra 2022 – 2023 (til ca. 34 millioner kroner). Det medfører en regulær innstramning i kommuneøkonomien. Utgiftene vokser deretter ytterligere i 2024 – 2026.

Den økonomiske situasjonen ved inngangen til 2023 og 2023 – 2026 og program for å reetablere økonomisk balanse 2023 og 2023 – 2026

Ved inngangen til 2023 og 2023 – 2026, er det kriser på ulike nivåer over det meste av verden. Covid 19 pandemien fases forhåpentlig ut i løpet av 2022. I stedet har Ukrainakrigen – med store flyktningestrømmer, økende beredskaps- og forsvarsutgifter, mat- og energikrise og sterk pris- og renteøkning – blitt en realitet. Kommunene rammes som samfunnet for øvrig hardt av denne utviklingen. Det er nødvendig med inngripende og store tiltak for å stå gjennom urolighetene og vanskelighetene.

Kommunedirektøren har nesten ikke nye driftstiltak i dette budsjettet og økonomiplanen. Fokus er heller tvert om. Rakkestad kommune må fokusere på kraftig reduksjon av aktivitet og utgifter i 2023 – 2026.

Et unntak er fastlegeordningen – jf. kommunestyresak nr. 59/22 – «Fastlegeordningen i Rakkestad kommune».

Som det økonomiske opplegget ligger akkurat nå, er netto driftsresultat negativt med kr. 10 134 000 i 2023 og kr. 35 674 000 for 2023 – 2026. Det anvendes kr. 9 727 000 i 2023 for å oppnå

budsjettmessig balanse. For 2024 – 2026 medgår ytterligere kr. 26 178 000 av driftsreservene til dette formålet. En slik situasjon er ikke bærekraftig over tid. Rakkestad kommune må derfor sette i verk tiltak for straks å reetablere økonomisk balanse. En målsetting bør være å kunne avlegge regnskapet for 2023 uten merforbruk. De driftsreserver og driftsbuffer som disposisjonsfondet representerer, bør i størst mulig utstrekning opprettholdes uberørt. Verdien av å disponere slike ressurser, blir så til de grader dokumentert i 2022.

Kommunedirektøren vurderer at tiltak for ca. 20 millioner kroner bør initieres og realiseres i 2023 – for å oppnå de resultater som beskrevet i forrige avsnitt. Det innebærer mere konkret:

- *Reduksjon med opp mot 20 nye årsverk (3,0 – 3,5 prosent) i kommunens virksomhet.*

Tiltakene gjennomføres ved naturlige avganger.

Innen utgangen av januar 2023 utarbeides og fastsettes nye bemanningsrammer i de forskjellige kommunale enhetene.

- *Styring-, ledelses-, administrasjons- og driftsordninger/ – strukturer/ – tiltak/ – rutiner evalueres med sikte på forenklinger, forbedringer og utgiftsreduksjoner.*

Innen utgangen av januar 2023 utarbeides og fastsettes et program for tiltak på det aktuelle området.

Prosjektet tenkes lagt opp prosessuelt som følger:

- *De politiske partiers gruppeledere (inklusive ordfører), kommunedirektørens ledergruppe og representanter for tillitsvalgt- og vernesiden etableres som dialogarena for tiltak.*
- *Kommunedirektørens ledergruppe er styringsgruppe.*
- *De politiske partiers gruppeledere (inklusive ordfører) og representanter for tillitsvalgt- og vernesiden utgjør referansegruppe – som forelegges styringsgruppens utkast til tiltak for uttalelse og annen tilbakemelding.*
- *Politisk nivå (bruker- og interesseutvalg, velferdsutvalg, teknikkutvalget, formannskap og kommunestyre) behandler og vedtar rapporter på prosjektet hver annen måned i 2023.*

Kommunedirektøren uttaler som en målsetting en fullårseffekt av tiltaket som beskrevet på 20 millioner kroner.

Rakkestad kommune kan reetablere økonomisk balanse med et program som presentert. Et nærliggende usikkerhetsmoment er utviklingen av strømprisene og prisstigningen og rentenivået gjennom 2023. Disse momentene er det vanskelig å ha kontroll på.

Kommunedirektøren vurderer situasjonen som utfordrende, men det bør og vil la seg gjøre med sterke prioriteringer å komme i mål som forutsatt.

Med nytt inntektssystem fra 2024, åpner enten et nytt potensial seg eller nye utfordringer materialiserer seg. Regjeringens kommuneproposisjonen i mai 2023 gir de første indikasjoner og svar på dette spørsmålet.

Kommunedirektøren forholder seg til denne saken først i budsjett 2024 og økonomiplan 2024 – 2027.

Investeringer

I perioder med omfattende økonomiske vanskeligheter i samfunnet, medfører investeringer og investeringsplaner betydelige dilemmaer og prioriteringsutfordringer. De drar med seg drifts- og vedlikeholdsutgifter og renter og avdrag på lån til finansiering av de enkelte prosjekter. Som sådan er denne type aktivitet uten videre ikke forenlig med å gjøre reduksjoner for å oppnå balanse i kommunens virksomhet.

Kommunedirektøren foreslår investeringer på 106,462 millioner kroner i 2023 og 879,188 millioner kroner for 2023 – 2026 samlet.

Et slikt omfang framstår som høyt – generelt og spesielt i de kriser som Europa og verden står midt oppe i 2022.

De største tiltakene er:

Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter,	kr.	495 000 000
Vann- og avløpsprosjekter,	"	151 350 000
Renovasjonsinvesteringer,	"	26 700 000
Startlån - utlån,	"	80 000 000
Anskaffelser av utleieboliger - jf. også salg av boligmasse,	"	20 000 000
IKT - prosjekter,	"	17 200 000

Sum,	kr.	790 250 000
------	-----	-------------

Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter utgjør 56,3 prosent og vann-, avløps- og renovasjonsinvesteringer 20,2 prosent av investeringsprogrammet 2023 – 2026. Prosjektene legger dermed beslag på nesten tre fjerdedeler (76,5 prosent) av de ressurser kommunen har til disposisjon for nybygg og nyanlegg i den kommende perioden. Det å realisere et slikt opplegg, krever bevisste og langsiktige prioriteringer.

Kommunedirektøren påpeker i denne sammenheng:

- Årsgebyrene for vann, avløp og renovasjon vil vokse utover alminnelig prisstigning i flere år framover.

Det konkrete omfanget avhenger av klima- og miljøambisjonene i samfunnet, statlig regulering og styring av kommunenes klima- og miljøinnsats, standard på mange eksisterende anlegg og pris- (strøm o.a.) og renteutviklingen.

- Budsjettet og økonomiplanen bygger på at staten gjeninnfører investeringstilskudd til sykehjems- og omsorgsboligutbygginger i 2023 eller i alle fall i 2024.
- Realisasjon av kommunale aktiva finner sted med basis i kommunestyresak nr. 30/22 – Langsiktig økonomisk program 2022 – 2032.

Sammenlignet med budsjett 2022 og økonomiplan 2022 – 2025, har investeringslån i dette budsjettet og økonomiplanen blitt tatt ned med 118,474 millioner kroner (til 311,256 millioner kroner). Det demper årlige rente- og avdragsutgifter med 7 – 8 millioner kroner (relatert mot en høyere lånefinansiering). Kommunedirektøren ser på tiltaket som viktig for både å reetablere økonomisk balanse og kunne gjennomføre de store investeringsprosjekter som beskrevet.

I slutten av økonomiplanperioden (2025 – 2026), er det satt av planleggingsmidler til en ny barnehage i Rakkestad sentrum.

Avslutning

Kommunedirektøren viser til sine beskrivelser, vurderinger og konklusjoner, og anbefaler kommunestyret å vedta budsjett 2023 og økonomiplan 2023 – 2026 som det er framlagt.

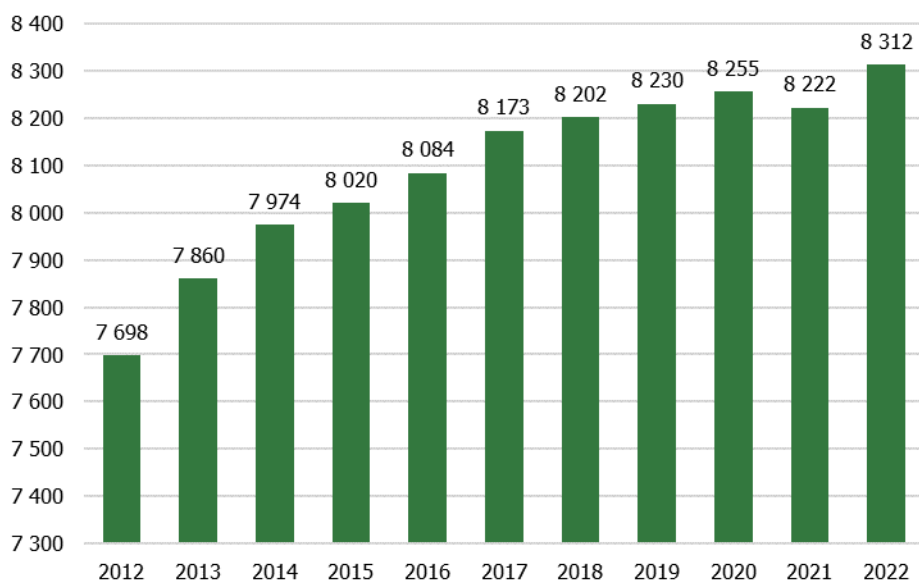
Rakkestad, 30.10.2022,

Alf Thode Skog,

Kommunedirektør

Samfunn og statistikk

Befolkningsutvikling

	Befolkning 1. januar	Fødselsoverskudd	Nettoinnflytting
2012	7 698	11	150
2013	7 860	14	100
2014	7 974	15	32
2015	8 020	-3	67
2016	8 084	8	81
2017	8 173	3	27
2018	8 202	-20	48
2019	8 230	-1	23
2020	8 255	-23	-14
2021	8 222	-13	102
2022	8 312

Rakkestad kommune har siden 2018 hatt fødselsunderskudd. Det vil si at det blir født færre barn enn det er døde i samme periode. Befolkningsveksten i Rakkestad kommune skyldes netto tilflytting (innenlandske flyttinger og innvandring fra utlandet).

I 2020 hadde Rakkestad kommune en nedgang i befolkningen, men i 2021 er det en økning på 70 personer. Det betyr at det har flyttet flere inn enn ut av Rakkestad kommune det siste året. Ved utgangen av 2. kvartal 2022 har befolkningen vokst til 8 341. Det er nettoinnflytting som er årsaken til økningen.

Befolkningsvekst

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
0-9 år	924	892	888	861	852	857	854	852	853
10-19 år	1 015	1 037	1 023	977	973	981	957	948	934
20-29 år	911	899	907	921	930	931	977	968	958
30-39 år	953	946	959	954	987	988	973	1 000	1 047
40-49 år	1 133	1 124	1 115	1 092	1 101	1 118	1 140	1 135	1 107
50-59 år	1 136	1 133	1 128	1 151	1 159	1 191	1 180	1 189	1 195
60-69 år	1 049	1 082	1 074	1 060	1 075	1 078	1 100	1 129	1 150
70-79 år	677	709	757	812	853	873	902	908	927
80-89 år	328	326	323	314	307	322	340	351	373
90-99 år	74	81	80	79	74	73	71	77	70
100 år eller eldre	2	1	1	1	1	2	1	0	1

År	Normal alternativ	Ikke innvandring	Høy innvandring	Vekst
2022	8 312	8 312	8 312	
2025	8 557	8 474	8 624	2,95
2030	8 827	8 656	8 945	3,16
2035	9 087	8 814	9 270	2,95
2040	9 315	8 933	9 578	2,51
2045	9 498	9 000	9 856	1,96
2050	9 642	9 021	10 115	1,52

Statistisk Sentralbyrå stipulerer folketallet til 8 827 i 2030 og 9 642 i 2050. Dette er en sterkere vekst enn hva som har vært stipulert tidligere.

Rakkestad kommune må fortsatt påregne en befolkningsstigning som er lavere enn både de regionale og nasjonale tall.

Befolknings sammensetning

Rakkestad kommune hadde denne befolknings sammensetningen fra 2018-2022:

Alder År	Menn					Kvinner				
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
100 år og over	0	0	0	0	0	2	1	1	1	1
90 - 99 år	25	31	31	28	26	49	50	49	51	48
80 - 89 år	134	133	127	123	115	194	193	196	191	192
70 - 79 år	321	337	371	403	434	356	372	386	409	419
60 - 69 år	537	550	551	528	534	512	532	523	532	541
50 - 59 år	567	581	572	598	605	569	552	556	553	554
40 - 49 år	613	597	596	584	592	520	527	519	508	509
30 - 39 år	492	489	494	479	497	461	457	465	475	490
20 - 29 år	451	455	461	474	500	460	444	446	447	430
10 - 19 år	524	534	533	512	491	491	503	490	465	482
0 - 9 år	470	443	449	439	436	454	449	439	422	416
Sum	4 134	4 150	4 185	4 168	4 230	4 068	4 080	4 070	4 054	4 082

Andelen innbyggere i de forskjellige alderskategorier og samlet folketall på de samme tidspunkter er:

Alder År	Andel					Innbyggere				
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
100 år og over	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	2	1	1	1	1
90 - 99 år	0,90	0,98	0,97	0,96	0,89	74	81	80	79	74
80 - 89 år	4,00	3,96	3,91	3,82	3,69	328	326	323	314	307
70 - 79 år	8,25	8,61	9,17	9,88	10,26	677	709	757	812	853
60 - 69 år	12,79	13,15	13,01	12,89	12,93	1 049	1 082	1 074	1 060	1 075
50 - 59 år	13,85	13,77	13,66	14,00	13,94	1 136	1 133	1 128	1 151	1 159
40 - 49 år	13,81	13,66	13,51	13,28	13,25	1 133	1 124	1 115	1 092	1 101
30 - 39 år	11,62	11,49	11,62	11,60	11,87	953	946	959	954	987
20 - 29 år	11,11	10,92	10,99	11,20	11,19	911	899	907	921	930
10 - 19 år	12,38	12,60	12,39	11,88	11,71	1 015	1 037	1 023	977	973
0 - 9 år	11,27	10,84	10,76	10,47	10,25	924	892	888	861	852
Sum	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	8 202	8 230	8 255	8 222	8 312

Note: Prosent av samlet innbyggertall – Antall innbyggere.

Tabellen nedenfor dokumenterer det bildet som er beskrevet ovenfor:

Alder År	Rakkestad			Norge		
	2000	2010	2020	2000	2010	2020
80 år og over	4,8 %	5,1 %	4,9 %	4,2 %	4,5 %	4,3 %
67 -79 år	11,5 %	9,3 %	13,0 %	9,5 %	8,3 %	11,1 %
55 - 66 år	10,7 %	15,7 %	15,9 %	10,7 %	14,1 %	14,0 %
40 - 54 år	22,4 %	21,6 %	20,5 %	20,8 %	21,0 %	20,4 %
25 - 39 år	19,0 %	18,1 %	17,1 %	22,6 %	20,3 %	20,5 %
16 - 24 år	12,0 %	10,6 %	10,7 %	11,0 %	11,6 %	11,1 %
0 - 15 år	19,6 %	19,7 %	17,9 %	21,1 %	20,2 %	18,5 %
Sum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Note: Aldersgrupper som andel av det samlede antall innbyggere – Innbyggere i Rakkestad kommune og Norge.

Tyngden av befolkningen ligger i aldersgrupper 55 år og eldre.

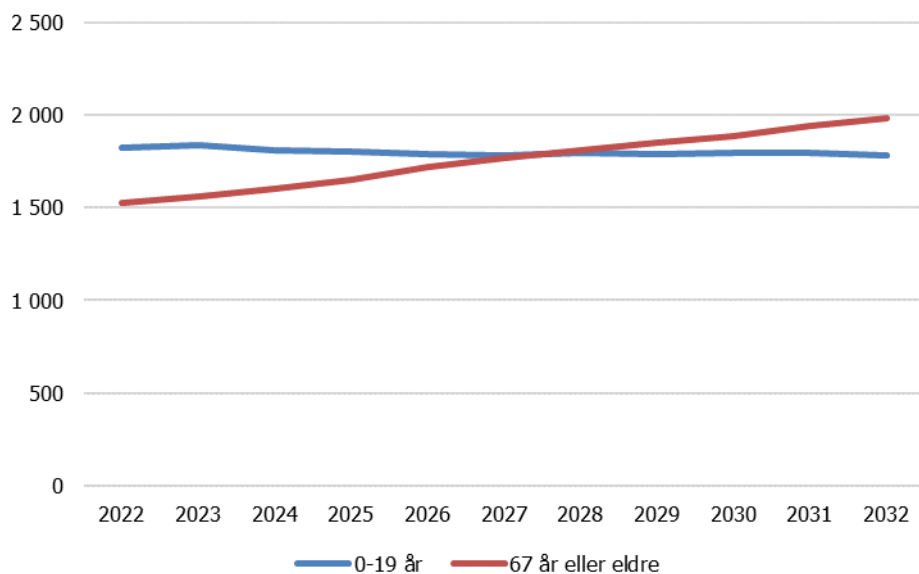
De yrkesaktive alderskategorier 20 til 55 år, spesielt 25 til 39 år, er mindre enn i gjennomsnittet av kommuner.

Yngre årsklasser 0 til 15 år er lavere. Forskjellen er ikke stor i forhold til tall for landet. Det er demografisk sett en styrke.

Rakkestad kommunes befolknings sammensetning avviker en del fra det som gjelder for landet.

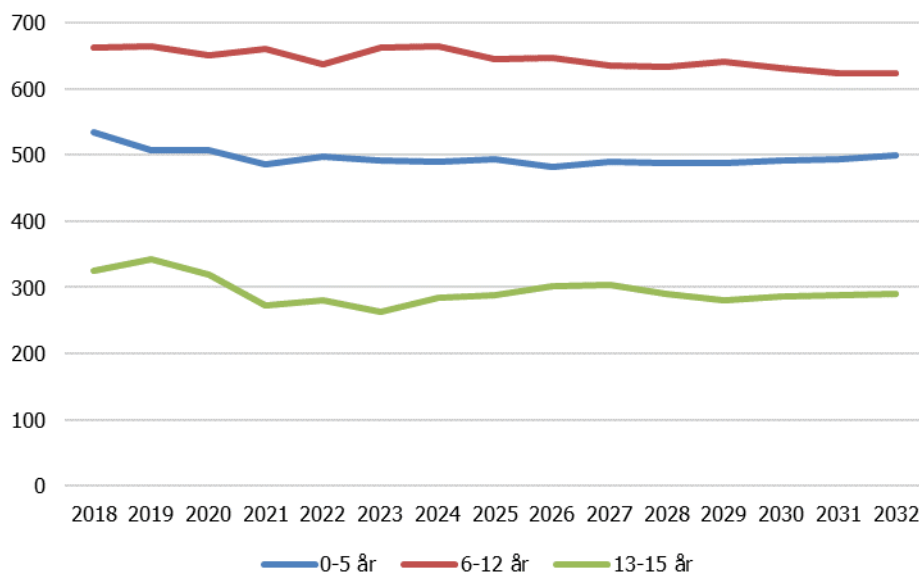
Aldersgruppene 45 – 66 år, 67 – 79 år, 80 – 89 år og 90 år og over er relativt sett høyere. Samtidig er alderskategoriene 0 – 5 år, 16 – 24 år og 25 – 44 år gjennomgående lavere enn for Norge.

Antall 0-19 åringer og antall 67 år og over 2022-2032.

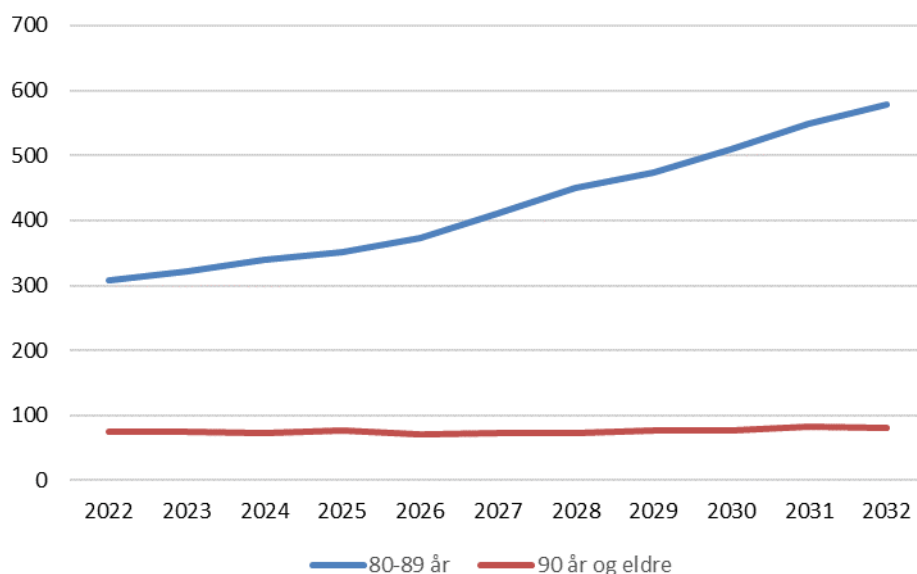
Dersom denne prognosen slår igjennom, vil det i løpet av en 10 års periode bli flere eldre (67 år og eldre) enn yngre (under 20 år). Det har aldri skjedd før. Utviklingen er ikke enestående for Rakkestad kommune. Det er noe som skjer i de fleste kommuner.

Statistikk og prognose 0-15 åringer.

Utviklingen i antall unge er forholdsvis flat. For de over 80 år, blir stigningen brattere. Det kommer fram av grafen under.

Statistikk og prognose 80 år og over

Befolkningsprofil

Tettsteder

Tabellen viser andel av den samlede befolkning som bor i tettsteder (Rakkestad og Degernes):

År	Rakkestad	Andel av den samlede befolkning
2020	5 109	61,5

Note: Innbyggere – Prosent av den samlede befolkningen.

I Rakkestad kommune bor 61,5 prosent av befolkningen i tettsteder (i hovedsak Rakkestad og i noen utstrekning Degernes). Det er lavt sammenlignet med landet.

Bosettingsmønsteret henger nært sammen med næringsstrukturen (landbruk) i kommunen.

Som en følge av dette faktum, har Rakkestad kommune en annen og i mange tilfelle mer kostbar teknisk og annen samfunnsmessig infrastruktur enn kommuner flest.

Boliger

Til sammen 3 115 registrerte boenheter fordeler seg som følger på eneboliger og leiligheter:

År	2021
Eneboliger	2 878
Leiligheter	237
Sum	3 115

Note: Antall.

Innbyggerne bor i hovedsak i eneboliger. Bare 7,6 prosent av boligmassen er leiligheter – mot altså 92,4 prosent eneboliger.

Bosettingsmønster og næringsstruktur er den overveiende årsaken til dette bildet. Oversikten illustrerer andel selveiere, aksje-/andelseiere og leietakere av boenheter:

År	2021
Selveier	76,7
Aksje-/andelseier	6,3
Leier	17,1
Sum	100,0

Note: Personer i prosent.

Selveierandelen er større og aksje-/andels- og leiekategoriene mindre i Rakkestad kommune enn for Norge.

Dette henger også nært sammen med bosettingsmønster og næringsstruktur.

Tabellen viser antall beboere pr. husholdning i kommunen:

År	2021
Antall beboere pr. husholdning	2,15

Personer pr. husholdning er omtrent som for Norge.

	Rakkestad	Norge
Personer som bor trangt (i prosent)	6,7	9,8
Andel som bor på landbrukseiendom (i prosent)	19,3	6,5

Boforhold uttrykkes ved kvadratmeter og rom til disposisjon.

I Rakkestad kommune bor 6,7 prosent av befolkningen trangt. Tilsvarende størrelse på landsbasis er 9,8 prosent på landsbasis.

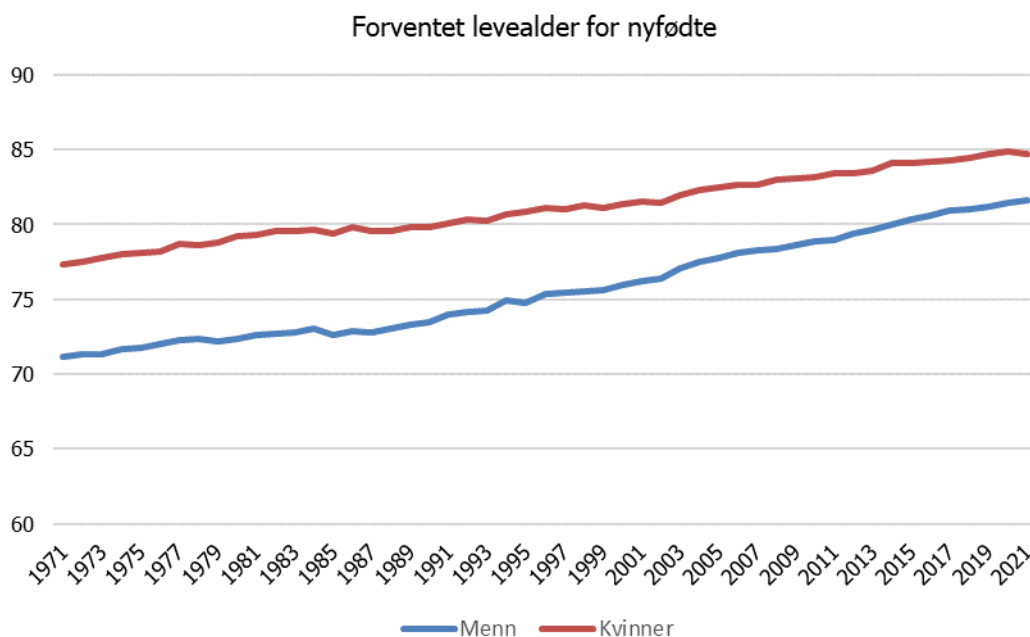
På grunn av bosettingsmønster og næringsstruktur, bor en høy andel av befolkningen i Rakkestad kommune på landbrukseiendommer.

Tabellen under viser antall registrerte hytter i kommunen.

År	2021
Antall hytter	260

Rakkestad kommune har 260 registrerte hytteeiendommer i 2021.

Levealder

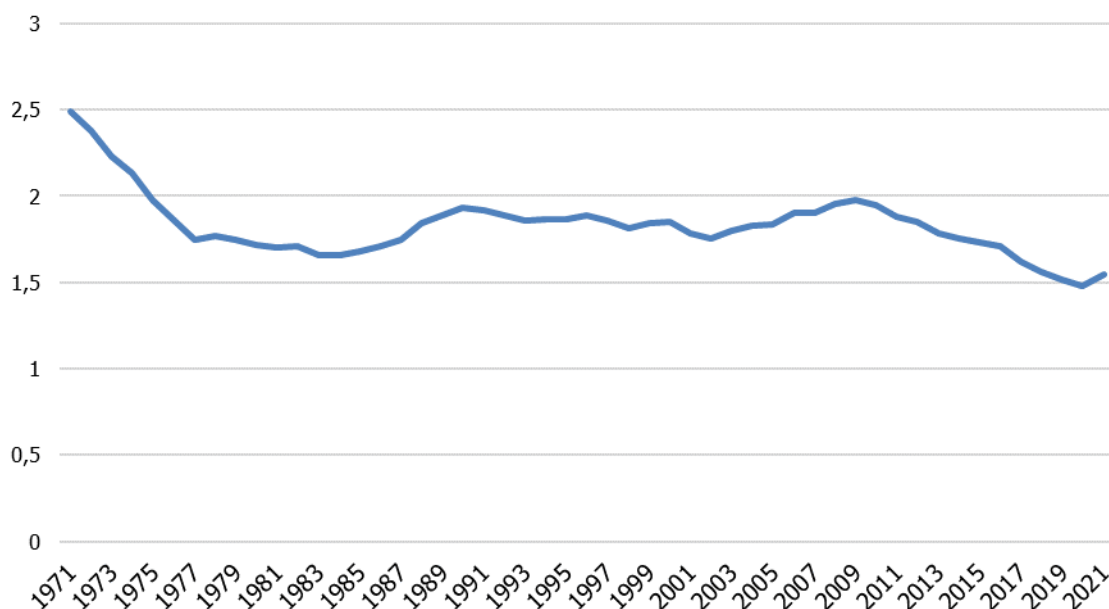

Levealderen i landet er økende. Den er omtrent den samme i Rakkestad kommune som i Norge.

Det er et uttrykk for bedret folkehelse og levekår. Forebyggende og helsefremmende aktivitet på ulike måter og mot forskjellige aldersgrupper styrkes. Innsatsen gir resultater i form av lengere levealder for innbyggerne.

Fruktbarhet

Samlet fruktbarhet kvinner på landsbasis 1971 til 2021

Samlet fruktbarhetstall er målt til 1,55 per kvinne på landsbasis i 2021. Det er første gang siden 2009 at tallet øker. På tross av usikkerheten pandemien har ført med seg, fødes det nå flere barn. Det kan være et tegn på at befolkningen føler seg relativt trygg i Norge.

Fødsler, døde, innflytting og utflytting

Tabellen illustrerer utviklingen til kommunen i perioden 2000 - 2021:

År	Fødte	Døde	Fødselsoverskudd	Innflytting	Utflytting	Netto innflytting
2021	77	90	-13	538	436	102
2020	62	85	-23	410	424	-14
2015	77	80	-3	510	443	67
2010	90	67	23	396	327	69
2005	82	78	4	421	335	86
2000	84	89	-5	388	298	90

Det kan se ut til at tendensen med fallende fødselstall og økende fødselsunderskudd har snudd.

Fødselsunderskuddet har blitt mindre.

I 2021 var det flere som flyttet inn i Rakkestad kommune enn som flyttet ut av kommunen.

Separerte, skilte, enslige og uførhet

År	Rakkestad	Norge
Separerte og skilte 16 - 66 år	11,6	10,3
Enslige over 80 år	67,3	60,7
Andel uføretrygdede 16 - 66 år	15,8	10,2

Note: Prosent av befolkningen i aldersintervallet.

Det er en høyere andel separerte og skilte i Rakkestad kommune (11,6 prosent) enn for Norge under ett (10,3 prosent).

Rakkestad kommune har høyere andel enslige over 80 år (67,3 prosent) sammenlignet med Norge (60,7 prosent).

Det kan være en viss sammenheng mellom dette faktum og folkehelse og levekår og næringsstruktur i kommunen.

Rakkestad kommune har høyere uførhet i befolkningen (15,8 prosent) enn Norge (10,2 prosent). Det henger sannsynligvis nært sammen med folkehelse og levekår og næringsstruktur.

Innvandringsbakgrunn

Oversikten illustrerer andel innvandrere i befolkningen i Rakkestad kommune og Norge i 2021:

År	Rakkestad	Norge
Andel innvandrere i befolkningen	16,0	18,9

Personer med innvandrerbakgrunn – utvalgte land – er:

Land	Antall
Polen	239
Litauen	186
Irak	73
Somalia	52

Land	Antall
Sverige	52
Tyskland	31
Filippinene	27
Eritrea	16
Pakistan	5
Sum	681

Rakkestad kommune har en lavere andel innvandrere i befolkningen (16,0 prosent) sammenlignet med Norge (18,9 prosent).

Det er Polen, Litauen, Irak, Somalia og Sverige som representerer de største innslagene på det aktuelle området.

Utdanningsnivå

Rakkestad kommune har sammenlignet med Norge et relativt lavt utdanningsnivå i befolkningen:

Utdanning	Antall	Rakkestad		Norge	
		2020	2018	2020	2018
Grunnskole	2 247	33,2	34,3	24,8	25,8
Videregående skole	3 014	44,5	44,2	36,9	37,2
Universitet/Høgskole	1 330	18,9	19,1	35,3	34,1
Uoppgitt – ikke fullført utdanning	52				
Sum	6 643	100,0	100,0	100,0	100,0

Note: Prosent.

Ifølge oversikten har 77,7 prosent av innbyggerne grunnskole eller videregående opplæring som den høyeste fullførte utdanning i 2020. Den tilsvarende størrelse for landet er på 61,7 prosent.

Selv om det er en tendens at en økende andel av befolkningen har høyere utdanning, er utviklingen for Norge enda sterkere.

Relativt sett kommer Rakkestad kommune altså noe svakere ut sammenlignet med tidligere år.

Av landets innbyggere har litt over en tredjedel (35,3 prosent) høyere utdanning i 2020, mot 18,9 prosent av kommunens befolkning.

Mye av årsakene til forskjellene ligger i næringsstruktur, som lokalt er dominert av landbruk og industri.

Kommuneplanen

En kommuneplan er det overordnede styringsinstrumentet for å realisere kommunale og andre lokale mål. Kommunen er ikke en isolert enhet. Den må definere og operasjonalisere sin utviklingsretning innen regionale og nasjonale planretningslinjer og planføringer, og regionalt og nasjonalt planverk m.m. på forskjellige nivåer.

Ny kommunelov åpner for at økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel.

Det innebærer at det skal være en sammenheng mellom den langsiktige kommuneplanen og den mer kortsiktige økonomiplanen, som rulleres hvert år. I tillegg vil det bli fastsatt områdeplaner for de forskjellige delene av kommunens virksomhet.

Fylkesplan for Østfold ble vedtatt i august 2018. Den legger vekt på ulike regionale strategier som gir retninger for kommuneplanen. Fylkesplanen er vår regions øverste strategiske plan. Den gir føringer for hele Østfoldsamfunnet. Fylkesplanen er delt inn i to deler: Samfunnsdelen og arealstrategien.

Kommuneplanens samfunnsdel har som mål å sikre en bærekraftig utvikling av samfunnet.

Satsingsområdene er:

- Klima og miljø
- Verdiskaping og kompetanse
- Levekår og folkehelse

Samfunnsdelen av kommuneplanen prioriterer oppvekst, bærekraft og bosetting balansert foran helse- og omsorgsutfordringer og helse- og omsorgsoppgaver. Målsettingen er å utvikle en kommune og et lokalsamfunn innen bærekrafts- og robusthetsprisippene lagt fram av FN. Barn og unges vilkår og utvikling i bred målestokk er helt avgjørende for at Rakkestad kommune og Rakkestadsamfunnet skal lykkes med disse ambisjonene.

I dette perspektivet er kommuneplanens samfunnsdel bygd opp rundt fokusområdene:

«Bærekraftige Rakkestad»

«Attraktive Rakkestad»

«Ung i Rakkestad»

Fokusområdene binder de tre dimensjonene i bærekraftbegrepet – miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft – sammen. Under hvert hovedmål er det fastsatt delmål (slik vil vi ha det) og strategier (slik gjør vi det). Strategier og mål er lagt på et retningsgivende og overordnet nivå. På denne måten gjøres planen mer robust over tid. Den fungerer som en paraply for detaljering ut til det underordnede planverket. Planen åpner for og legger til grunn utstrakt samarbeid så vel innad i kommunen som ut til næringslivet og det frivillige arbeidet. Det er nøkkelen til å lykkes.

Bærekraftige Rakkestad

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Rakkestad er en klima- og miljøvennlig kommune	<ul style="list-style-type: none">• Gjennomføre tiltak som reduserer klimagassutslippene.• Samarbeide med landbruksaktørene om å redusere utslippene samtidig som vi fanger karbon, bedrer jordhelsen og øker matproduksjonen.• Gjenbruk før nyanskaffelser og nybygg.• Klimabudsjett som en del av kommunens styringsverktøy.• Gjøre det attraktivt å velge klimavennlige transportmidler.• Utvide infrastruktur for lading av el-transportmidler.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
	<ul style="list-style-type: none"> • Stimulere og veilede næringslivet og kommunale enheter til miljøsertifisering. • Næringslivet som en viktig samarbeidspartner. • Sikre bærekraftig naturressursforvaltning. • Stimulere til myk mobilitet – gange og sykling. • Tilfredsstillende avløpshåndtering. • Jobbe aktivt for en bærekraftig bruk og forvaltning av våre vann og vassdrag.
Rakkestad kommune har en bærekraftig økonomi	<ul style="list-style-type: none"> • Et hovedfokus på en sunn økonomi med langsiktig bærekraft og økonomisk handlingsrom. • Befolkningsutvikling og demografi er basis for kommunale tjenestetilbud. • Levende planverk bygget på kommunens organisering og ressurser. • Samarbeid for økt kompetanse- og god ressursbruk.
I Rakkestad kommune er innbyggerne trygge og aktive, og lever i gode og helsefremmende omgivelser	<ul style="list-style-type: none"> • Tidlig innsats, forebyggende og helsefremmende tiltak framfor rehabiliterende og behandlende virksomhet. • Støtte opp om frivilligheten som arena for mestring og sosialisering. • Stimulere til et variert og rikt næringsliv. • Gode nærmiljøer og lokalsamfunn som fremmer folkehelse. • Brukervennlige digitale løsninger. • Mulighet for primært å bo i eget hjem så lenge som mulig. Tilbud om tilrettelagt botilbud, sykehjemsplasser og forsterkede tilbud for de som trenger dette. • God kapasitet og kvalitet på drikkevann. • Oversikt over og beredskap for klimaforårsakede hendelser

Attraktive Rakkestad

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Rakkestad har levende sentrum med mangfold, attraktivitet og tilbud for alle.	<ul style="list-style-type: none"> • Sosiale og kulturelle møteplasser opprettes og utvikles. • Rakkestad kommune er en bidragsaktør i sentrum. • Velhaven opprettholdes og utvikles som et samlingspunkt for friluft, lek og aktiviteter i sentrum. • Videreutvikle gangstier og sykkelveier. • Alle sentrumsnære boligområder har gang- og sykkelveg til sentrum. • Storgata styrkes som et hoved- og miljøelement. • Historisk identitet, kulturminner og bygningsvern ivaretas og balanseres mot utbyggingsambisjoner.
Rakkestad er en god og attraktiv kommune å bo og leve i	<ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette for boligutvikling med varierte boliger og boformer. • Attraktive nærmiljøer som utvikler tilhørighet og gode relasjoner. • Stimulere til lokal næring med fokus på kortreist mat og drikke, kultur og underholdning. • Stimulerer og legger til rette for digital infrastruktur til hele kommunen. • Fokus på unges inntog i boligmarkedet. • Nye innbyggere involveres. • Full barnehagedekning hele året. • Jobbe for et utvidet kollektivtilbud.
Rakkestad er en næringsvennlig og attraktiv kommune for eksisterende og nye virksomheter	<ul style="list-style-type: none"> • Stimulere til gründervirksomhet og nyetableringer. • Gir virksomheter som ønsker det muligheten til å vokse. • Stimulere næringslivet til å ta inn lærlinger. • Medvirke til grønt skifte og smarte løsninger i næringslivet.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle samarbeidsarenaen mellom Rakkestad kommune og det lokale næringslivet. • Tar aktivt del i regionens næringsutvikling. • Stimulerer og motiverer ungdom til utdanning og kompetanse. • Digitale kommunale tjenester.

Ung i Rakkestad

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Rakkestad har et mangfoldig og godt oppvekststilbud	<ul style="list-style-type: none"> • Variert barnehagetilbud. • Skole og barnehage har gode ressurser og er oppdatert på læremidler og utstyr. • Fokus på forebyggenhet og tidlig innsats. • Det etableres utdanningsløp med utgangspunkt i de ressurser som er i lokalsamfunnet og i regionen. • God lærer-/ assistenttetthet. • Stimulere til ungt entreprenørskap, i samarbeid med lokalt næringsliv. • Alle opplever stimulering og mestring tilpasset eget ferdighetsnivå.
Barn og unge opplever trygghet og mestring i hverdagen	<ul style="list-style-type: none"> • Opprettholde og utvikle lokalsamfunn, møteplasser og sosiale arenaer med trygge voksne. • Barn og unge skal ha en reell mulighet til å påvirke egen hverdag. • God informasjon om tilgjengelige tjenestetilbud. • Bidra til at foresatte gir barn og unge veiledning og støtte. • Skape et samfunn uten mobbing, trakassering, vold, overgrep mm.
I Rakkestad kommune er det tilbud til alle	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle kulturkvartalet. • Dynamisk og bredt kulturelt tilbud. • Styrke samarbeidet med og på tvers av frivillige organisasjoner. • Opprettholde og utvikle aktiviteter innenfor de anleggene som ligger i Rakkestad. o eksempelvis flyplass, motorsenter, kommuneskog, idrettsanlegg og sentrum. • Etablere ett kontaktpunkt for egenorganisert aktivitet.

HR – interne prosesser

Heltidskultur

Rakkestad kommune har satt i gang tiltak for å fremme og innarbeide en heltidskultur i organisasjonen.

En partssammensatt gruppe skal utvikle en plan på området.

Rakkestad kommune ser på heltidskultur som viktig for å etablere større bærekraft og kvalitet i tjenestene. Det dreier seg om å fokusere på brukerperspektivet (barn, elever, pasienter o.a.) og gjøre det til en plattform for det kommunale tilbudet på de enkelte steder av organisasjonen. Resultatene kan vise seg på flere måter. Gode relasjoner, kontinuitet, riktig kompetanse og sammenhengende tjenester er rammebetingelser for å få best mulig kvalitet.

Kommunedirektøren legger til grunn at arbeidsgruppen avlegger rapport om sin virksomhet før sommeren 2023.

Lærlinger

Det er en nasjonal målsetting at den enkelte kommune sysselsetter minimum en lærling pr. 1 000 innbyggere.

Rakkestad kommune utvidet for noen år siden denne ambisjonen til å omfatte minst to lærlinger pr. 1 000 innbyggere.

Det innebærer et omfang av lærlinger på minimum 16 til enhver tid i kommunen.

Rakkestad kommune har i en periode oppfylt sin målsetting og hatt omkring 20 lærlinger tilsatt innenfor det enkelte år.

Å utdanne lærlinger er viktig for både kommuner og næringslivet, for å rekruttere kvalifisert arbeidskraft til sentrale oppgaver i samfunnet.

Rakkestad kommune har for tiden betydelige ubalanser i sin økonomi. Det begrenser potensialet for å kunne tilsette nye lærlinger i alle fall i 2023.

Kommunal statistikk - årsverk, ansatte og sykefravær

Årsverk

Tabellen viser årsverk i Rakkestad kommune fordelt på formål og totalt i 2020 og 2021:

Årsverk og prosent	2020			2021		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Kommunedirektør og staber	27,3	17,2	44,5	34	19	52
Oppvekst og kultur	150,7	39,5	190,2	159	38	198
Helse og omsorg	227,3	21,3	248,6	223	20	243
Teknikk, miljø og landbruk	24,2	27,9	52,1	23	29	51
Sum	429,5	105,9	535,4	439	106	545
Andeler	80,0	20,0	100,0	81	19	100

Av totalt 545 årsverk, er 439 kvinner (81 prosent) og 106 menn (19 prosent). Som for kommuner flest, er Rakkestad kommune en kvinnedominert arbeidsplass.

I 2021 ble det 10 flere årsverk sammenlignet med 2020, mot at det var 4,7 færre årsverk i 2019 sammenlignet med i 2018.

Kommunedirektør og staber gikk opp fra 44,5 til 52 årsverk og Oppvekst og kultur fra 190,2 til 198 årsverk, mens Helse og omsorg gikk ned fra 248,6 til 243 årsverk og Teknikk, miljø og landbruk fra 52,1 til 51 årsverk.

Endringene er i hovedsak et resultat av strukturelle eller faktiske tiltak, etablering av boligkontor, flytting av forvaltningsenhet helse og kvantumsvekst i barnehage. Det er en konsekvens av naturlige svingninger og varige korreksjoner i etterspørselen etter kommunale tjenester. Rakkestad kommune startet i 2022 opp prosesser som vil medføre en revisjon av tilbud og tjenester på flere områder i 2023 – 2026. Det medfører ytterligere, store forandringer i stillingsmassen i denne perioden.

Tabellen viser ansatte i Rakkestad kommune totalt og fordelt på formål i 2020 og 2021:

<i>Ansatte og prosent</i>	2020			2021		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Kommunedirektør og staber	31	35	66	39	38	77
Oppvekst og kultur	183	49	232	191	49	240
Helse og omsorg	327	36	363	304	32	336
Teknikk, miljø og landbruk	27	29	56	26	29	55
Sum	568	149	717	560	148	708
Andeler	79	21	100	79	21	100

Det var 708 ansatte i kommunen per 31. desember 2021 – mot 717 samme dato året før.

Rakkestad kommune etablerte boligkontor i Kommunedirektør og staber, og flyttet Forvaltningsenhet helse fra Hjembaserte tjenester til Kommunedirektør og staber i 2021. Likeledes var det regulær vekst i antallet ansatte i barnehage. Det er en stor del av årsverkene til ansattveksten på disse områdene i 2021.

At helse og omsorg har færre ansatte i 2021 enn i 2020, skyldes flytting av forvaltningsenhet helse og avgivelse av arbeidskraft til boligkontoret. Dessuten slår det ut at det etter hvert blir flere heltidsstillinger og færre deltidsstillinger i dette området.

Lønn

Tabellen viser lønn på årsverk gjennomsnittlig og fordelt på formål i kommunen i 2020 og 2021:

<i>Tall i kroner</i>	2020			2021		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Kommunedirektør og staber	551 026	657 301	604 163	589 883	659 046	624 465
Oppvekst og kultur	516 103	550 860	533 482	531 319	578 749	555 034
Helse og omsorg	468 996	474 992	471 994	494 416	492 270	493 343
Teknikk, miljø og landbruk	467 472	490 584	479 028	473 524	517 596	495 560
Lønn pr. årsverk	490 653	537 013	513 883	514 027	560 125	537 076

Gjennomsnittlig lønn per årsverk vokste med kr. 23 193, fra kr. 513 883 til kr. 537 076 fra 2020 til 2021. Det utgjør en 4,5 prosent økning.

Koronapandemien gjorde at det var en lav økning i 2020, noe som ga en desto høyere økning i 2021.

Ledere

Andel kvinner og menn i lederstillinger i 2020 og 2021:

<i>Prosent</i>	2020			2021		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Kommunedirektør m.m.	0	100	100	0	100	100
Stabs- og seksjonsledere	55	45	100	55	45	100
Enhetsledere	64	36	100	65	35	100
Andel leder - totale årsverk	6	17	8	6	17	8

Kvinner utgjør fire femtedeler av det samlede antallet ansatte. En høyere andel menn (17 prosent) enn kvinner (6 prosent) er ledere i kommunen. Tallet har ligget stabilt over mange år.

Lønn på ledernivåer i 2020 og 2021:

Tall i kroner	2020			2021		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Kommunedirektør m.m.	0	1 059 868	1 059 868	0	1 135 059	1 135 059
Stabs- og seksjonsledere	761 056	769 436	764 865	810 833	800 000	805 909
Enhetsledere	618 881	635 920	624 979	659 008	668 053	662 171

Politisk forhandlingsutvalg besluttet at kommunedirektøren skulle avlønnes med 12G (12 ganger grunnbeløpet i folketrygden) fra 1. mai 2020. Det ble utført fra 1. mai 2021. Seksjonslederlønn og enhetslederlønn er økt med 5,3 prosent og 5,9 prosent i 2021.

Stillingsstørrelser

Prosent	2020			2021		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Andel 0 - 24,99 prosent	9	24	12	7	25	10
Andel 25 - 49,99 prosent	7	2	6	7	3	6
Andel 50 - 74,99 prosent	22	11	20	20	10	18
Andel 75 - 99,99 prosent	21	7	18	23	6	20
Heltid	41	56	44	43	56	46
Sum	100	100	100	100	100	100

Av det totale antallet ansatte, arbeider 43 prosent av kvinner og 56 prosent av menn i fulle stillinger. Det er en liten økning for kvinner i forhold til 2020. Andelen kvinner som arbeider deltid har gått noe ned.

Sykefravær

Rakkestad kommune hadde dette sykefraværet i 2018 – 2021:

Prosent	2018	2019	2020	2021		Totalt
				Egen meldt	Lege meldt	
Kommunedirektør og staber	2,60	4,70	1,50	0,70	4,00	4,50
Barnehage	8,90	14,70	10,10	1,90	9,60	11,30
Skole	6,90	6,70	5,60	1,30	5,90	7,10
Kommunikasjon og kultur	1,70	4,00	1,30	0,50	1,80	2,20
NAV Rakkestad	1,50	5,50	4,90	0,70	6,00	6,50
Rakkestad familiesenter	7,70	9,10	7,20	1,40	4,90	6,00
Hjembaserte tjenester	10,20	9,90	10,60	1,30	9,70	10,70
Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter	11,20	11,90	12,20	1,90	12,30	14,10
Bo- og aktivitetstjenester	8,20	8,30	11,80	1,80	8,20	9,80
Teknikk, miljø og landbruk	7,40	4,70	7,70	0,90	6,80	7,50
Sum	7,20	8,50	8,20	1,40	7,60	8,90

Rakkestad kommune hadde i budsjett 2021 og økonomiplan 2021 – 2024, et mål om å oppfylle målene i sentral og lokal IA-avtale. En målsetting er å redusere sykefraværet. Det skal ikke overstige 6,5 prosent p.a. for Rakkestad kommune som helhet. Ingen enheter bør ha et slikt fravær det enkelte år høyere enn 10 prosent.

I tillegg arbeides det for å finne alternative løsninger for inntil 1 prosent av sykemeldte årsverk pr. år innen bedriftsintern attføring (BIA).

Sykefraværet for 2021 lå 2,4 prosent over målet. Det er fortsatt utfordringer opp mot slikt fravær i enkelte seksjoner. Koronarelatert fravær er inkludert i prosentvis framstilling av sykefravær.

For Kommunedirektør og staber er dette fraværet på i gjennomsnitt 3,33 prosent per år i 2018 til 2021. Det trekkes noe opp i 2019 (4,7 prosent). For øvrig er det i en størrelsesorden 1,5 – 4,5 prosent per år.

Barnehagene har et høyere sykefravær enn kommunen samlet. Det varierer mellom 8,9 prosent (2018) og 11,3 prosent (2021).

Når det gjelder Skole er sykefraværet forholdsvis stabilt – liggende i intervallet 5,6 prosent (2018) og 7,10 prosent (2021). Skoles sykefravær er under gjennomsnittet for kommunen.

Kommunikasjon og kultur hadde i likhet med Kommunedirektør og staber et lavt sykefravær. Det er mellom 4,0 prosent (2019) og 1,3 prosent (2020). Sykefraværet i 2021 var på 2,2 prosent.

For NAV Rakkestad ligger fraværet i gjennomsnitt på 4,6 prosent i aktuelt tidsrom. Det er en økende tendens i sykefraværet de siste årene, men fortsatt er det under gjennomsnittet for kommunen.

Rakkestad familiesenter hadde et sykefravær på 6,0 prosent i 2021. Det er en nedgang i forhold til tidligere år hvor det har ligget mellom 7,2 og 9,1 prosent.

Ved Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter og Bo- og aktivitetstjenester øker fraværet jevnt. Gjennomsnittlig sykefravær er 10,94 prosent i det tidsrom det er snakk om.

Rakkestad kommunes samlede sykefravær utgjør til sammenligning 8,2 prosent.

Hjembaserte tjenester hadde en nedgang i sykefraværet i 2019, men det har økt igjen de to siste årene.

Årsakene er temmelig sikkert sammensatte og flere. En fellesnevner er døgnkontinuerlig drift. Bruker- og pasientutfordringene vokser. Det samme gjelder myndighetskrav og reguleringer av forskjellig karakter.

Kommunedirektøren mener at det kan slå mer ut på de aktuelle parametere for enkelte seksjoner enn på andre områder. Koronapandemien har også bidratt til økt sykefravær de to siste årene.

Teknikk, miljø og landbruk har et sykefravær på 7,5 prosent siste år og 6,83 prosent samlet for 2018 til 2021. Det er lavere enn gjennomsnittet for kommunen og omtrent på de måltall for sykefravær som kommunen opererer med.

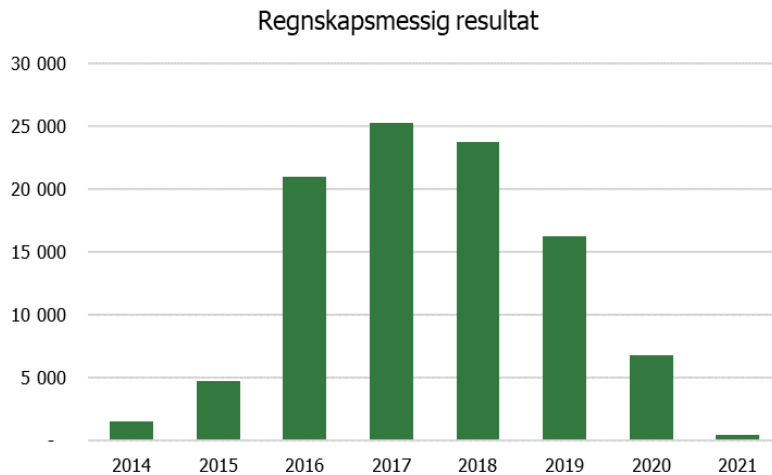
Rakkestad kommune prioriterer sykefraværsoppfølging. I de senere årene er tiltak satt i verk for å styrke ansattes nærvær i hverdagen. Det dreier seg blant annet om deltakelse i «Ned-prosjektet» initiert av NAV. I budsjett 2021 og økonomiplan 2021 – 2024 ble det dessuten bestemt å anvende en 0,25 personalressurs til individuell og systemorientert sykefraværsoppfølging. Det har dessverre blitt forsinket av koronapandemien. Tiltaket kom like fullt i gang medio 2022.

Kommunal økonomi

Regnskapsmessig resultat

Rakkestad kommune hadde i 2021 et mindreforbruk eller overskudd i driftsregnskapet på kr. 495 160.

Det er en stor reduksjon på bare noen få år. Situasjonen som den er i dag, er svært bekymringsfull.

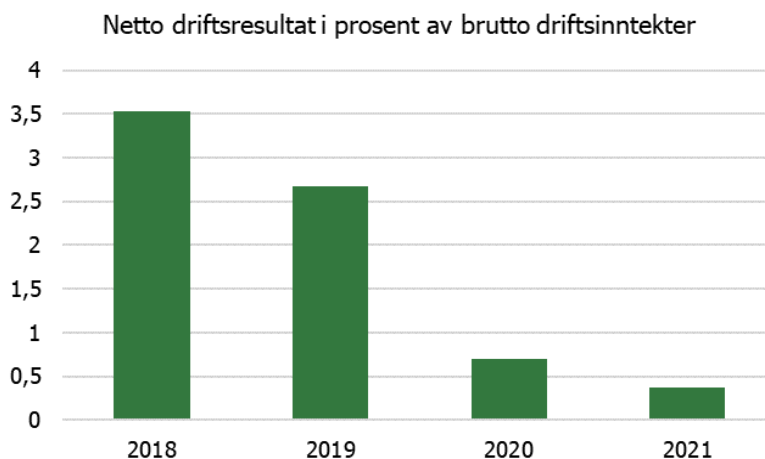

Note: Tall i tusen kroner. Tallene før 2020 er korrigert for bruk og avsetning av disposisjonsfond.

I 2015 – 2020 var kommuneøkonomien relativt stabil og god. Det har senere strammet seg til. I 2020 og 2021 ble det bare så vidt registrert mindreforbruk. Rakkestad kommune har i de siste sju årene satt av sine overskudd (mindreforbruk) til disposisjonsfondet. Det gir forhåpentlig en tilstrekkelig buffer mot økende utgifter og/eller sviktende inntekter for et tidsrom på 1 – 3 år. Grafen viser utviklingen fra 2014.

Kommunene hadde i 2021 historisk gode resultater i form av netto driftsresultat og regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd). Rakkestad kommune oppnådde derimot nærmest historisk svake resultater, i hovedsak på grunn av kostbare enkelttiltak og enkeltsaker i psykisk helse og rus, barnevern, hjembaserte tjenester, sykehjemmet og bo- og aktivitetstjenester. Det er gjenstand for tiltak i 2022 og 2023.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er overskudd/underskudd på driftsregnskapet. Det framkommer etter at samtlige drifts- og finansielle kostnader er dekket inn. Netto driftsresultat er kommunens driftsreserver eller buffer mot økende utgifter og/eller sviktende inntekter for en kortere periode (0 – 1 år). Det er den mest relevante indikator for å beskrive bærekraft og robusthet i kommuneøkonomien. Rakkestad kommune har disse netto driftsresultater i 2018 – 2021:

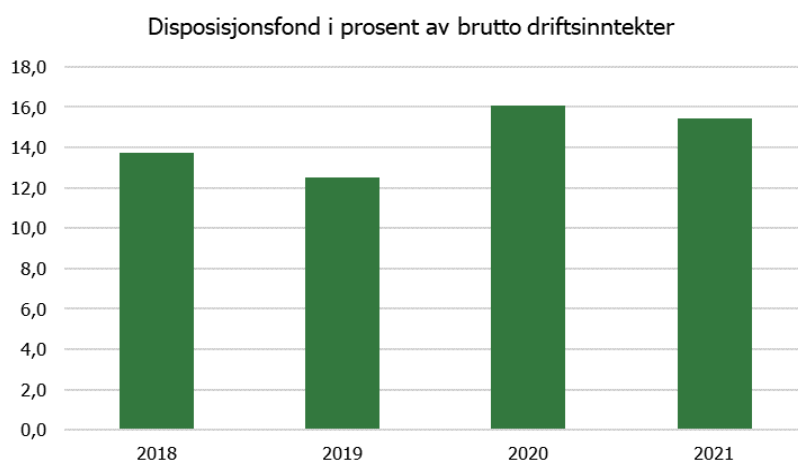
År	2018	2019	2020	2021
Netto driftsresultat i kroner	24 491	19 240	5 178	2 888
Netto driftsresultat av brutto driftsinntekter i prosent	3,53	2,67	0,70	0,37

Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi tilrår at nivået på netto driftsresultat over tid bør være over 1,75 prosent av brutto driftsinntekter for å oppfylle kravene til en bærekraftig, sunn og solid kommuneøkonomi. Rakkestad kommune har oppnådd slike resultater i 2015 til 2019. De siste to årene er den økonomiske balansen vesentlig forverret. Netto driftsresultat ble på 0,70 og 0,37 prosent av brutto driftsinntekter i 2020 og 2021. Gjennomsnittlig netto driftsresultat for kommunene i Norge eksklusiv Oslo var på 4,2 prosent i 2021. Rakkestad kommune har et vesentlig svakere netto driftsresultat enn resten av landet.

Hovedårsaken til denne utviklingen er som følger:

- Lav nominell vekst og realnedgang i rammeoverføringer 2018 – 2021.
- Store utgiftsøkninger relatert til:
 - o Opptrappingsplanene for psykisk helse- og rusomsorgen.
 - o Barnevern – Nye omsorgsovertakelser og plasseringer av barn utenfor hjemmet.
 - o Omsorg for eldre og vanskeligstilte mennesker – nye midlertidige og varige tiltak i først og fremst Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter og Bo- og aktivitetstjenester.
- Ny kommunelov medfører at kommunen må betale kr. 7 000 000 – kr. 8 000 000 mer i avdrag på sine lån per år enn tidligere.
- Svekket eiendomsskatteordning for boliger og fritidseiendommer.
- En sannsynlig mer kostnadskrevende koronapandemihåndtering enn i en del andre kommuner. flest.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet er kommunens driftsreserver og buffer mot økende utgifter og sviktende inntekter for en periode på 1 – 3 år. Det må stå i et visst forhold til brutto driftsinntekter slik at det gir bærekraft, forutsigbarhet og stabilitet i økonomien. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi mener at fondet bør utgjøre minimum 10 prosent av de samlede driftsinntekter til enhver tid.

Rakkestad kommunes disposisjonsfond var på kr. 118 892 487 pr. 31. desember 2021. Det er 15,4 prosent av brutto driftsinntekter.

Etter nye regler for budsjett- og regnskapsføring, avsettes mindre forbruk eller overskudd i driftsregnskapet automatisk til disposisjonsfondet.

I tidsrommet 2018 – 2021 har disposisjonsfondet utviklet seg som følger:

År	2018	2019	2020	2021
Disposisjonsfond i kroner	95 383	90 124	118 397	118 892
Disposisjonsfond som andel av brutto driftsinntekter	13,7	12,5	16,1	15,4

Kommunedirektøren påpeker viktigheten av at disposisjonsfondet framover anvendes i samsvar med sitt formål. Det bidrar til å etablere bærekraft, forutsigbarhet og stabilitet i kommunens virksomhet.

Politisk nivå bør ikke dekke verken midlertidige eller permanente tiltak av disse midlene. Rakkestad kommune må fortsette å prioritere slike oppgaver innen sine ordinære drifts- og investeringsrammer.

Det har skjedd forandringer lokalt som en følge av det fokus som er satt på de forskjellige tjenesteområder i de siste årene:

Prosent	Rakkestad				Norge			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Styring og administrasjon	4,1	4,4	4,6	4,6	5,4	5,9	5,8	5,8
Barnehage	10,8	9,9	9,5	9,6	13,5	11,4	11,2	11,2
Grunnskole	23,5	21,3	20,0	19,7	23,1	19,2	18,3	18,5
Barnevern	5,3	4,6	4,2	4,6	3,8	3,1	2,9	2,8
Sosiale tjenester	5,7	4,2	4,0	4,0	6	4,5	4,1	3,9
Helse og omsorg	37,3	36,2	36,0	38,7	31,9	32,6	32,7	35,1
Kultur	2,8	2,7	2,6	2,5	3,9	3,8	3,6	3,7
Kirke	1,4	0,9	1,0	0,9	1,2	0,8	0,8	0,7
Annet	9,1	15,8	18,1	15,4	11,2	18,7	20,6	18,3
Sum	100	100	100	100	100	100	100	100

Rakkestad kommune anvender en liten andel av sine midler (4,60 prosent) på styring, ledelse og administrasjon sammenlignet med gjennomsnittet av landets kommuner (5,80 prosent).

På den ene side kan det indikere god effektivitet og produktivitet i virksomheten og at ressurser i første rekke kanaliseres til tjenestetilbud og andre kjerneoppgaver. Det kan også uttrykke at kompetanse og kapasitet på viktige områder – plan, saksbehandling og annet – er utilstrekkelig og at kommunen av den grunn ikke har nødvendig bærekraft og robusthet. Med de ressurser som er tilgjengelig, gjøres det hele tiden prioriteringer for å balansere disse hensynene.

Barnehagene er fortsatt kostnadseffektive. Det går mindre med til dette formålet enn i gjennomsnittet av landets kommuner.

Rakkestad kommune fordeler en femtedel av sine ressurser til grunnskolen. Den tilsvarende størrelse på landsbasis er 18,5 prosent. Fallende barn- og elevtall vil måtte resultere i at kommunen framover disponerer relativt sett mindre ressurser til disse formål. Prosesser i aktuell forbindelse er satt i gang.

Til barnevern gikk med 4,6 prosent av de samlede ressurser i 2021. Det er relativt sett mindre enn for noen år siden. Dog er barnevernskostnadene fremdeles godt over landsstørrelsene.

Sosiale tjenester er nå på nivå med tallene for Norge (4,0 mot 3,9 prosent).

Helse og omsorg har stabilt 36,0 – 38,7 prosent av de totale midler. Det er mer enn det som utgjør landsgjennomsnittet. Tilbudene til spesielt de funksjons- og utviklingshemmede og andre ressurskrevende mennesker er årsaken til dette bildet.

Annet omfatter blant annet brann- og ulykkesvern, natur og miljø, vann, avløp, renovasjon, avfall, eiendoms- og næringsforvaltning og samferdsel. Andelen som brukes på disse områdene er redusert. Det er tilsvarende utvikling i snitt for landet.

Brutto driftsinntekter

Rakkestad kommune hadde i 2016 inntekter pr. innbygger noe over landsgjennomsnittet.

Med nytt inntektssystem 2017 og ny kommunestruktur i 2014 – 2020, har det forandret seg markert på bare tre – fire år.

Bildet er nå:

	2018		2019		2020		2021	
	Inntekter	Vekst	Inntekter	Vekst	Inntekter	Vekst	Inntekter	Vekst
Rakkestad	84 574	2,73	86 892	2,74	89 641	3,16	92 944	3,68
Norge	86 447	2,77	88 792	2,71	90 763	2,22	96 899	6,76

Note: I kroner og prosent av brutto driftsinntekter.

Rakkestad kommunes brutto driftsinntekter per innbygger faller i forhold til landsgjennomsnittet. I 2021 var de kr. 3 954 under landsgjennomsnittet. For Rakkestad Kommune er denne utviklingen bekymringsfull.

Det er en nærmest dramatisk endring og omfordeling av ressurser som pågår. Den fortsetter i årene framover.

Eiendomsskattefundamentet har gått ned fra 2020. Det forsterker de tendenser som er beskrevet. Maksimal skattesats for bolig- og fritidseiendommer er på 4 promille. Det resulterer i et bortfall av inntekter i en størrelsesorden kr. 3 000 000 – kr. 4 000 000 per år.

Inntektssystemet er varslet revidert fra 2024. Nedskalering av PU-kriteriet – som foreslått av inntektssystemutvalget – kan slå veldig negativt ut for Rakkestad kommune. Kommunedirektøren kommer senere nærmere tilbake til dette spørsmålet. Det er likevel gode grunner for allerede nå å forberede seg ytterligere vanskeligheter og utfordringer i 2024

Brutto driftsutgifter

Rakkestad kommune har på grunn av demografi og levekår en høyere forventning om og etterspørsel etter tjenester enn det som er tilfellet for gjennomsnittskommuner.

Inntektssystemet definerer i dag en såkalt behovsindeks. Den uttrykker hvilke effekter demografi- og levekårs mekanismene har på utmåling av rammetilskudd til kommunene. De med mest utfordringer i sin befolkning, oppnår relativt sett de største overføringene. Behovsindeksen har i tidsrommet 2016 – 2022 utviklet seg som følger:

År	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Behovsindeks	1,1104	1,0936	1,0866	1,0866	1,0865	1,0796	1,0576

Tilbake i 2012 – 2016 var denne størrelsen stabil i en størrelsesorden 1,11. En høyere behovsindeks gir i grove trekk større rammeoverføringer.

Reduksjonen i utgiftskompensasjonen i inntektssystemet som beskrevet, medvirker til at Rakkestad kommune etter 2017 har en forholdsvis svak vekst i sine rammetilskudd. Det er alvorlig.

Dersom den revisjonen av inntektssystemet som nå finner sted også går i disfavør av kommunen, kan de vanskeligheter som allerede er med å finansiere virksomheten (jf. PU – kriteriet) ytterligere eskalere fra 2024. Med lavere inntekter og inntektsvekst kan Rakkestad kommune gå en tung tid i møte.

En indirekte følge av denne ressursutviklingen, er at Rakkestad kommune over flere år ikke har økt sine kostnader i samme takt som mange andre kommuner. Det illustreres av tabellen nedenfor (brutto driftsutgifter per innbygger):

	2018		2019		2020		2021	
	Utgifter	Vekst	Utgifter	Vekst	Utgifter	Vekst	Utgifter	Vekst
Rakkestad	81 738	2,72	84 403	3,26	88 181	4,48	92 598	5,01
Norge	86 447	3,77	88 792	4,00	89 434	1,06	94 123	5,24

Note: Kroner og prosent av brutto driftsinntekter.

Kostnadsveksten for landet var lav i 2020, men økte på nytt i 2021. Rakkestad kommune har i 2018 – 2022 – med unntak av 2020 – til dels betydelig lavere utgiftsutvikling enn gjennomsnittet av kommuner. Kommunedirektøren mener at det henger sammen Covid 19 håndteringen og Covid 19 kostnadene lokalt var forholdsvis høye.

Det økonomiske opplegget for kommunene

Statsbudsjettet for 2023

Generelt

Det legges opp til en realøkning i kommunenes frie inntekter (skatter og rammeoverføringer) på 2,6 milliarder kroner – fordelt med 1,7 milliarder kroner til kommunene og 0,9 milliarder kroner til fylkeskommunene.

For Rakkestad kommune stipuleres de frie inntekter for 2023 til kr. 568 003 000.

Regjeringens opplegg innebærer at Rakkestad kommunes frie inntekter øker med 3,0 prosent fra 2022 til 2023. I den samme periode er gjennomsnittsvæksten for kommunene på 3,5 prosent.

Det er femte gang på rad at Rakkestad kommunes frie inntekter ikke dekker opp for lønns- og prisstigningen og øker mindre enn for kommunene samlet. Situasjonen er alvorlig.

Kommunedirektøren vil påpeke noen hovedårsaker (jf. også innledningskapitlet) til at det går i denne retningen.

Befolkningsutviklingen er gjennomgående lavere enn det som gjelder landet. Av denne grunn genererer ikke innbyggertilskuddet i inntektssystemet – kr. 28 077 pr. innbygger i 2023 – de ønskede og påkrevde inntekter for finansiering av kommunens virksomhet. De sterkere vekstkommunene stikker av med en høyere andel av disse ressursene.

I 2016 vedtok Stortinget en kommunereform. Den hadde som en målsetting å etablere mer bærekraftige og større kommuner. I det perspektivet ble det kommunale inntektssystemet endret i 2017. Det er nå en viktig grunn til en svak inntektsvekst over flere år.

For øvrig vises til innledningskapitlet til dette dokumentet.

Lønns- og prisstigning

Deflator er et anslag for lønns- og prisvekst (2022 – 2023) som kommunene er ment å kompenseres for i statsbudsjettet. For 2023 opererer regjeringen med en kommunal deflator på 3,7 prosent.

I 2023 anslår regjeringen årslønnsveksten til 4,2 prosent, litt under SSBs prognose og godt under anslaget fra Norges Bank. Lønnsvekstanslaget må ses i sammenheng med at konsumprisveksten (KPI) «bare» er anslått å øke med 2,8 prosent neste år. Det er langt under anslagene fra SSB og Norges Bank.

Kommunedirektøren kalkulerer årslønnsveksten til 4,2 prosent av lønsmassen. Det er satt av 9,9 millioner kroner på en sentral lønnsnett til kompensasjon for helårseffekt av lønnsoppjøret i 2022 og to tredjedels virkning av lønnsoppjøret for 2023.

Det øvrige driftsutgiftene har jevnt over blitt priskorrigert med 3,0 prosent fra 2022 – 2023.

Driftsinntektene har blitt justert med kommunal deflator på 3,7 prosent – hvor ikke egne reguleringsmekanismer og særskilt regel- og lovverk gjelder.

Kostnader til pensjon er beregnet i samsvar med oppgaver fra Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens Pensjonskasse (SPK).

Driftsbudsjettet

Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4, første ledd:

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Rammetilskudd	314 211	291 296	316 355	322 682	329 136	329 389
Inntekts- og formueskatt	234 728	241 946	251 648	256 681	261 815	262 016
Eiendomsskatt	26 708	32 400	32 400	32 500	32 600	32 700
Andre generelle driftsinntekter	8 381	1 845	16 652	12 530	7 687	6 624
Sum generelle driftsinntekter	584 029	567 488	617 055	624 393	631 238	630 729
Sum bevilgninger drift, netto	543 965	522 856	570 809	566 643	575 442	578 261
Avskrivninger	37 225	33 501	37 225	37 225	37 225	37 225
Sum netto driftsutgifter	581 190	556 356	608 034	603 868	612 667	615 485
Brutto driftsresultat	2 840	11 131	9 021	20 525	18 571	15 244
Renteinntekter	2 019	2 059	7 426	7 426	7 426	7 426
Utbytter	6 217	2 250	2 600	2 250	2 250	2 250
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	15 250	15 257	34 056	35 589	42 530	38 963
Avdrag på lån	30 163	32 350	32 350	33 000	34 500	36 000
Netto finansutgifter	-37 177	-43 298	-56 380	-58 913	-67 354	-65 287
Motpost avskrivninger	37 225	33 501	37 225	37 225	37 225	37 225
Netto driftsresultat	2 887	1 334	-10 134	-1 163	-11 558	-12 819
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	2 200	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	8 996	2 219	885	462	512	1 005
Bruk av bundne fond	-8 804	-685	-1 292	-663	-302	-376
Avsetninger til disposisjonsfond	495		0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond		-200	-9 727	-962	-11 768	-13 448
Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	2 888	1 334	-10 134	-1 163	-11 558	-12 819
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Frie inntekter

Rakkestad kommunes brutto driftsinntekter per innbygger faller i forhold til landsgjennomsnittet. I 2021 var de kr. 3 954 under landsgjennomsnittet. For Rakkestad Kommune er denne utviklingen bekymringsfull.

Det er nærmest en dramatisk endring og omfordeling av ressurser som pågår. Den fortsetter i årene framover.

Regjeringen gjør en revisjon av inntektssystemet fra 2024. Nedskalering av PU-kriteriet – som foreslått av inntektssystemutvalget – kan slå veldig negativt ut for Rakkestad kommune. Kommunedirektøren kommer senere nærmere tilbake til dette spørsmålet. Det er likevel gode grunner for allerede nå å forberede seg ytterligere vanskeligheter og utfordringer i 2024.

Enda flere endringer og omstillinger i kommunens virksomhet kan bli nødvendige utover i økonomiplanperioden.

Eiendomsskatt

Rakkestad kommune innførte eiendomsskatt på bolig- og fritidseiendommer og næringseiendommer i 2012.

I 2019 – 2022 utgjorde eiendomsskatt:

Tall i tusen kroner	2019	2020	2021	2022 ¹⁾
Bolig- og fritidseiendommer	24 337	25 545	22 507	24 750
Næringseiendommer	4 261	4 239	4 201	6 998
Sum	28 598	29 784	26 708	31 748

Note 1) Tall for 2022 er prognosetall

For perioden 2019 – 2022 var skattesatsene:

Tall i promille	2019	2020	2021	2022
Bolig- og fritidseiendommer	4,75	4,75	4,0	4,0
Næringseiendommer	4,75	4,75	4,75	4,75

Stortinget reduserte maksimalsatsen for eiendomsskatt på bolig- og fritidseiendommer til 5,00 promille fra 2020 og 4,00 promille fra 2021. Den siste endringen medførte konsekvenser for Rakkestad kommune. I 2021 ble skattesatsen for bolig- og fritidseiendommer satt ned fra 4,75 promille og til 4,00 promille.

Når det gjelder næringseiendommer, har skattesatsen ligger på 4,75 promille i helle perioden.

Kommunedirektøren foreslår å videreføre nivået fra 2022 med 4,00 promille i eiendomsskatt for boliger og fritidseiendommer og 4,75 promille for næringseiendommer i budsjett- og økonomiplanperioden.

Økningen i planperioden skyldes flere nye skatteobjekter. Det er beregnet til å gi følgende inntekter:

Tall i tusen kroner	2023	2024	2025	2026
Bolig- og fritidseiendommer	25 550 000	25 650 000	25 750 000	25 850 000
Næringseiendommer	6 850 000	6 850 000	6 850 000	6 850 000
Sum	32 400 000	32 500 000	32 600 000	32 700 000

En annen endring etter 2020, er at lokal takst og formuesgrunnlag for bolig- fritidseiendommer reduseres med 30 prosent før eiendomsskatt blir beregnet.

Rakkestad kommune har de siste årene anvendt skatteetatens boligverdier som hovedgrunnlag for utskrivning av eiendomsskatt på boliger.

Det eksisterer ikke boligverdier for våningshus på gårdsbruk og fritidseiendommer. Eiendomsskatt på slike objekter baserer seg av den grunn på lokal takst.

Rakkestad kommune retakserte i 2021 de eiendommer det er snakk om (våningshus på gårdsbruk og fritidseiendommer) for utskrivning av eiendomsskatt fra 2022 og framover.

Et element av takseringen er å harmonisere skatteetatens boligverdier og lokale takster til hverandre.

Rakkestad kommune gjennomførte også en retaksering av næringseiendommer i 2021 for utligning av eiendomsskatt på disse objekter fra 2022.

Andre generelle driftsinntekter

- Rente og avdragskompensasjon fra Husbanken.
- Integreringstilskudd, tilskudd for bosetning av mindreårige flyktninger. Det er i økonomiplanperioden budsjettert med integreringstilskudd for 55 personer bosatt i 2022.

Sum bevilgninger drift, netto

Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4, andre ledd:

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Kommunedirektørens team og staber	61 670	53 474	61 948	63 513	64 608	64 930
Oppvekst og kultur	173 595	167 141	178 349	180 185	183 783	184 512
Velferd og levekår	152 150	149 326	177 294	173 483	175 966	177 394
Helse og mestring	132 337	112 187	122 553	119 364	121 748	122 275
Areal og Infrastruktur	41 924	29 848	30 821	29 778	28 532	27 850
Kirkelig fellesråd	6 422	6 522	6 988	7 128	7 270	7 415
Næringstiltak og fellesutgifter/inntekter	-24 134	4 357	-7 144	-6 808	-6 465	-6 115
Sum fordelt til drift	543 965	522 856	570 809	566 643	575 442	578 261

Finansposter

Finansielle inntekter

De finansielle inntekter omfatter i hovedsak:

2023		
Renter av bankinnskudd	kr.	2 125 000
Renter av utlån	"	4 401 000
Utbytte	"	2 600 000
Sum	kr.	9 126 000

Norges Banks styringsrente er økt betydelig det siste året, og den vil med stor sannsynlighet fortsatt stige. Dette vil også gi økte renteinntekter for kommunen kommende år. Det budsjetteres med kr. 2 125 000 i renter av bankinnskudd for 2023.

Når det gjelder renter av utlån, dreier det seg i hovedsak om de startlån kommunen disponerer til videre utlån.

Rakkestad Energi AS leverte et utbytte i 2021 på kr. 6 088 290. I 2022 ble det på kr. 2 958 050.

Kommunedirektøren vurderer et utbytte fra dette selskapet og Østfold Energi AS på til sammen kr. 2 600 000 i 2023.

Finansielle utgifter

Rakkestad kommune har i mange år investert tungt i kommunal og annen samfunnsmessig infrastruktur.

Prosjektene er i stor grad lånefinansierte.

Rakkestad kommune har egentlig aldri disponert fonds eller annen egenkapital i noen størrelsesorden for kapital- eller investeringsformål.

Av disse grunner er langsiktig gjeld forholdsvis høy så vel i fylkes- som landsmålestokk.

Netto renteesponering uttrykker hvor mye av den renteesponerte gjelden som er tilbake etter at rentekompensasjon og rentebærende likviditet er trukket fra:

Prosent	Rakkestad				Norge			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Netto renteesponering	73,1	78,6	76,7	77,7	62,2	66,3	69,0	69,0

Rakkestad kommune har en høy renteesponert gjeld.

En økning i renteesponering til 77,7 prosent innebærer at stadig mer av brutto driftsinntekter bindes opp. Rakkestad kommune er veldig sårbar for renteøkninger, med de følger det kan ha for kommunens drift.

Tabellen nedenfor illustrerer netto renter som andel av brutto driftsinntekter:

Netto renter

Prosent	2018	2019	2020	2021
Rakkestad	1,5	1,8	1,7	0,9
Norge	0,6	0,6	0,6	0,3

Note: Prosent av brutto driftsinntekter.

For Rakkestad kommune utgjør netto renter 0,9 prosent av brutto driftsinntekter. Den tilsvarende størrelse for landet er bare 0,3 prosent. En relativt sett svært stor andel av kommunens driftsmidler er med andre ord bundet opp i å betjene renter og avdrag av låneforpliktelser.

Det reduserer det økonomiske handlingsrommet vesentlig. Færre ressurser er tilbake til kjerneoppgaver som barnehage, skole, helse og omsorg og samfunnsmessig infrastruktur.

I tidsrommet 2018 – 2021 har avdragsutgiftene utviklet seg som følger:

Avdrag på lånegjeld

	2018	2019	2020	2021
Rakkestad	19 200 000	20 964 000	27 719 000	30 163 000

Med den nye kommuneloven, ble nye regler for minsteavdrag på langsiktig lånegjeld fastsatt fra 2020.

Rakkestad kommune må nedbetale sine forpliktelser hurtigere enn etter det tidligere regelverket.

I 2021 var de samlede avdragsutgifter (regelendringer og økte lån) ca. 11 millioner kroner større sammenlignet med 2018. Dette gir en stor innstramming i kommunens økonomi. Færre ressurser blir tilbake til primæroppgaver som barnehage, skole, helse og omsorg og samfunnsmessig infrastruktur.

Netto avdrag som andel av brutto driftsinntekter utgjør:

Netto avdrag

	2018	2019	2020	2021
Rakkestad	2,9	2,8	3,8	3,9
Norge	3,5	3,4	4,0	4,0

Note: Prosent av brutto driftsinntekter.

En konsekvens av kommunelovens nye bestemmelser om minsteavdrag, er at den aktuelle størrelsen øker fra 2,8 til 3,9 prosent av brutto driftsinntekter fra 2019 – 2021. Det er et direkte uttrykk for at mer av midlene anvendes til å betjene renter og avdrag av løpende lån, og at det er mindre ressurser tilbake til primæroppgavene.

Rakkestad kommune har ikke plassert noe av sin kapital i rente- eller aksjemarkedene. Nytt økonomi- og finansreglement er fastsatt. Det aktualiserer en noe annen disponering av overskuddslikviditet. Kommunedirektøren kommer tilbake til dette spørsmålet i 2023.

Pensjon

Tall i tusen kroner	2018	2019	2020	2021
Brutto pensjonsforpliktelser	915 113	962 851	935 224	915 004
Pensjonsmidler	806 414	851 778	923 035	919 861
Netto pensjonsforpliktelser	108 699	111 073	12 189	-4 858

Rakkestad kommune hadde forpliktelser til pensjonsordninger for ansatte og folkevalgte medlemmer på 915,004 millioner kroner per 31. desember 2021. Dette er en nedgang på 20,22 millioner kroner (2,16 prosent) fra 2020.

Pensjonsforpliktelsene er langsiktig gjeld for kommunen.

Rakkestad kommune hadde samtidig pensjonsmidler pr. 31.12.2021 på 919,861 millioner kroner. Det er en reduksjon på 3,174 millioner kroner (0,34 prosent) fra 2020.

Netto pensjonsforpliktelser utgjorde dermed -4,858 millioner kroner per 31. desember 2021 – noe som gir en nedgang i størrelsen på 17,047 millioner kroner fra 2020.

Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) er kommunens forsikringsleverandører på det aktuelle området.

Rakkestad kommune har store forpliktelser, men også aktiva knyttet til pensjonsordningene for de ansatte og folkevalgte.

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser beregnes ut fra økonomiske og demografiske forutsetninger.

Kommunal- og distriktsdepartementet lager hvert år et rundskriv om kalkulasjonsforutsetninger. Det gir forholdstallet mellom diskonteringsrenten og lønnsveksten. I hovedsak avgjør dette forholdstallet nivået på pensjonskostnadene og pensjonsforpliktelsene. Et høyere forholdstall gir lavere

pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser enn et lavere forholdstall. De langsiktige forutsetningene som er benyttet er som følger:

Langsiktige økonomiske forutsetninger (oppgjitt i %)	2022	2023
Årlig avkastning	3,50	4,00
Diskonteringsrente (risikofri)	3,00	3,50
Årlig lønnsvekst	1,98	2,48
Årlig vekst i folketrygdens grunnbeløp	1,98	2,48
Årlig vekst i pensjonsregulering	1,22	1,71
Forholdstallet fra Kommunal og distriktsdepartementet (KDD)	1,0	1,0

Forholdstallet fra KDD er uendret fra de siste årene (1,0), men de forskjellige leverandørene har blitt enige om å justere forutsetningene noe opp på bakgrunn av stigende renter.

For interne budsjettformål er det i 2022 benyttet en pensjonssats på 10,20 prosent for samlet innbetaling til Statens pensjonskasse (SPK) og 19,72 prosent for Kommunal Landspensjonskasse (KLP).

Tabellen under viser forventet utvikling i pensjonskostnader og anslag på samlet innbetaling til Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) for perioden 2022-2026.

Pensjonsordning	2022	2023	2024	2025	2026
KLP Fellesordning for kommuner – Anslag samlet innbetaling	34 616 078	56 259 708	50 138 831	55 663 174	58 587 218
KLP Fellesordning for kommuner - Samlet pensjonskostnad	37 136 769	36 979 555	42 712 815	46 201 267	50 071 647
KLP Sykepleieordningen – Anslag samlet innbetaling	7 497 264	10 337 047	9 093 672	9 993 268	10 500 569
KLP Sykepleierordningen - Samlet pensjonskostnad	6 150 893	6 245 662	7 870 610	8 614 534	9 395 548
SPK – Anslag samlet innbetaling	7 038 763	7 692 982	7 908 386	8 107 677	8 311 991
SPK – Samlet pensjonskostnad	6 705 436	7 080 785	7 443 777	7 802 194	8 181 127
SUM – Anslag samlet innbetaling	49 152 105	74 289 737	67 140 889	73 764 119	77 399 778
SUM – Samlet pensjonskostnad	49 993 098	50 306 002	58 027 202	62 617 995	67 648 322

Premieavvik

Tall i tusen kroner	2018	2019	2020	2021
Akkumulert premieavvik	25 488	32 899	33 916	48 212

Note: Akkumulert premieavvik – eksklusive arbeidsgiveravgift.

Pensjonspremiene varierer fra år til år avhengig av blant annet lønnsutviklingen og den avkastningen som pensjonskassene oppnår på sine investeringer/sin kapital. Premieavvikene har som formål å jevne ut pensjonspremiene over år slik at kommunens pensjonskostnader er forutsigbare og ikke går ned eller vokser for mye fra et år og til det neste. Når den betalte premie er større enn pensjonskostnaden, oppstår et positivt premieavvik. Det avsettes i balansen og utgiftsføres deretter i driftsregnskapet over sju år. I de tilfeller der premie er mindre enn pensjonskostnaden, beregnes et negativt premieavvik. Dette balanseføres også, og inntektsføres så i driftsregnskapet over sju år.

Rakkestad kommune har akkumulerte positive premieavvik på 48,212 millioner kroner (eksklusiv arbeidsgiveravgift) per 31. desember 2021. Det gir en framtidig årlig driftsutgift på (i gjennomsnitt) 6,887 millioner kroner fram mot 2028.

Premieavviket er også et likviditetsutlegg for kommunen på 48,212 millioner kroner pr. 31.12.2021.

Etter årsoppgjørdisposisjoner (2021) er Rakkestad kommunes disposisjonsfond på 118,892 millioner kroner.

Akkumulert premieavvik utgjør 40,55 prosent av driftsbufferen/driftsreservene, noe som svekker kommunens økonomiske stilling og soliditet vesentlig.

Bildet er det samme for kommunesektoren som en helhet.

Netto pensjonsforpliktelser

	2018	2019	2020	2021
Rakkestad	118,3	120,9	111,8	104,5
Norge	113,9	115,7	109,0	99,1

Note: I prosent av brutto driftsinntekter.

Rakkestad kommune har pliktig pensjonsordning i KLP for ansatte og folkevalgte. Lærere er tilknyttet SPK.

Det medfører betydelige årlige kostnader til formålet. Gjerne 18 til 20 prosent av lønnskostnader. Langsiktige forpliktelser har karakter av langsiktig gjeld.

I 2016 var denne størrelsen på landsgjennomsnittet, etter det har Rakkestad kommune ligget over størrelsen for Norge.

Egeninntekter

Generell regulering av egeninntekter

Egeninntekter er som en grunnregel korrigert med kommunal deflator. For 2023 er den på 3,7 prosent.

Det gjelder som et utgangspunkt.

Maksimalpris i barnehager er besluttet av regjeringen i statsbudsjettet til kr 3 000 per måned for full plass. Pris for mat øker med kr. 50 til kr. 450 for full plass.

Matpenger ved skolefritidsordningene øker med kr. 50 fra 2022 – 2023. Oppholdsbetalingen vokser tilsvarende deflator til kr. 3 215 per måned for full plass.

Søskenmoderasjonordningene for barnehager og skolefritidsordningen blir samordnet i samsvar med politisk fattede vedtak fra 1.8.2021. Fritak for 12 timer per uker for elever på 1. årstrinn, som har plass i skolefritidsordningen, videreføres. Kommunen kan kreve betaling for kost.

Prisene for leie av kommunale utleielokaler økes noe utover den kommune deflatoren, men ikke for lag og foreninger i Rakkestad kommune.

I helse og omsorg er det egenandelstak o.a. som på individuell basis kan trå regulerende inn.

Det finnes også andre ordninger som er modererende på det prinsipp som beskrevet i første avsnitt.

Når det dreier seg om selvkostområdene vann, avløp og renovasjon står Rakkestad kommune de nærmeste årene ovenfor store rehabiliterings- og utbyggingsoppgaver. Globale og nasjonale strategier og prioriteringer for klima og miljø stiller store krav til kommunene som samfunnsaktører og samfunnsutbyggere. Å sikre nok, rent drikkevann og hindre forurensing til sårbare vannmiljøer er en svært viktig samfunnsoppgave som må løses nå, særlig med omtanke for kommende generasjoner.

Investeringer på de nevnte selvkostområdene ligger i størrelsesorden kr. 170 000 000 – kr. 180 000 000 i 4-års perioden.

Årsgebyrene på selvkostområdene kommer – som i de fleste av landets kommuner – til å måtte heves kraftig i løpet av en periode. Hovedårsaken er investeringsaktiviteten som nevnt, men økte renter, prisvekst og lavere vannforbruk spiller også inn.

Forventet gebyrutvikling på utvalgte selvkostområder i perioden 2022-2026:

	2022	2023	2024	2025	2026
Vann	24,20	27,20	29,20	32,00	34,00
Avløp	32,50	45,50	47,00	48,00	49,00
Renovasjon	3 187	3 346	3 614	3 831	3 831
Feiing	408	408	408	469	540

For en gjennomsnittshusholdning med et vannforbruk på 180 kbm vil de kommunale gebyrene øke med kr 3 800 fra 2022 til 2023.

Finansielle måltall

Generelt

Etter den nye kommuneloven, skal kommunestyret som verktøy for langsiktig økonomisk styring fastsette finansielle måltall for kommunens økonomi.

De er ikke bindende for budsjettene og økonomiplanperioden, men er ment som et hjelpemiddel for å sikre handlefrihet for framtidige generasjoner.

Dessuten trekker kommunelovutvalget fram at finansielle nøkkeltall kan være et nyttig virkemiddel for åpenhet rundt kommunens økonomiforvaltning ved at den faktiske økonomiske utviklingen vurderes opp mot en ønsket økonomisk retning.

Kommunedirektøren tilrår de måltall som beskrevet nedenfor.

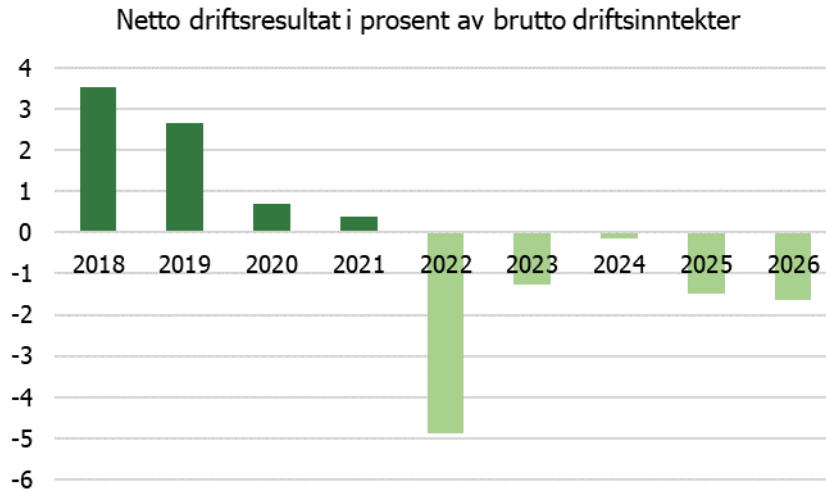
Resultatgrad

Netto driftsresultat i forhold til brutto driftsinntekter. Resultatgraden bør det enkelte år utgjøre minst 1,50 prosent.

Rakkestad kommune oppfyller dette måltallet i 2016-2019. Etter dette har det endret seg. I 2020 og 2021 var det et marginalt positivt resultat og i 2022 ligger det i verste tilfelle an til et merforbruk og en resultatgrad ned mot minus 4,9 prosent. Hovedårsaken er kostbare enkelttiltak i helse- og omsorgstjenestene, ikke kompenserte Covid 19 utgifter og ekstremt høye strømpriser.

Inntil Rakkestad kommune oppnår effekt av de tiltakene som er igangsatt, er det budsjettert med bruk disposisjonsfond. Det gjør at resultatgraden vil være negativ fram til balanse mellom utgifter og inntekter har blitt realisert.

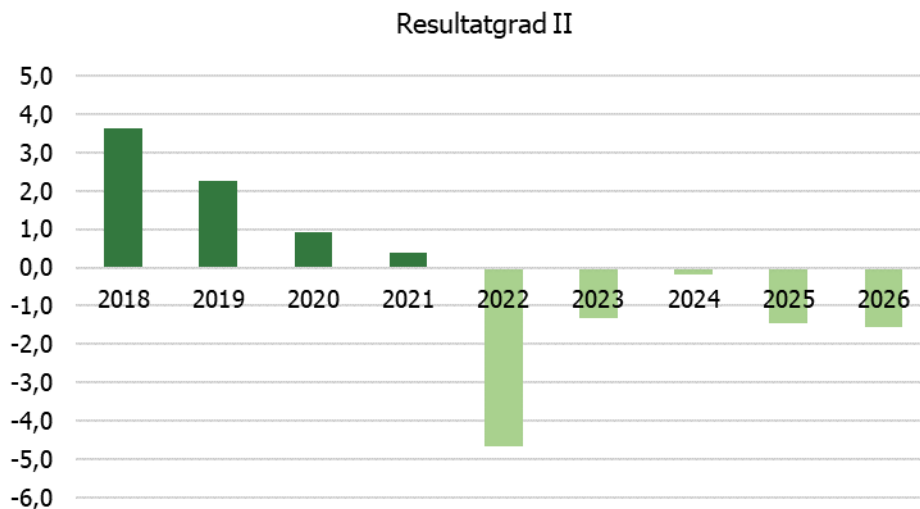
Grafen under viser hva som ligger til grunn for budsjett 2023 og videre i planperioden.

Note: Tall for 2022 er basert på prognose gitt i 2. tertialrapport 2022.

Resultatgrad II

I resultatgrad II er netto driftsresultat korrigert for bruk av og avsetning til bundne driftsfond og bør det eneklte år utgjøre 2 prosent og minimum 1,75 prosent.

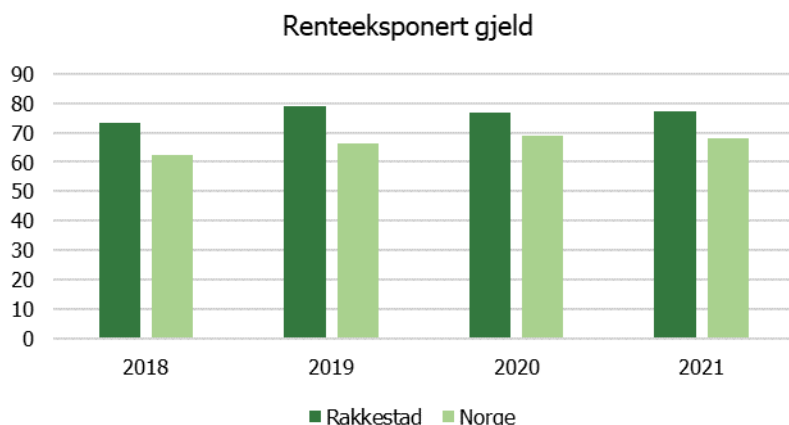

Note: Tall for 2022 er basert på prognose gitt i 2. tertialrapport 2022.

Grafen over viser hva som ligger til grunn for budsjett 2023 og videre i planperioden.

Gjeldsgrad

Langsiktige lån – eksklusive lån til videre utlån – i forhold til brutto driftsinntekter. Denne gjeldsgraden bør ikke overstige 85 prosent i budsjett- og økonomiplanperioden.

Som kommunedirektøren vurderer det, bør Rakkestad kommune framover vise en varsomhet med å øke sine langsiktige lån ytterligere. Betydelige ressurser går hvert år med til å betjene renter og avdrag av disse forpliktelser. Det binder opp det økonomiske handlingsrommet, og det blir mindre midler tilbake til primær- og kjerneoppgaver.

Netto renteeksponering uttrykker hvor mye av den renteeksponerte gjeld som er tilbake etter at rentekompensasjon og rentebærende likviditet er trukket fra.

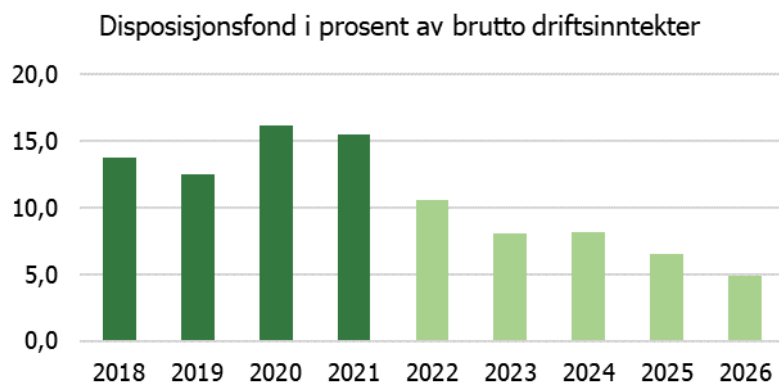
Rakkestad kommune har en høy renteeksponert gjeld. Den er 3,5 prosent høyere enn for kommunene samlet. Forskjellene mellom Rakkestad kommunene og gjennomsnittet av kommuner har dog krympet fra 2018 – 2021.

Kommunedirektøren vurderer kommunen som veldig sårbar for renteøkninger – med de følger det har for kommunens drift.

Disposisjonsfondet

Disposisjonsfondet i forhold til brutto driftsinntekter.

Kommunedirektøren mener at disposisjonsfondet til enhver tid bør utgjøre minst 10 prosent av brutto driftsinntekter.

Note: Tall for 2022 er basert på prognose gitt i tertialrapport nr 2.

Rakkestad kommune oppfyller dette måltallet med forholdsvis god margin fram til 2021.

Hvis prognosene i 2022 slår inn, vil disposisjonsfondet tappes betraktelig.

Rakkestad kommune kommer til å anvende en større del av disposisjonsfondet i 2022 og 2023, mens den stabiliserer sin virksomhet og gjenoppbygger den økonomiske balansen.

Tilstrækkelige driftsmarginer og driftsbuffer er helt avgjørende for bærekraft og stabilitet i kommuneøkonomien for perioder på 1 – 3 år. Det gir rom for nye prioriteringer og omstillinger når situasjoner og omkringliggende rammer krever det.

Kommunedirektøren vurderer at kommunen til enhver tid bør ha et disposisjonsfond på minst 80 millioner kroner.

Likviditet

Arbeidskapitalen uttrykker disponibel likviditet etter at alle kortsiktige gjeldsforpliktelser er betalt og alle kortsiktige fordringer krevd inn. Den bør som andel av brutto driftsinntekter utgjøre minst 20 prosent.

Rakkestad kommune har som en følge av bra regnskapsresultater i 2015 – 2020 styrket sin likviditet vesentlig.

Arbeidskapital er svært viktig for en virksomhets driftseffektivitet og kortsiktige finansielle tilstand.

Enkelt forklart er arbeidskapital en måleenhet som sier noe om kommunens disponible likviditet etter at alle kortsiktige gjeldsforpliktelser er gjort opp og alle kortsiktige fordringer er krevd inn.

Dette nøkkeltallet angir dermed hvor mye kapital som er tilgjengelig på kort sikt (12 måneder fram i tid) og som kan benyttes til løpende drift, betaling av finanskostnader og investeringer.

	2018	2019	2020	2021
Rakkestad	14,50	15,30	16,80	14,7
Norge	21,70	20,60	22,4	23,0

Note: Arbeidskapital i prosent av brutto driftsinntekter.

Rakkestad kommune anvender i 2022 en del av sine fondsreserver (disposisjonsfondet) til å dekke opp regulær ubalanse/merforbruk, engangs- og prosjektkostnader og Covid 19 tiltak.

Kommunedirektøren kalkulerer med at kommunen svekker sin arbeidskapital og likviditet i 2022.

Det er en målsetting innen 2026 å bygge opp arbeidskapitalen slik at den pr. 31.12.2026 er på minst 20 prosent av brutto driftsinntekter.

Kommunedirektør og staber

Fokus og prioriteringer 2023-2026

Stabene skal gi tilfredsstillende stab- og støttetjenester innen forvaltning, HR, økonomi, informasjon og IKT, samtidig som de skal bidra til at organisasjonen evner å fornye, forenkle og forbedre sine tjenester.

Strategisk kompetansestyring og utnyttelse av de digitale mulighetene blir viktige faktorer for å lykkes med dette arbeidet, sammen med tillitsbasert ledelse og myndiggjorte medarbeidere. Fokus i perioden vil være å:

- Videreutvikle vår forvaltning og styrke saksbehandlingsressursene.
- Videreutvikling av både overordnet internkontroll og stabenes egen internkontroll.
- Støtte organisasjonen i arbeidet med kompetanseutvikling – både for enkeltindivider og grupper.
- Videreutvikle innbyggerdialog og medvirkning, for å forsterke samspillet mellom kommune og innbyggere og næringsliv.
- Revidere innkjøpsstrategien. Fokus på innkjøp som strategisk virkemiddel ved inngåelse av avtaler, oppfyllelse av regelverk og for å gi økonomisk gevinst for kommunen som helhet.
- Skape en enklere hverdag for innbyggere og næringsliv ved bruk av flere digitale verktøy og løsninger. Samhandlingen mellom det offentlige og det private er et overordnet mål. Dette ved enklere tilgjengeliggjøring og gjenbruk av allerede registrerte data, effektivisering av arbeidsprosesser samt etterlevelse av regelverk.

Økonomi

Tall i tusen kroner	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Seksjonsramme	61 670 185	53 473 979	61 948 226	63 513 409	64 607 966	64 929 681
<i>Herav:</i>						
Lønn	49 614 449	42 592 886	48 969 450	50 246 323	51 250 043	51 505 212
Driftsutgifter	43 021 099	35 334 955	37 859 829	38 618 184	39 390 223	40 176 574
Brutto ramme	92 635 548	77 927 841	86 829 279	88 864 507	90 640 266	91 681 786
Driftsinntekter	-30 965 363	-24 453 862	-24 881 053	-25 351 098	-26 032 300	-26 752 105
Netto ramme	61 670 185	53 473 979	61 948 226	63 513 409	64 607 966	64 929 681

Tall i tusen kroner	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stabsenheter	29 108 784	28 660 096	35 721 060	36 554 862	37 284 572	37 450 721
Kommunedirektøren team	32 561 401	24 813 883	26 227 166	26 958 547	27 323 394	27 478 960
Sum	61 670 185	53 473 979	61 948 226	63 513 409	64 607 966	64 929 681

Kommunedirektør og staber reduserer med 3,5 årsverk i 2022 og 2023. Det medfører direkte konsekvenser for plan- og forvaltningsvirksomheten. Kompenserende tiltak må identifiseres, utvikles og settes ut i livet allerede i 2023.

Oppvekst og Kultur

Fokus og prioriteringer 2023-2026

Kommuneområdet Oppvekst og kultur skal sikre forsvarlig og god drift i alle enheter og på alle felt.

Med et nytt kommuneområde rettes innsatsen i større grad mot det strategiske og systematiske arbeidet – for å sikre gode støttesystemer og utviklingsprosesser i alle deler av organisasjonen.

Målformuleringer og strategier skal være relatert mot statlige og kommunale planer. Lovverk for barnehage, skole og kultur regulerer disse enhetenes aktivitet. Kommuneplanens samfunnsdel er et retningsdokument, og grunnlag for det videre arbeidet med områdeplan oppvekst og interne planer i barnehage, skole og kultur.

De verdiene som ligger til grunn for oppvekstarbeidet, er blant annet nedfelt i FNs barnekonvensjon, barnehageloven, opplæringsloven og rammeplan for kulturskolen.

Alle barnehager, skoler og kulturskolen skal fremme et trygt, godt og inkluderende miljø for alle barn og elever. De vil ha en opplevelse av å høre til og mestre i sitt pedagogiske tilbud i barnehage, skole og kulturskole.

Barn og unge skal oppleve et helhetlig utdanningsløp. Barnehagen og skolen vil i nært samarbeid med hjemmet legge til rette for barns overgang fra barnehage til første årstrinn og til skolefritidsordningen.

Å skape en god oppvekstkommune innebærer både å satse på det store flertall av barn og unge og samtidig ha likeverdige tiltak for de med tilrettelegging.

For at barn og foresatte skal få et helhetlig tilbud til beste for barnas oppvekst og utvikling, er det nødvendig med et systematisk samarbeid mellom barnehager/skoler og kommunens hjelpetjenester. Tverrfaglig samarbeid på systemnivå dreier seg om kompetanse- og organisasjonsutvikling. På individnivå tar tverrfaglig samarbeid utgangspunkt i å utvikle relevante tiltak for barn med utfordringer.

- Tett oppfølging av den enkelte enhet.
- Utvikle styringssystemer for kommuneområde Oppvekst og kultur.
- Utvikle gode internkontroll systemer i kvalitetsarbeidet.
- Bruke nasjonale og lokale målinger i utviklings- og forbedringsarbeid.
- Bruke statlige kvalitetsverktøy og nasjonale senteres materiell.
- Fokus på kompetanseutvikling og kunnskapsdeling.
- Videreutvikle gode og gjensidige tverrfaglige samarbeidsarenaer.
- Utøve en inkluderende praksis både alene og sammen som et lag rundt ALLE barn og unge.
- Delta på de nasjonale ordningene med kvalitetsutvikling i barnehage, skole og PPT.
- Gi ansatte muligheter for videreutdanning og kompetanseheving.
- Rekruttere rett kompetanse ved ansettelse.
- Unngå overforbruk av gitte økonomiske rammer.

Økonomi

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Seksjonsramme	173 595 269	167 141 095	178 349 406	180 184 903	183 782 795	184 511 635
<i>Herav:</i>						
Lønn	165 923 250	144 796 598	156 410 005	157 805 731	160 957 733	161 232 064
Driftsutgifter	49 803 333	47 192 904	48 419 070	49 387 459	50 374 626	51 380 626
Brutto ramme	215 726 583	191 989 502	204 829 075	207 193 190	211 332 359	212 612 690
Driftsinntekter	-42 131 316	-24 848 407	-26 479 669	-27 008 287	-27 549 564	-28 101 055
Netto ramme	173 595 267	167 141 095	178 349 406	180 184 903	183 782 795	184 511 635

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Skole	105 053 640	102 029 931	106 097 905	106 489 825	108 616 289	108 932 923
Barnehage	58 307 070	55 600 192	62 159 664	63 401 843	64 668 010	65 042 946
Kultur	10 234 557	9 510 972	10 091 837	10 293 235	10 498 496	10 535 766
Sum	173 595 267	167 141 095	178 349 406	180 184 903	183 782 795	184 511 635

I samsvar med budsjett 2022 og økonomiplan 2022 – 2025, er pedagoghjemler i grunnskolen tatt ned mot bemanningsnorm og assistenttettheten i området har blitt redusert.

Barnehagene tilpasser kontinuerlig sine plasser til den etterspørsel som er til stede. På grunn av bemanningsnorm, løpende barnehageopptak og økning i spesialpedagogiske tiltak vokser antall årsverk i barnehagene.

Tilskudd til private barnehager er et uforutsigbart og usikkert spørsmål, idet at bemanningsnorm og alderssammensetning i kommunale barnehagene påvirker tilskuddsutmålingen. Beregningsgrunnlaget for 2023 er regnskapet til de kommunale barnehagene i 2021. Færre barn drar pris per plass opp. Det utløser en høyere utbetaling av tilskudd til de private barnehagene.

Velferd og levekår

Det nyopprettede kommuneområdet Velferd og Levekår består av de tre tidligere BOAK-enhetene Sone 1, Sone 2 og Sone 3, de to tidligere NAV-enhetene Arbeid og aktivitet og Kvalifisering, samt de fire tidligere Familiesenter-enhetene Psykisk helsearbeid- og rustjenesten, Barnevernstjenesten, Helsestasjon- og skolehelsetjenesten og Fysio- og ergoterapitjenesten. I tillegg ligger Frivilligsentralen til kommuneområdet.

Siden oppstart 01.03.2022 har kommuneområdet jobbet med å konsolidere tjenestene i ny organisering.

Det er viktig å sikre Rakkestad kommunes innbyggere gode og pålitelige tjenester, gjennom tydelig organisering og arbeidsformer som sikrer effektiv oppgaveløsning. Det innebærer å etablere forsvarlig drift og god økonomistyring, få oversikt over lovverk, sentrale styringsdokumenter og andre føringer, etablere nye samarbeidsrutiner innenfor tjenestene i kommuneområdet, samt etablere en ny ledergruppe på tvers av de gamle seksjonene BOAK, Familiesenter og NAV.

Kommuneområde Velferd og levekår arbeider tett opp mot kommuneområdene Oppvekst og kultur og Helse og mestring, blant annet gjennom arbeidet med nye områdeplaner.

Fokus og prioriteringer 2023-2026

- **Strategisk tjenesteutvikling**

Velferd og Levekår skal systematisk jobbe med strategisk tjenesteutvikling. Vi skal gjøre gode analyser av hvilke utfordringer og behov Rakkestad kommunes innbyggere har i dag og for fremtiden. Det ønskes å skape en kultur for innovasjon, hvor medarbeiderne og lederne aktivt finner nye løsninger sammen med og for Rakkestad kommunes innbyggere.

- **Tverrfaglighet**

Kommuneområdet skal være en pådriver og bidragsyter i kommunens arbeid med å sikre godt integrerte, samtidige og helhetlige tjenester til kommunens innbyggere. I dette inngår ikke bare samarbeid med andre kommunale tjenester, men også med privat sektor og frivilligheten. Et slikt helhetlig perspektiv er viktig for å forebygge og forhindre overføring av sosiale problemer mellom generasjoner.

- **Kompetanse**

Kompetansebehovene i tjenestene i Rakkestad kommune endrer seg i takt med utviklingen av samfunnet for øvrig. Systematisk kompetanseutvikling er nødvendig for at medarbeidere i tjenestene skal ha de kunnskaper og ferdigheter som trengs, for å sikre innbyggerne gode tjenester og gode liv. Vi mener også at et kompetansefokus vil bidra til å rekruttere og beholde ansatte i Rakkestad kommune.

- **Internkontroll**

Rakkestad kommunes tjenester har stor betydning for innbyggernes liv. Mange mennesker er avhengige av gode tjenester fra kommunen. Vi vil jobbe med internkontroll i Velferd og Levekår for å sikre gode tjenester, god ledelse og god styring.

- **Økonomisk handlingsrom**

Rakkestad kommune og det norske velferdssamfunnet går inn i en tid med færre yrkesaktive, økte utgifter og mindre inntekter. Vi må i fremtiden gjøre mer for mindre, og for å stå robuste i en slik fremtid så må vi sikre at vi er tilpasningsdyktige og smidige som organisasjon. Dette inkluderer blant annet at vi er i behov av å skape et økonomisk handlingsrom.

Økonomi

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Seksjonsramme	152 149 819	149 326 498	177 294 029	173 483 121	175 965 724	177 393 558
<i>Herav:</i>						
Lønn	137 053 441	122 133 730	140 100 065	137 419 776	139 145 098	139 800 921
Driftsutgifter	41 536 462	39 778 676	52 048 952	51 214 897	52 275 816	53 357 198
Brutto ramme	178 589 903	161 912 406	192 149 017	188 634 673	191 420 914	193 158 119
Driftsinntekter	-26 440 084	-12 585 908	-14 854 988	-15 151 552	-15 455 190	-15 764 561
Netto ramme	152 149 819	149 326 498	177 294 029	173 483 121	175 965 724	177 393 558

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Velferd og levekår felles	0	0	2 660 542	2 713 707	2 767 933	2 776 390
Familiesenter	56 755 862	61 523 614	66 268 826	67 592 761	68 943 600	69 557 913
Bo- og aktivitets-tjeneste	77 437 809	70 502 982	81 119 156	80 863 686	82 515 530	83 050 712
NAV	17 956 149	17 299 902	27 245 505	22 312 967	21 738 661	22 008 543
Sum	152 149 819	149 326 498	177 294 029	173 483 121	175 965 724	177 393 558

Velferd og levekår har store utgifter knyttet til enkeltbrukere og enkelttiltak, spesielt i form av kjøp av tjenester innenfor barnevern, psykisk helse og rus, og bo- og aktivitetstjenester. Målet er at disse tjenestene primært skal håndteres innenfor det ordinære tjenesteapparatet, og det skal være høy omløpshastighet på de tiltakene som måtte settes i verk. Rakkestad kommune vil også benchmarker seg mot andre kommuner når det gjelder tilbud til enkeltbrukere og enkelttiltak (faktisk og kostnadsmessig) utenfor det ordinære kommunale tjenesteapparatet.

Budsjettet for 2023 er styrket med 8,4 millioner kroner knyttet til kjøp av avlastning- og barneboligtjenester. Det er også budsjettet en økt refusjon for særlig ressurskrevende tjenester relatert til disse tiltakene på 2,3 millioner kroner. Økningene for 2023 er blant annet konsekvens av disse enkelttiltakene, som har vært stigende de siste årene. Det er forventet effekt av strategiene og tiltakene for å gjenopprette økonomisk balanse i 2023 og 2024.

Som følge av bosettingen av flyktninger fra Ukraina, vil introduksjonsstøtten vokse. Det samme med utgifter til introduksjonsopplæring. Disse tjenestene kjøpes fra andre kommuner. Det er satt av 8,4 millioner kroner til formålet i 2023. Denne utgiften tas ned igjen fra 2024.

Helse og mestring

Fokus og prioriteringer 2023-2026

Kommuneområde Helse og mestring går inn i 2023 med en reduksjon av etterspørsel etter og kapasitet på omsorgsboliger og sykehjemsplasser. Det er i betydelig utstrekning et resultat av at forbyggende tiltak har blitt prioritert siden 2018.

Samtidig nærmer det seg et startpunkt på en gradvis vekst i den eldste delen av befolkningen.

Rakkestad kommune har som en av sine viktigste oppgaver framover å sikre en bærekraftig økonomi og et nødvendig handlingsrom.

Kommuneområde Helse og mestring bidrar i et slikt program med fokus og innsats på tidlig intervensjon, forebyggende tiltak og hverdagsmestring. Formålet er å utsette og redusere behovene for langvarige og tunge tjenester for innbyggerne. Personer med kreftdiagnoser og demenssykdom blir gitt høy prioritet i 2023.

Planlegging og prosjektering av nytt sykehjem fortsetter i 2023 og 2023 – 2026.

Kommuneområde Helse og mestring er nå i ferd med å sette seg, etter et år med relativt krevende omstillingsprosesser.

Det etableres en sterkere oppmerksomhet på tjeneste- og kompetanseutvikling i 2023.

Økonomi

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Seksjonsramme	132 337 260	112 187 072	122 552 847	119 364 131	121 747 897	122 274 720
<i>Herav:</i>						
Lønn	133 154 502	111 548 460	118 108 890	120 731 017	123 142 757	123 698 038
Driftsutgifter	23 233 874	13 305 549	17 342 283	11 788 958	12 024 598	12 264 735
Brutto ramme	156 388 376	124 854 009	135 451 173	132 519 975	135 167 355	135 962 773
Driftsinntekter	-24 051 116	-12 666 937	-12 898 326	-13 155 844	-13 419 458	-13 688 053
Netto ramme	132 337 260	112 187 072	122 552 847	119 364 131	121 747 897	122 274 720

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter	68 669 973	57 126 888	63 639 285	59 274 589	60 458 006	60 666 768
Hjembaserte tjenester	63 667 287	55 060 184	58 913 562	60 089 542	61 289 891	61 607 952
Sum	132 337 260	112 187 072	122 552 847	119 364 131	121 747 897	122 274 720

Helse og mestring har utfordringer knyttet til enkeltbrukere og enkelttiltak – internt i egen virksomhet og spesielt som kjøp av tjenester. De genererte i 2020 – 2022 et stort merforbruk.

Disse tjenester skal primært håndteres innenfor det ordinære tjenesteapparatet. Omløpshastighet på tiltak av denne karakter må styrkes. Det gjøres i 2023 benchmarking mot andre kommuner relatert til slike enkeltbrukere og enkelttiltak (faktisk og kostnadsmessig).

Kommunedirektøren forventer ytterligere effekter av fokus og innsats på det aktuelle området i 2023.

For 2023 budsjetteres det med kjøp av tjenester til en bruker utenfor institusjon. Resterende tiltak håndteres (1.1.2023) innen ordinær drift. Det er en målsetting å levere alle slike tjenester (31.12.2023) i egen regi.

Kjøkken og vaskeri fokuserer på kjerne- og primæroppgaver. Bemanningen tilpasses drift på dette nivået.

Kommuneområde Helse og mestring har spesielt i andre halvår 2022 harmonisert etterspørsel etter og tilbud av omsorgsboliger til hverandre.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023 – 2026 er bygget opp etter de nivåer som har blitt etablert.

Areal og infrastruktur

Fokus og prioriteringer 2023-2026

Rakkestad kommune har store pågående prosjekter innen vann, avløp og renovasjon. De fortsetter i 2023 og 2023 - 2026. Det er nødvendig for å ta igjen et etterslep på vedlikehold, overholde endret og strengere regelverk og for å sikre kommunens innbyggere trygge og stabile tjenester i årene som kommer.

Årsgebyrene for disse tjenester vil øke i takt med nødvendige investeringer og pris- og renteutviklingen i samfunnet (jf. også «Kommunedirektørens innledende kommentarer»).

Kommunedirektøren legger opp til et særskilt fokus på strømförbruk i 2023. Kostnader til energi har vokst dramatisk for kommunen. Det er nødvendig med tiltak. Fokus settes på reduksjon i forbruk, ENØK-tiltak og egen produksjon av strøm.

Fra 2023 er det lovpålagt med utsortering av matavfall. Rakkestad kommune vil gjennom året legge til rette for innsamling for innbyggerne og for kommunens egen aktivitet.

For forvaltningsområdene vil det være viktig å sikre kommunens befolkning stabile og robuste tjenester.

Det blir satt fokus på interkontroll og ROS (risiko og sårbarhet).

For å imøtekomme krav til kostnadsreduksjon vil renholdstjenesten i 2023 bli redusert med 1,25 årsverk.

Økonomi

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Seksjonsramme	41 924 246	29 847 858	30 821 338	29 778 018	28 532 298	27 850 465
<i>Herav:</i>						
Lønn	37 957 795	35 517 254	38 535 043	39 364 851	39 988 561	40 069 771
Driftsutgifter	64 106 721	51 732 753	57 595 189	58 747 086	59 921 336	61 118 129
Brutto ramme	102 064 516	87 250 007	96 130 232	98 111 937	99 909 897	101 187 900
Driftsinntekter	-60 140 269	-57 402 149	-65 308 894	-68 333 919	-71 377 599	-73 337 435
Netto ramme	41 924 246	29 847 858	30 821 338	29 778 018	28 532 298	27 850 465

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Forvaltning og fellesområder	3 340 758	3 459 689	4 240 781	4 473 994	4 578 804	4 518 836
Kommunal eiendom	33 687 032	30 515 795	33 105 036	33 665 418	34 146 190	34 538 544
Kommunalteknikk	4 896 455	-4 127 626	-6 524 479	-8 361 394	-10 192 696	-11 206 915
Sum	41 924 246	29 847 858	30 821 338	29 778 018	28 532 298	27 850 465

Den største utfordringen innenfor Areal og infrastruktur er strøm- og energitgifter.

Et nytt fastprisregime for strøm (3, 5 eller 7 årsavtaler) trer i kraft for 1.1.2023. Det baserer seg på at tilbydere av slike kontrakter bare beskattes av inntektene ordningen faktisk gir (ikke som i dag spot pris). Denne ordningen er ment gi større forutsigbarhet i leverandørens prissetting. Regjeringen forventer at det for sluttbrukere (kommuner inklusive) vil medføre strømpriser ned mot kr. 0,70 pr. kwh.

Kommunedirektøren håper at tiltaket (fra 1.1.2023) får effekt som beskrevet. Det er langt fra sikkert.

Strøm- og energiforbruket reduseres gjennom bevisstgjøring, holdningskapende aktivitet og energiøkonomiserende tiltak på bygninger og anlegg (ventilasjon, solceller og led-lamper i gatelys).

Energibudsjettene bygger på at det nye fastprisregimet vil virke som forutsatt.

Kommunedirektøren forutsetter en forbruksreducerende effekt av strømtiltak på ca. 20 prosent fra 2021/2022 og til 2023.

Rakkestad kommunes renholdsutgifter ligger over enn landsgjennomsnittet. Det er med bakgrunn i det at en personalreduksjon på 1,25 årsverk skjer i 2023. Den gjennomføres ved naturlig avgang.

Rakkestad kommune er pliktig å legge til rette for veterinærvakt. Det vil bli økte kostnader knyttet til denne ordningen i årene framover. Budsjettet for 2023 er styrket med kr. 126 000 i den forbindelse.

Rakkestad kirkelige fellesråd

Økonomi

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Seksjonsramme	6 421 776	6 522 367	6 987 910	7 127 669	7 270 141	7 415 326
<i>Herav:</i>						
Lønn	0	0	0	0	0	0
Driftsutgifter	6 701 776	6 522 367	6 987 910	7 127 669	7 270 141	7 415 326
Brutto ramme	6 701 776	6 522 367	6 987 910	7 127 669	7 270 141	7 415 326
Driftsinntekter	-280 000	0	0	0	0	0
Netto ramme	6 421 776	6 522 367	6 987 910	7 127 669	7 270 141	7 415 326

Budsjettet er økt med 7,14 prosent fra 2022 – 2023. Det kompenseres dermed noe for den merkostnadsvekst sognet har hatt gjennom 2022. Kommunedirektøren påpeker viktigheten av at Rakkestad kirkelige fellesråd gjør utgiftsreducerende tiltak i sin virksomhet på linje med kommunen.

Fellesutgifter og fellesinntekter

Næringstiltak

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Seksjonsramme	5 306 805	2 772 294	3 232 610	3 297 262	3 363 169	3 430 332
<i>Herav:</i>						
Lønn	0	0	0	0	0	0
Driftsutgifter	8 417 985	2 772 294	3 232 610	3 297 262	3 363 169	3 430 332
Brutto ramme	8 417 985	2 772 294	3 232 610	3 297 262	3 363 169	3 430 332
Driftsinntekter	-3 111 180	0	0	0	0	0
Netto ramme	5 306 805	2 772 294	3 232 610	3 297 262	3 363 169	3 430 332

Rammen er endret som følge av økte satser for kjøp av plasser ved Rause AS. Tilskuddet til Rakkestad næringsråd har også økt noe utover kommunal lønns- og prisvekst.

Felles utgifter/inntekter

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Seksjonsramme	-29 440 758	1 584 480	-10 376 926	-10 105 761	-9 828 080	-9 545 182
<i>Herav:</i>						
Lønn	-29 404 637	1 577 438	-10 384 179	-10 113 159	-9 835 626	-9 552 879
Driftsutgifter	7 319	7 042	7 253	7 398	7 546	7 697
Brutto ramme	-29 397 318	1 584 480	-10 376 926	-10 105 761	-9 828 080	-9 545 182
Driftsinntekter	-43 440	0	0	0	0	0
Netto ramme	-29 440 758	1 584 480	-10 376 926	-10 105 761	-9 828 080	-9 545 182

Investeringsbudsjettet 2023 og investeringsdelen av økonomiplanen 2023 – 2026

Investeringer

Dette avsnittet inneholder bevilgninger til investeringer i 2023 og midler satt av til prosjekter som er tenkt realisert i 2024 – 2026.

Kommunedirektøren legger fram et investeringsbudsjett på 106,462 millioner kroner i 2023 og et investeringsprogram på 879,188 millioner kroner for 2023 – 2026 totalt.

Finansieringen av enkelttiltak og de samlede investeringer er avgjørende for bærekraften og stabiliteten i kommuneøkonomien både på kortere og lengre sikt.

Som det er redegjort for i budsjettet og økonomiplanen, har kommunen allerede en sårbar og anstrengt økonomi.

Rakkestad kommune skulle i denne situasjonen egentlig i enda større grad ha trukket ned sine investeringer.

Både ordinære midler og andre frigjorte ressurser burde blitt anvendt til å nedbetale langsiktige lån og oppnå lavere årlige utgifter til renter og avdrag av denne gjelden.

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	SUM
KLP - Egenkapitaltilskudd	1 600	1 600	1 600	1 600	6 400
IKT - Investeringer	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
IKT - PC'er til 8 trinn	800	800	800	800	3 200
Kommunale bygninger - Tiltak	5 400	3 500	0	0	8 900
Kommunale lekeplasser - Tiltak	500	500	0	0	1 000
Kommunale veier - Påkostninger	0	2 500	0	0	2 500
Vann- og avløpsinvesteringer	40 550	42 000	32 800	36 000	151 350
Renovasjonsinvesteringer	2 700	4 000	20 000	0	26 700
Kjøp av utleieboliger	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Investeringstilskudd Rakkestad Sokn	920	0	0	0	920
Oppvekst og kultur - Utstyr	600	500	500	500	2 100
Brann- og redningsvesenet - Utstyr	250	250	0	0	500
Teknikk, miljø og landbruk - Utstyr	500	500	0	0	1 000
Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter	10 000	310 000	175 000	0	495 000
Os skole – Fase II	3 500	3 500	0	0	7 000
Bergenhuss gml skole – gymsal – riving	500	0	0	0	500
Justeringsavtale - Bjørnstad Bygg Utvikling AS	92	92	92	92	368
Justeringsavtale - Sagveien 17 Rakkestad AS	50	50	50	50	200
Utskiftning og utbedring av gatelysanlegg	3 500	2 000	0	0	5 500
Trafikksikkerhetstiltak	0	10 000	8 000	0	18 000
Belysning kunstgressbane	0	1 000	0	0	1 000
Oppgradering av uteområde Bergenhuss skole	0	1 000	0	0	1 000
Ny sentrumsbarnehage	0	0	400	10 000	10 400
Nytt sak- og arkivsystem	1 000	0	0	0	1 000
Akuttboliger	1 000	0	0	0	1 000
Riving av boliger	500	0	0	0	500
Salg av eiendommer	500	250	250	250	1 250
Startlån – Avdrag på utlån	3 500	4 150	4 800	5 450	17 900
Startlån – Utlån	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000
Sum bevilgninger	106 462	416 692	272 792	83 242	879 188

Det er vann-, avløps- og renovasjonsprosjekter og Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter som utgjør hoveddelen av de samlede investeringer på kr. 673 050 000.

Tall i tusen kroner	2023 - 2026
Vann	94 500
Avløp	56 850
Renovasjon	26 700
Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter	495 000
Sum	673 050

Globale og nasjonale strategier og prioriteringer av klima og miljø, stiller store krav til kommunene som samfunnsaktører og samfunnsutbyggere. Investeringene på selvkostområdene ligger i en størrelsesorden kr. 180 000 000 i de nærmeste fire årene. Først og fremst er de påkrevde av lokale hensyn, men de er nesten like mye begrunnet i de nasjonale strategier og prioriteringer for å takle klima- og miljøutfordringene fram mot 2030.

Det er viktig for hele Rakkestadsamfunnet at prosjektene gjennomføres noenlunde som forutsatt.

Forsinkelser og utsettelse kan medføre kommunale tvangsmulker, at utbyggingstiltak (boliger, næringer og offentlige) ikke lar seg realisere som ønsket og prioritert og at klima- og miljøutfordringer ikke løses tilstrekkelig raskt og godt.

Årsgebyrene for spesielt vann og avløp kommer – som i de fleste av landets kommuner – til å måtte heves kraftig i løpet av en periode på grunn av den investeringsaktiviteten som nevnt. Vedlagt budsjettet og økonomiplanen følger et detaljert oppsett av investeringene på selvkostområdene i de kommende fire årene.

Nye Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter er enda under forberedelse og planlegging. Byggestart på prosjektet kan forhåpentlig skje i midten av eller slutten av 2024. Kommunedirektøren har i budsjettet og økonomiplanen satt av kr. 495 000 000 til formålet i 2023 – 2026.

Egenkapitalinnskudd i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) har blitt ført opp med kr. 1 600 000 hvert år i 2023 – 2026.

Kommunedirektøren viderefører IKT – Investeringer og innkjøp av pc'er til åttende trinn i ungdomsskolen med kr. 3 500 000 og kr. 800 000 hvert år i budsjett- og økonomiplanperioden.

Investeringer i bygningsmassen utgjør kr. 5 400 000 i 2023 og kr. 8 900 000 for 2023 – 2026.

Rakkestad kommune har bestemt å oppgradere og anlegge flere lekeplasser. Kommunedirektøren viderefører tiltaket og setter opp kr. 500 000 til formålet i årene 2023 og 2024.

Til kommunale veier er det satt av kr. 2 500 000 i 2024.

Det legges inn kr. 1 000 000 til kjøp av akuttboliger i 2023 og kr. 5 000 000 til kjøp av utleieboliger hvert år i planperioden.

Det budsjetteres med kr. 920 000 til investeringstilskudd til Rakkestad sokn.

Kommunedirektøren setter av midler til utstyrsanskaffelser i oppvekst, brann og redningsvesenet og areal og infrastruktur med kr. 1 350 000 i 2023 og kr. 3 600 000 for 2023 – 2026.

Os skole – fase II – realiseres i 2023 – 2024. Til sammen kr. 7 000 000 medgår til prosjektet.

Det er ført opp kr. 26 700 000 til renovasjonsinvesteringer i planperioden.

Gymnastikksalbygget ved Gamle Bergenhus skole rives og det settes av kr. 500 000 for å slutføre arbeidet.

Utskifting og utbedring av gatelysanlegg til leddbelysning budsjetteres med kr. 5 500 000 kroner i planperioden.

Til trafiksikkerhetstiltak er det lagt inn kr. 18 000 000 kroner i planperioden (blant annet gang- og sykkelveier og gatelys) fordelt mellom årene 2024 og 2025.

Midlene disponeres etter en prioriteringsplan – som initieres og framlegges for politisk nivå av kommunedirektøren i 2023.

Barnehage i Rakkestad sentrum inngår i det økonomiske opplegget med en oppstart i slutten av planperioden.

Det har blitt avsatt kr. 1 000 000 til nytt sak- og arkivsystem i 2023.

For Rakkestad kommune utgjorde de samlede startlån 94,876 millioner kroner pr. 31.12.2021. Denne videreutlånordningen er utformet for at vanskeligstilte mennesker på boligmarkedet – med evne til å betjene lån – skal kunne settes i stand til å anskaffe seg egen bolig.

Kommunedirektøren tilrår at Rakkestad kommune i 2023 – 2026 tar opp lån i Husbanken med 20 millioner kroner p.a. til formålet. Det er små kommunale tap på de aktuelle utlån. De boligsosiale effektene er betydelige. Startlånordningen er blant de aller viktigste tiltakene på sitt område i Norge.

Finansiering

Dette avsnittet inneholder finansiering av investeringsbudsjettet 2023 og økonomiplanen 2023 – 2026.

Kommunedirektøren påpeker at et fortsatt høyt investeringsnivå, store akkumulerte langsiktige lån og økende renter og avdrag på denne gjelden gjør kommunens økonomiske og finansielle stilling svært sårbar og anstrengt i økonomiplanperioden.

Dette er et alvorlig budsjett- og planmessig dilemma – som er risikofyllt og utfordrer de forsiktighets-, forsvarlighets- og ansvarlighetslinjer som må være til stede.

Tall i tusen kroner	2023	2024	2025	2026	Sum
Salg av eiendeler og aktiva	25 000	160 000	10 000	10 000	205 000
Refusjon fra staten	80	80	150 080	80	150 320
Refusjon av merverdiavgift	6 008	67 908	37 738	3 058	114 712
Mottatte avdrag på startlån	3 500	4 150	4 800	5 450	17 900
Opptak av lån - Startlån	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000
Opptak av lån - Investeringslån	51 874	164 554	50 174	44 654	311 256
Sum	106 462	416 692	272 792	83 242	879 188

Kommunedirektøren legger opp til salg av eiendeler og aktiva med kr. 25 000 000 i 2023 og kr. 205 000 000 for 2023 – 2026 totalt.

I aktuell forbindelse vises det til kommunestyresak nr. 30/22 – «Langsiktig økonomisk program for 2022 – 2032».

Salgsinntekter utgjør 28,11 prosent av den samlede finansiering av investeringene i økonomiplanperioden.

Refusjon fra staten gjelder justeringsavtaler VA og budsjetteres med kr 80 000 hvert år.

Refusjoner av merverdiavgift på investeringsprosjekter er beregnet til kr. 6 008 000 i 2023 og kr. 114 712 000 for 2023 – 2026. De utgjør 15,73 prosent av det totale kapitalbehovet i planperioden.

Mottatte avdrag på startlån er på kr. 3 500 000 i 2023 og kr. 17 900 000 for 2023 – 2026. Det gir en andel på 2,45 prosent av kapitalbehovet til prosjekter i det aktuelle tidsrommet.

Finansiering av investeringsbudsjettet eksklusive låneopptak er – med det opplegget som er beskrevet ovenfor – på 46,35 prosent.

Brutto nye lån utgjør dermed kr. 391 256 000 – noe som tilsvarer 53,66 prosent av kapitalbehovet i fireårs perioden.

Av de samlede utlån, er startlån (selvfinansiert) på kr. 80 000 000 eller 10,97 prosent av de samlede investeringene.

Rakkestad kommune øker lånegjelden kraftig som en følge av spesielt vann-, avløps- og renovasjonstiltakene og sykehjemsprosjektet. Det binder opp midler til dekning av renter og avdrag av disse forpliktelsene. Mindre ressurser blir tilbake til kjerne- og primæroppgaver.

Utvikling av langsiktig lånegjeld og økende renter og avdrag p.a. til å betjene denne gjelden

Langsiktig lånegjeld

Rakkestad kommunes langsiktige gjeld vil utgjøre kr. 1 086 736 000 pr. 31.12.2026. I økonomiplanperioden utvikler den seg som følger:

Lån til investeringer

Tall i tusen kroner	2023	2024	2025	2026
Lån til investeringer pr 01.01	734 706	754 230	885 784	901 458
Avdrag i budsjettåret	32 350	33 000	34 500	36 000
Låneopptak i budsjettåret	51 874	164 554	50 174	44 654
Sum lån pr 31.12	754 230	885 784	901 458	910 112

Lån til videreutlån

Tall i tusen kroner	2023	2024	2025	2026
Lån til videreutlån per 01.01	114 524	131 024	146 874	162 074
Avdrag i budsjettåret	3 500	4 150	4 800	5 450
Låneopptak i budsjettåret	20 000	20 000	20 000	20 000
Sum lån pr 31.12	131 024	146 874	162 074	176 624
Sum gjeld pr 31.12.2026				1 086 736

Brutto nye lån (2023 – 2026) fordeler seg på regulære investeringslån, lån til vann-, avløps- og renovasjonsformål og startlån på denne måten:

Tall i tusen kroner	Kroner	Prosent
Regulære investeringslån	133 206	34,1
Lån til vann-, avløps- renovasjonsformål	178 050	45,5
Startlån	80 000	20,4
Sum	391 256	100,0

Til sammen kr. 258 050 000 – 65,9 prosent – av de nye langsiktige lån refererer seg altså i selvkostområdene (vann, avløp og renovasjon) og startlånordningen.

Årsgebyrer og videreutlån (startlån) dekker årlige renter og avdrag av disse forpliktelsene.

De øvrige kr. 133 206 – 34,1 prosent – er vanlige investeringslån – hvor renter og avdrag må finansieres av de ordinære driftsbudsjetter.

Rakkestad kommune betaler avdrag av sin lånegjeld overdriftsbudsjettet i 2023 med kr. 32 350 000 og for 2023 – 2026 med kr. 135 850 000.

I økonomiplanperioden vokser de langsiktige lån med netto kr. 237 506 000.

Sammenlignet med budsjett 2022 og økonomiplan 2022 – 2025, er netto låneopptak i budsjett 2023 og økonomiplan 2023 – 2026 kr. 105 842 000 mindre.

Renter og avdrag p.a. til å betjene den langsiktige gjelden

Renter og avdrag p.a. (2023 – 2026) til å finansiere den langsiktige gjelden er:

	2022	2023	2024	2025	2026
Renter	16 210	34 056	35 589	42 530	38 963
Avdrag	32 350	32 350	33 000	34 500	36 000
Sum	48 560	66 406	68 589	77 030	74 963

De årlige avdrag av kommunens gjeld blir kr. 3 650 000 større i 2026 enn i 2022.

Rakkestad kommune må dekke det inn ved korreksjoner og reduksjoner i budsjettet for øvrig. Det medfører at det økonomiske handlingsrommet krymper og at mindre midler blir tilbake til tjenester m.m. til innbyggere og lokalsamfunn.

Tilsvarende tankegang gjelder for renter av de nye forpliktelsene.

Rentenivå spiller en rolle i denne forbindelse. Det er prognostisert i en størrelsesorden 3,82- 4,65 prosent p.a. i perioden det er snakk om. I alle fall for 2023 er et slikt gjennomsnittlig kommunalt rentenivå realistisk.

Utvikling av renter er alltid – og særlig når gjeldstyngden passerer 1 milliard kroner – en betydelig usikkerhets- og risikofaktor.

De samlede finansielle kostnader går opp med kr. 26 403 000 p.a. fra 2023 til 2026.

Effektene av Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter er i stor utstrekning i tillegg til dette. De slår inn for alvor først i 2026.

Oversikter, obligatoriske skjemaer og selvkostberegninger

Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4, første ledd

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Rammetilskudd	314 211	291 296	316 355	322 682	329 136	329 389
Inntekts- og formueskatt	234 728	241 946	251 648	256 681	261 815	262 016
Eiendomsskatt	26 708	32 400	32 400	32 500	32 600	32 700
Andre generelle driftsinntekter	8 381	1 846	16 652	12 530	7 687	6 624
Sum generelle driftsinntekter	584 029	567 488	617 055	624 393	631 238	630 729
Sum bevilgninger drift, netto	543 965	522 856	570 809	566 643	575 442	578 261
Avskrivninger	37 225	33 501	37 225	37 225	37 225	37 225
Sum netto driftsutgifter	581 190	556 356	608 034	603 868	612 667	615 485
Brutto driftsresultat	2 840	11 131	9 021	20 525	18 571	15 244
Renteinntekter	2 019	2 059	7 426	7 426	7 426	7 426
Utbytter	6 217	2 250	2 600	2 250	2 250	2 250
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	15 250	15 257	34 056	35 589	42 530	38 963
Avdrag på lån	30 163	32 350	32 350	33 000	34 500	36 000
Netto finansutgifter	-37 177	-43 298	-56 380	-58 913	-67 354	-65 287
Motpost avskrivninger	37 225	33 501	37 225	37 225	37 225	37 225
Netto driftsresultat	2 888	1 334	-10 134	-1 163	-11 558	-12 819
Disp eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	2 200	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	8 996	2 219	885	462	512	1 005
Bruk av bundne driftsfond	-8 804	-685	-1 292	-663	-302	-376
Avsetninger til disposisjonsfond	495	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	-200	-9 727	-962	-11 768	-13 448
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	2 888	1 334	-10 134	-1 163	-11 558	-12 819
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0					

Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4, andre ledd

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Kommunedirektørens team og staber	61 670	53 474	61 948	63 513	64 608	64 930
Oppvekst og kultur	173 595	167 141	178 349	180 185	183 783	184 512
Velferd og levekår	152 150	149 326	177 294	173 483	175 966	177 394
Helse og mestring	132 337	112 187	122 553	119 364	121 748	122 275
Areal og Infrastruktur	41 924	29 848	30 821	29 778	28 532	27 850
Kirkelig fellesråd	6 422	6 522	6 988	7 128	7 270	7 415
Næringstiltak og fellesutgifter/inntekter	-24 134	4 357	-7 144	-6 808	-6 465	-6 115
Sum fordelt til drift	543 965	522 856	570 809	566 643	575 442	578 261

Økonomisk oversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-6

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Driftsinntekter						
Rammetilskudd	314 211	291 296	316 355	322 682	329 136	329 389
Inntekts- og formuesskatt	234 728	241 946	251 648	256 681	261 815	262 016
Eiendomsskatt	26 708	32 400	32 400	32 500	32 600	32 700
Andre skatteinntekter	8	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	8 373	1 846	16 652	12 530	7 687	6 624
Overføringer og tilskudd fra andre	96 355	32 994	39 094	39 874	40 673	41 487
Brukerbetalinger	25 212	26 176	26 414	26 941	27 481	28 031
Salgs- og leieinntekter	65 595	72 788	78 915	82 185	85 680	88 125
Sum driftsinntekter	771 192	699 445	761 478	773 393	785 072	788 372
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	400 863	366 043	393 161	394 738	401 496	403 247
Sosiale utgifter	97 576	97 101	103 832	106 076	108 619	109 082
Kjøp av varer og tjenester	189 804	164 590	186 438	182 393	186 076	189 829
Overføringer og tilskudd til andre	42 884	27 079	31 801	32 437	33 085	33 746
Avskrivninger	37 225	33 501	37 225	37 225	37 225	37 225
Sum driftsutgifter	768 352	688 313	752 457	752 868	766 501	773 129
Brutto driftsresultat	2 840	11 131	9 021	20 525	18 571	15 244
Finansinntekter						
Renteinntekter	2 019	2 059	7 426	7 426	7 426	7 426
Utbytter	6 217	2 250	2 600	2 250	2 250	2 250
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	15 250	15 257	34 056	35 589	42 530	38 963
Avdrag på lån	30 163	32 350	32 350	33 000	34 500	36 000
Netto finansutgifter	-37 177	-43 298	-56 380	-58 913	-67 354	-65 287
Motpost avskrivninger	37 225	33 501	37 225	37 225	37 225	37 225
Netto driftsresultat	2 888	1 334	-10 134	-1 163	-11 558	-12 819
Disp eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	2 200	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	8 996	2 219	885	462	512	1 005
Bruk av bundne driftsfond	-8 804	-685	-1 292	-663	-302	-376
Avsetninger til disposisjonsfond	495	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	-200	-9 727	-962	-11 768	-13 448
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	2 888	1 334	-10 134	-1 163	-11 558	-12 819
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-5 første ledd

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Investeringer i varige driftsmidler	98 707	79 700	80 300	390 800	246 250	56 050
Tilskudd til andres investeringer	777	0	1 062	142	142	142
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 510	1 800	1 600	1 600	1 600	1 600
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	100 993	81 500	82 962	392 542	247 992	57 792
Kompensasjon for merverdiavgift	10 091	8 950	6 008	67 908	37 738	3 058
Tilskudd fra andre	11 642	0	80	80	150 080	80
Salg av varige driftsmidler	2 337	10 000	25 000	85 000	10 000	10 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	75 000	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	47	0	0	0	0	0
Bruk av lån	74 443	62 550	51 874	164 554	50 174	44 654
Sum investeringsinntekter	98 560	81 500	82 962	392 542	247 992	57 792
Videreutlån	31 508	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Bruk av lån til videreutlån	26 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Avdrag på lån til videreutlån	8 137	4 500	3 500	4 150	4 800	5 450
Mottatte avdrag på videreutlån	9 177	4 500	3 500	4 150	4 800	5 450
Netto utgifter videreutlån	4 468	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-2 200	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne investeringsfond	1 577	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-6 278	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-6 901	0	0	0	0	0
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-5 andre ledd

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Bevilgningsoversikt - investeringsbudsjett				
KLP - Egenkapitaltilskudd	1 600	1 600	1 600	1 600
IKT - Investeringer	3 500	3 500	3 500	3 500
IKT - PC'er til 8. trinn	800	800	800	800
Kommunale bygninger - Tiltak	5 400	3 500	0	0
Kommunale lekeplasser - Tiltak	500	500	0	0
Kommunale veier - Påkostninger	0	2 500	0	0
Vann- og avløpsinvesteringer	40 550	42 000	32 800	36 000
Kjøp av utleieboliger	5 000	5 000	5 000	5 000
Investeringstilskudd Rakkestad Sokn	920	0	0	0
Oppvekst og kultur - Utstyr	600	500	500	500
Brann- og redningsvesenet - Utstyr	250	250	0	0
Teknikk, miljø og landbruk - Utstyr	500	500	0	0
Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter	10 000	310 000	175 000	0
Os skole – Fase II	3 500	3 500	0	0
Renovasjonsinvesteringer	2 700	4 000	20 000	0
Bergenhus gml skole – gymsal – rivning	500	0	0	0
Justeringsavtale - Bjørnstad Bygg Utvikling AS	92	92	92	92
Justeringsavtale - Sagveien 17 Rakkestad AS	50	50	50	50
Utskiftning og utbedring av gatelysanlegg	3 500	2 000	0	0
Trafikksikkerhetstiltak	0	10 000	8 000	0
Belysning kunstgressbane	0	1 000	0	0
Oppgradering av uteområde Bergenhus skole	0	1 000	0	0
Ny sentrumsbarnehage	0	0	400	10 000
Nytt sak- og arkivsystem	1 000	0	0	0
Akuttboliger	1 000	0	0	0
Rivning av boliger	500	0	0	0
Salg av eiendommer	500	250	250	250
Sum bevilgninger	82 962	392 542	247 992	57 792

Grunnlag for kommunale gebyrer vann

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Kostnader				
Direkte kostnader	7 901 059	8 065 566	8 233 352	8 323 187
Kalkulatoriske avskrivninger	1 560 000	2 102 000	2 676 000	3 331 000
Kalkulatoriske renter	2 500 000	3 268 000	3 980 000	4 253 000
Indirekte kostnader	314 000	323 000	333 000	343 000
Sum kostnader	12 275 059	13 758 566	15 222 352	16 250 187
Inntekter				
Kommunale avgifter	13 067 501	13 961 729	15 213 648	16 107 876
Andre inntekter	92 196	92 951	93 725	94 514
Sum inntekter	13 159 697	14 054 680	15 307 373	16 202 390
Resultat	884 638	296 114	85 021	-47 797
Priser eks mva:				
Fastavgift	400	400	400	400
Pris m3	27,20	29,20	32,00	34,00

Grunnlag for kommunale gebyrer avløp

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Kostnader				
Direkte kostnader	11 677 357	11 917 434	12 162 274	12 305 928
Kalkulatoriske avskrivninger	3 404 000	3 887 000	4 122 000	4 224 000
Kalkulatoriske renter	3 387 900	3 867 400	4 211 300	4 244 000
Indirekte kostnader	340 000	350 000	361 000	372 000
Sum kostnader	18 809 257	20 021 834	20 856 574	21 145 928
Inntekter				
Kommunale avgifter	19 066 534	19 646 339	20 032 876	20 419 413
Andre inntekter	1 181 078	1 202 868	1 225 185	1 247 923
Sum inntekter	20 247 612	20 849 207	21 258 061	21 667 336
Resultat	1 438 355	827 373	401 487	521 408
Priser eks mva:				
Fastavgift	700	700	700	700
Pris m3	45,50	47,00	48,00	49,00

Grunnlag for kommunale gebyrer slam

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Kostnader				
Direkte kostnader	2 661 771	2 714 958	2 769 189	2 810 173
Kalkulatoriske avskrivninger	27 480	27 480	27 480	27 480
Kalkulatoriske renter	4 496	3 217	2 047	1 455
Indirekte kostnader	83 000	85 000	88 000	91 000
Sum kostnader	2 776 747	2 830 655	2 886 716	2 930 108
Inntekter				
Kommunale avgifter	2 400 000	2 640 000	2 904 000	3 194 400
Andre inntekter	0	0	0	0
Sum inntekter	2 400 000	2 640 000	2 904 000	3 194 400
Resultat	-376 747	-190 655	17 284	264 292
Priser eks mva:				
Slamtanker m/wc (0-4 m ³)	1 800	1 980	2 178	2 396
Slamtanker u/wc (0-4 m ³)	1 560	1 716	1 888	2 076
Slamtanker (per m ³ over 4 m ³)	282	310	341	375
Innelukkede tanker (0-3 m ³)	1 560	1 716	1 888	2 076
Innelukkede tanker (3,1 - 6 m ³)	1 680	1 848	2 033	2 236
Innelukkede tanker (pr m ³ over 6 m ³)	282	310	341	375
Minirensesanlegg (0 - 4 m ³)	1 320	1 452	1 597	1 757
Minirensesanlegg (4,1 - 7 m ³)	1 440	1 584	1 742	1 917
Minirensesanlegg (pr m ³ over 7 m ³)	282	310	341	375
Tillegg pålagt tømning lørdag/søndag	600	660	726	799

Grunnlag for kommunale gebyrer renovasjon

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Kostnader				
Direkte kostnader	11 929 078	12 167 608	12 410 811	12 611 252
Kalkulatoriske avskrivninger	429 000	583 000	660 000	1 160 000
Kalkulatoriske renter	234 100	341 500	784 800	137 100
Indirekte kostnader	298 000	307 000	316 000	325 000
Sum kostnader	12 890 178	13 399 108	14 171 611	14 233 352
Inntekter				
Kommunale avgifter	11 728 500	12 666 780	13 426 787	13 426 787
Andre inntekter	709 738	731 030	752 961	775 550
Sum inntekter	12 438 238	13 397 810	14 179 748	14 202 337
Resultat	-451 940	-1 298	8 137	-31 015
Priser eks mva:				
Ordinær renovasjonsavgift	3 346	3 614	3 831	3 831
Abb med hjemmekomposteringsavtale	2 677	2 891	3 065	3 065
Abb med samarbeidsavtale to og to	2 677	2 891	3 065	3 065
Abb med samarbeidsavtale tre og tre	2 844	3 072	3 256	3 256
Hjemmekompostering og samarbeidsavtale to og to	2 008	2 168	2 299	2 299
Hjemmekompostering og samarbeidsavtale tre og tre	2 175	2 349	2 490	2 490
Abb med større restavfallsdunk 240l (etter søknad)	3 850	4 043	4 245	4 457
Kompostbeholder - kompostbjørn	3 309	3 474	3 648	3 830
Kompostbeholder - Biolan	4 602	4 832	5 074	5 328
Ekstra avfallsekker	30	32	34	35

Grunnlag for kommunale gebyrer feiing

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Kostnader				
Direkte kostnader	1 410 624	1 438 789	1 467 517	1 470 745
Kalkulatoriske avskrivninger	21 854	0	0	0
Kalkulatoriske renter	461	0	0	0
Indirekte kostnader	71 000	73 000	75 000	77 000
Sum kostnader	1 503 939	1 511 789	1 542 517	1 547 745
Inntekter				
Kommunale avgifter	1 337 898	1 337 898	1 537 928	1 767 472
Andre inntekter	0	0	0	0
Sum inntekter	1 337 898	1 337 898	1 537 928	1 767 472
Resultat	-166 041	-173 891	-4 589	219 727
Priser eks mva:				
Feieravg for 1, 1,5 og 2 etg bygg pr pipe	408	408	469	540
Feieravg for 3 etasjes bygg, per pipe	487	487	560	644
Feieravg for bygg høyere enn 3 etg, per pipe	624	624	718	825

VEDLEGG 1: Priser for varer og tjenester 2023

Det fastsettes følgende priser som gjelder fra 1. januar 2023

1. Betalingssetser for opphold i kommunale barnehager og skolefritidsordning

a) Barnehage

Priser for perioden 01. januar 2023

Plass	Pris opphold 2022	Pris opphold 2023	Endring i kr	Pris mat 2022	Pris mat 2023	Endring i kr
Heldagsplass – 100 %	3 315	3 000	-315	400	450	50
Deltidsplass – 80 %	2 917	2 640	-277	320	360	40
Deltidsplass – 60 %	2 188	1 980	-208	240	270	30
Deltidsplass – 50 %	1 857	1 680	-177	200	225	25
Deltidsplass – 40 %	1 525	1 380	-145	160	180	20
Enkelt dager – per dag	200	200	0			

Note: Alle prisene er oppgitt pr mnd.

Prisene samsvarer med regjeringens makspris for barnehageopphold. Rakkestad kommune tar selvkost på mat og matservering i barnehager.

Moderasjonsordninger

Iht. forskrift om foreldrebetaling i barnehager § 3, gis foreldre/foresatte minimum 30 % søskenmoderasjon i foreldrebetalingen for 2. barn og minimum 50 % for 3. eller flere barn. Moderasjonen skal omfatte søsken som bor fast sammen. Reduksjon skal tilbys også i de tilfeller søsknene går i forskjellige barnehager innen samme kommune.

Iht. forskrift om foreldrebetaling i barnehager § 3, tredje til sjette ledd, skal foreldrebetalingen ikke overskride 6 % av husholdningens samlede skattepliktige person- og kapitalinntekt. Alle barn fra 2 år som bor i husholdninger med lav inntekt har rett til å få 20 timer gratis oppholdstid i barnehage per uke.

b) Skolefritidsordning (SFO)

Plass	Pris opphold 2022	Pris opphold 2023	Endring i kr	Pris mat 2022	Pris mat 2023	Endring i kr
Heldagsplass – 100 %	3 100	3 215	115	250	300	50
Deltidsplass – 80 %	2 760	2 860	100	200	240	40
Deltidsplass – 60 %	2 135	2 215	80	150	180	30
Deltidsplass – 40 %	1 500	1 555	55	100	120	20
Enkelt dager – per dag ²⁾	200	200	0			

Note: 1) Alle prisene er oppgitt pr mnd.

2) Ekstra dager: En dag før og etter skolen. Gjelder kun for de som allerede har plass i SFO.

Søskenmoderasjon

Iht. Rakkestad kommunes vedtekter for skolefritidsordning § 9, er det full pris for 1 barn. Fra 2. barn gis det 30 % reduksjon. Fra og med 3. barn gis det 50 % reduksjon. Reduksjonen regnes av den minste plassen. Hvis søsken har lik type plass, reduseres betalingen for den eldste.

Kommunestyret har vedtatt at fra 01.08.2021 skal søskenmoderasjonen i barnehagen og SFO koordineres. Dvs at elever som går i SFO og har søsken i barnehagen, vil ha rett på redusert betaling.

Søsken og barn som bor fast på samme adresse (i folkeregisteret) er omfattet av ordningen.

Bestemmelsen i SFO-vedtektenes § 9 blir lagt til grunn hvor det gis 30 % søskenmoderasjon fra 2.barn og 50% søskenmoderasjon fra 3. barn for søsken på SFO. Dette vil da både gjelde enkeltbarn som går på SFO og har søsken i barnehagen, og de som er flere søsken som i dag har reduksjon på SFO, hvor nå alle skal få moderasjon hvis de har søsken i barnehage.

Moderasjonsordninger

I henhold til forskrift til opplæringsloven om foreldrebetaling i skolefritidsordningen kap. 1B skal kommunen fra 01.08.2020 etter søknad gi reduksjon i foreldrebetalingen for skolefritidsordningen slik at den per elev utgjør maksimalt seks prosent av inntektene til husholdningen.

Kommunen skal også gi fritak fra foreldrebetaling for 12 timer per uke for elever på 1. årstrinn som har plass i skolefritidsordninga, jfr. § 1B-4. Kommunen kan kreve betaling for kost.

2. Biblioteket

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
1.purring	20	20	0	0 %
2.purring	30	30	0	0 %
3.purring	40	40	0	0 %

3. Billettpriser på badet

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Barnebilletter	30	30	0	0 %
Voksenbilletter	60	60	0	0 %
Honnørbilletter	30	30	0	0 %
Skoleelev tom. Videregående skole	30	30	0	0 %
Klippekort I (inntil 12 klipp)	300	300	0	0 %
Klippekort II (inntil 24 klipp)	540	540	0	0 %

4. Elevkontingent ved kulturskolen

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Gruppetilbud/Breddeprogram (teater/dans)	2 800	2 800	0	0 %
Individuell undervisning/kjerneprogrammet	3 200	2 800	0	0 %
Fordypningsprogrammet (utvidet tilbud)	3 800	2 800	0	0 %

Note: Priser oppgitt pr. skoleår

Leie av instrument

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Instrumenter med innkjøpspris under kr. 5000 (ukulele, gitar, bass etc)	300	300	0	0 %
Instrumenter med innkjøpspris over kr. 5000 (blåseinstrumenter etc)	400	400	0	0 %

Søsken- og disiplinmoderasjon

Det gis søskenmoderasjon (10%) og ved elevplass ved 2 disipliner/fag (10%).
Skolekorpset går ikke under reglene for søskenmoderasjon og disiplinmoderasjon.

Redusert foreldrebetaling:

Familier med samlet inntekt under 4G pr. år kan oppnå 50 prosent avslag i prisen på ett kulturskoletilbud per barn. Rabatten gis etter søknad og må dokumenteres med sist fastsatte skattemelding. Søknad sendes til postmottak@rakkestad.kommune.no og merkes *Kulturskole*.

5. Kino

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Barnebilletter	40-110	40-110	0	0 %
Honnørbilletter	70-110	70-110	0	0 %
Voksenbilletter	80-120	80-120	0	0 %

6. Andre priser

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Båtutleie Frøne – per dag	100	100	0	0,00 %
Båtutleie Frøne – per weekend	200	200	0	0,00 %
Båtplass Frøne		200	0	0,00 %
Jaktkort kommunale skoger småvilt – per dag	200	200	0	0,00 %
Jaktkort kommunale skoger rådyr – per dag	300	300	0	0,00 %
Sesongkort småvilt, innenbygds		1 000	0	0,00 %
Sesongkort småvilt, utenbygds		1 500	0	0,00 %
Sesongkort rådyr, innenbygds		1 250	0	0,00 %
Sesongkort rådyr, utenbygds		1 500	0	0,00 %
Fellingsavgift elgkalv	316	340	24	7,59 %
Fellingsavgift voksen elg	537	580	43	8,01 %
Fellingsavgift hjort, kalv		270	0	0,00 %
Fellingsavgift hjort, voksen		450	0	0,00 %

Note: Alle priser er inkl. mva.

7. Husleie kommunale boliger

Husleien justeres i samsvar med husleieloven og den enkeltes leiekontrakter.

8. Leie kommunale utleielokaler

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
<u>Kinosal (K) m/scene og garderobe</u>				
Lag og foreninger i Rakkestad ²⁾	3 500	3 500	0	00,00 %
Andre, inkl. næringsliv, annen offentlig virksomhet ²⁾	7 000	7 500	500	07,14 %
<u>Festsal (F)</u>				
Lag og foreninger i Rakkestad ²⁾	3 500	3 500	0	00,00 %
Andre, inkl. næringsliv, annen offentlig virksomhet ²⁾	7 000	7 500	500	07,14 %
Spisesal kulturhuset (S)	1 000	1 200	200	20,00 %
Kommunestyresal (Ks) ²⁾	1000	1 200	200	20,00 %
Formannskapssal (Fs)	700	800	100	14,29 %
Grupperom 1 og 2 i kulturhuset (G1 & G2)	500	600	100	20,00 %
Auditoriet Os skole	800	1 000	200	25,00 %
Dorkas kafe, Rakkestad familiesenter	800	800	0	00,00 %
Aktivitetshuset	800	800	0	00,00 %
Gymsaler/klasserom skoler	800	800	0	00,00 %

Note: 1) Vaktmester/teknisk vakt kan leies etter avtale.

2) I tillegg til utleieprisene: 10% av billettinntektene.

Utgifter knyttet til ekstraordinært renhold og/eller opprydding etter arrangementer kan faktureres etter medgått tid.

Leie av personell i Rakkestad kulturhus og kommunale utleielokaler:

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
<u>Tekniker lys/lyd</u>				
Pr. tekniker pr. arbeidsdag inntil 10 timer	4 750	5 000	250	5,26 %
Servicepersonell pr. person, inntil 5 timer		500	0	0,00 %

Satsene kan endres ut fra den til enhver tid gjeldende avtale med CREO.

9. Leie av lyd- og lysutstyr i Rakkestad kulturhus

Lyd- og lysutstyr	Pris 2022 pr. arrangement inkl. mva	Pris 2023 pr arrangement inkl. mva	Endring i kr	Endring i %
Lyd komplett lag/foreninger (K)	0	2 000	0	00,00 %
Lyd komplett næringslivet	0	4 000	0	00,00 %
Lyd enkelt (F & K)	0	1 000	0	00,00 %
Liten lypakke (fast hvit scenelys)(K)	300	500	200	66,67 %
Stor lypakke (K) ¹⁾	1 900	2 200	300	15,79 %
Tom trosserigg i taket (K)	6 000	7 000	1 000	16,67 %
Liten portabel lypakke m/stativ (F)	400	600	200	50,00 %
Sceneplattinger pr. stk (F & K)	0	50	0	00,00 %
Piano	0	0	0	00,00 %
Flygel inkl. Stemming (K)	1 800	2 200	400	22,22 %
El-piano	500	700	200	40,00 %
Lydpakke (Kompakt, Bose)	500	500	0	00,00 %
Lydpakke (PA liten) lag/foreninger (K)	1 000	1 000	0	00,00 %
Lydpakke (PA liten) næringslivet	1 000	1 200	200	20,00 %
Arrangement over flere dager				
Helg (fredag- søndag frem til kl 16:00)	4 750	6 000	1 250	26,32 %
Hel uke (mandag-søndag frem til kl 16:00)	8 000	10 000	2 000	25,00 %

Note: 1) Pakkepris ved flerdagsleie av lys

10. Vigsler

Merkostnader knyttet til vielse utover ordinær vielse må dekkes av brudefolket, jf. Forskrift om kommunale vigsler § 2 andre ledd. Det vises til statens satser for dekning av utgifter til kost, overnatting, bruk av egen bil og bruk av andre egne fremkomstmidler. Ved vigsler andre steder enn ved Rakkestad kulturhus og Rakkestad Bygdetun vil det i tillegg påløpe en fast sats på kr. 2 000,-.

11. Egenbetaling for hjembaserte tjenester

Betaling for praktisk bistand – daglige gjøremål er i forhold til husstandens samlede inntekt (alminnelig inntekt inklusivt aksjeutbytte før særfradrag). Det er den siste offentlige ligningen som blir lagt til grunn ved beregningen. Har det skjedd endringer i økonomien kan dette legges til grunn ved henvendelse til Rakkestad kommune.

For praktisk bistand betales kr. 439 (selvkost) per time eller i henhold til abonnementsløsningene spesifisert under. Kommunen vil ved fakturering velge den betalingsløsning som er mest gunstig for bruker gitt antall timer praktisk bistand i fakturert periode.

Antall G ¹⁾	Alminnelig inntekt før særfradrag		Tak på egenbetaling pr. år	Betaling pr. måned
Inntil 1 G	0	t.o.m.	111 477	0
1 G – 2 G	111 478	t.o.m.	222 954	2 640 ²⁾
2 G – 3 G	222 955	t.o.m.	334 431	21 072
3 G – 4 G	334 432	t.o.m.	445 908	26 340
4 G – 5 G	445 909	t.o.m.	557 385	36 876
5 G og over	Fra 557 386			47 412

Note: 1) G reguleres 1. mai hvert år.

2) Satsen vil justeres til den enhver tid gjeldende sats i Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester § 10.

Priser matombringning til hjemmeboende og ved helse/velferdssentrene:

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Abonnement full pensjon pr mnd	4 279	4 279	0	0,00 %
Abonnement middag m/dessert pr mnd	2 782	2 782	0	0,00 %
Middag med dessert pr stykk	110	110	0	0,00 %
Brødmåltid (frokost/kveld) pr stykk	38	40	2	5,26 %

12. Vederlag for opphold på Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Dagopphold pr døgn	100 ¹⁾	105 ¹⁾	5	5,00 %
Tidsbegrenset opphold i institusjon pr. døgn	180 ¹⁾	185 ¹⁾	5	2,75 %
Avlastningsplass (Helse- og omsorgstjenesteloven)	Gratis	Gratis	0	0,00 %

Note: 1) Satsene for korttidsopphold vil justeres til de enhver tid gjeldende maksimale satsene i Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester § 4.

Langtidsopphold og tidsbegrenset opphold i institusjon over 60 døgn:

Betaling etter inntekt, jfr. Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester § 3.

13. Egenbetaling andre tjenester

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Montering av trygghetsalarm (engangsbeløp)	650	650	0	0,00 %
Kommunal trygghetsalarm pr. mnd	325	325	0	0,00 %
Vask av tøy per kg	45	47	2	4,44 %

14. Kommunale avgifter

a) Gebyr for vann og avløp

Engangsgebyr for tilknytning – jfr. lokal forskrift § 5

Engangsgebyr (tilkoblingsgebyr) betales ved tilknytning til offentlig vann- og/eller avløpsledningsnett.

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Tilkoblingsgebyr vann	3 400	4 000	600	17,65 %
Tilkoblingsgebyr avløp	5 600	7 000	1 400	25,00 %

Note: Alle priser eks. mva.

Årsgebyr vann og avløp – jfr. lokal forskrift § 6

Årsgebyret består av to deler, abonnementsgebyr (fast gebyr) og forbruksgebyr (fra vannmåler).

Abonnementsgebyr

Abonnementsgebyret differensieres etter 5 brukerkategorier:

- Abonnementsgebyr for bolig med inntil 2 boenheter. Betaler en fast del.
- Abonnementsgebyr for fritidsbolig. Betaler en halv fast del.
- Abonnementsgebyr for bolig med mer enn 2 boenheter. Se tabell gjengitt nedenfor.
- Abonnementsgebyr for kombinasjonsbygg bolig/næring. Se tabell gjengitt nedenfor.
- Abonnementsgebyr for næringsbygg. Se tabell gjengitt nedenfor.

Bolig med mer enn 2 boenheter, kombinasjonsbygg og næringsbygg betaler abonnementsgebyr basert på forbruk etter følgende tabell:

Kategori	Årsforbruk	Antall faste deler
Kategori 1:	0 – 300 m ³	1
Kategori 2:	300 – 800 m ³	2
Kategori 3:	800 – 2500 m ³	3
Kategori 4:	2500 – 5000 m ³	6
Kategori 5:	5000 – 10000 m ³	10
Kategori 6:	10000 – 50000 m ³	15
Kategori 7:	> 50000 m ³	25

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Abonnementsgebyr vann (en fast del):	400	400	0	00,00 %
Abonnementsgebyr avløp (en fast del):	700	700	0	00,00 %

Note: Alle priser eks. mva.

Forbruksgebyr:

Forbruksgebyret baseres på faktisk vannforbruk (vannmåler) og pris pr. kubikkmeter. Avløpsmengde regnes lik vannmengde.

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Forbruksgebyr vann	24,20	27,20	3	12,40 %
Forbruksgebyr avløp	32,50	45,50	13	40,00 %

Note: Pr. kubikkmeter alle priser eks. mva.

Stipulert forbruk

Forbruksgebyr basert på stipulert forbruk er i utgangspunktet ikke aktuelt da vannmåler er påbudt i Rakkestad kommune. Der korrekt forbruk fra vannmåler ikke forefinnes, for eksempel ved defekt måler, stipuleres forbruket. Normalt benyttes gjennomsnittsforkbruk fra tidligere år, men for boligabonnenter kan også tabell gjengitt nedenfor benyttes. Kommunen avgjør i hvert enkelt tilfelle, hvilken stipuleringsmetode som skal benyttes.

Bruksareal:	Stipulert vannforbruk
0 - 72 m2:	vannforbruk 120 m3
73 - 180 m2:	vannforbruk 170 m3
181 - 240 m2:	vannforbruk 195 m3
241 - 300 m2:	vannforbruk 225 m3
301 - 360 m2:	vannforbruk 255 m3
361 m2 og mer:	vannforbruk 310 m3

Andre gebyrer

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Gebyr for midlertidig tilknytning – jfr. lokal forskrift § 9	1 060	1 200	140	13,21 %
Gebyr for manglende vannmåleravlesning – jfr. lokal forskrift § 4	1 592	1 600	8	0,50 %
Gebyr for kalibrering av vannmåler – jfr. lokal forskrift § 7	2 124	2 200	76	3,58 %
Gebyr for inndekning av kommunens faktiske utgifter inkl. utstyr/materiell ved for eksempel fysisk oppmøte for kontroll av vannmåler, ved avstengning/påsetting av vannforsyning med mer	Dekning etter faktiske kostnader	Dekning etter faktiske kostnader	0	0,00 %

Note: Alle priser eks. Mva.

b) Gebyr for slamtømming

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Slamtanker m/wc tilknyttet (0 - 4 m ³)	1 500	1 800	200	20,00 %
Slamtanker u/wc tilknyttet (0 - 4m ³)	1 300	1 560	260	20,00 %
Slamtanker (per m ³ over 4 m ³)	235	282	47	20,00 %
Innelukkede tanker (0 - 3 m ³)	1 300	1 560	260	20,00 %
Innelukkede tanker (3,1 – 6 m ³)	1 400	1 680	280	20,00 %
Innelukkede tanker (per m ³ over 6 m ³)	235	282	47	20,00 %
Minirensanlegg (0 – 4 m ³)	1 100	1 320	220	20,00 %
Minirensanlegg (4,1 – 7 m ³)	1 200	1 440	240	20,00 %
Minirensanlegg (per m ³ over 7 m ³)	235	282	47	20,00 %
Tillegg pålagt tømming lørdag/søndag	500	600	100	20,00 %

Ovennevnte priser er eks. mva. Det kan innkreves et gebyr på kr 888 eks. mva. per fremmøte når slam-/septiktanken av praktiske grunner ikke kan tømmes.

c) Renovasjonsavgift

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Ordinær renovasjonsavgift settes til	3 187	3 346	159	5,00 %
Abonnement med hjemmekomposteringsavtale	2 549	2 677	118	5,00 %
Abonnement med samarbeidsavtale to og to	2 549	2 677	118	5,00 %
Abonnement med samarbeidsavtale tre og tre	2 709	2 844	135	5,00 %
Abonnement med hjemmekompostering og samarbeidsavtale to og to	1 912	2 008	96	5,00 %
Abonnement med hjemmekompostering og samarbeidsavtale tre og tre	2 071	2 175	104	5,00 %
Abonnement med større restavfallsdunk 240 l (etter søknad)	3 667	3 850	183	5,00 %
Næringsavfall		3 346	0	0,00 %
Kompostbeholder – kompostbjørn	3 151	3 309	158	5,00 %
Kompostbeholder – Biolan	4 383	4 602	219	5,00 %
Ekstra avfallssekker – selges ved servicekontoret i Rådhuset	29	30	1	3,45 %

Note: Pr. abonnement. Alle priser er ekskl. mva.

d) Priser ved Kopla renovasjonsplass

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Personbil u/henger	40 pr gang	40 pr gang	0,00	0,00 %
Personbil m/henger, varebil	1,12 pr kg	1,2 pr kg	0,08	7,14 %
Næringsavfall sortert	2,00 pr kg	2,24 pr kg	0,24	12,00 %
Næringsavfall usortert	2,56 pr kg	2,88 pr kg	0,32	12,50 %
Minstepris over vekt	40	40	0,00	0,00 %

Note: Alle priser er ekskl. mva

Farlig avfall, hageavfall, EE-avfall, impregnerert trevirke og glass- og metallemballasje er gratis for alle husholdninger å levere ved Kopla renovasjonsplass.

Med næringsavfall menes alt avfall fra næringsdrivende. Avfall levert fra traktorer, lastebiler og kjøretøy registrert på næring er å regne som næringsavfall. Landbruksplast leveres kostnadsfritt fra næringer.

Farlig avfall fra næringsdrivende må elektronisk deklarerer før levering. Mengden farlig avfall veies inn og alle kostnader for håndtering og behandling av avfallet vil bli fakturert.

Større mengder farlig avfall og EE-avfall, samt kuldemøbler fra næringsliv (kjøledisker) - som Kopla renovasjonsplass ikke har plikt til å ta imot* - henvises til regionale mottaksanlegg (*inntil 1000 kg pr avfallsbesitter pr år).

e) Gebyr for gravearbeid og arbeidstillatelse i gater, veier og kommunal grunn:

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Fastgebyr gravesøknad		3 400	0	0 %
Gebyr for behandling av arbeidsvarslingsplan-/skiltplan		1 000	0	0 %
Utkjøring av kommunalt skilt og sperremateriell i forbindelse med arrangement – pr arrangement		3 000	0	0 %

f) Feie- og tilsynsavgift

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
For 1, 1 ½ og 2 etasjes bygg, per pipe	408	408	0	0 %
For 3 etasjes bygg, per pipe	487	487	0	0 %
For bygg høyere enn 3 etasjer, per pipe	624	624	0	0 %

Note: Alle priser er ekskl. mva.

g) Gebyr for utrykning

Utrykning fra brannvesenet som skyldes at automatiske brannalarmer unødvendig løses ut.

Gebyr	Pris 2022	Pris 2023	Endring i kr	Endring i %
Første gangs utrykning	0	0	0	0 %
Ny utrykning i løpet av 30 dager	5 000	5 000	0	0 %
To utrykninger i løpet av 60 dager	7 500	7 500	0	0 %
Tre utrykninger i løpet av 90 dager	10 000	10 000	0	0 %

Note: Etter 90 dager nullstilles systemet.

15. Inndekningsgrad på kommunale avgifter

Kommunen følger prinsippet med 100 prosent inndekning av kommunale avgifter (vann, avløp, slam, renovasjon og feiing).

16. Betalingsregulativ for plansaker, utslippssaker og byggesaker m.m.

Gebyrene skal fastsettes slik at kommunen oppnår selvkost – se vedlegg 1a.
Gebyrsatsene skal bygge på et grunnbeløp (G) som settes til kr. 832,-.

17. Betalingsregulativ for oppmåling

Gebyrene skal fastsettes slik at kommunen oppnår selvkost – se vedlegg 1b.
Gebyrsatsene skal bygge på et grunnbeløp (G) som settes til kr. 832,-

18. Betalingsregulativ etter eierseksjonsloven

Gebyrene skal fastsettes slik at kommunen oppnår selvkost – se vedlegg 1c.
Gebyrsatsene skal bygge på et grunnbeløp (G) som settes til kr. 832,-

Vedlegg 1a - Betalingsregulativ for plansaker, utslippssaker og byggesaker

Kapittel 1 - Generelle bestemmelser

§ 1-1. Hjemmel

Med hjemmel i lokal forskrift vedtatt 22.03.2012 fastsettes dette gebyrregulativ av Rakkestad kommunestyre. Gebyrer for tjenester som ikke er lovpålagte er fastsatt etter selvkostprinsippet, jf. Kst. sak 36/06.

§ 1-2. Gyldighet

Dette regulativet er gyldig fra 01.01.2023 og frem til nytt gebyrregulativ fastsettes/revideres av kommunestyret. Gebyr beregnes etter de satser som gjelder på det tidspunkt fullstendig søknad, tilleggssøknad, planforslag og/eller annen bestilling foreligger.

§ 1-3. Grunnbeløp (G)

Grunnbeløp (G) for utregning av gebyr fastsettes av kommunestyret. Eventuelle kostnader til andre myndigheters behandling, så som arkeologiske registreringer kommer i tillegg til disse gebyrene. Det samme gjelder kostnader med undersøkelser av grunnforhold, rasfare mv. og miljøforhold.

§ 1-4. Betalingsbestemmelser

Den som får utført tjenester etter dette regulativ skal betale gebyr. Regning for gebyr blir sendt ut like etter/med at fullstendig søknad, tilleggssøknad, planforslag, bestilling og/eller vedtak foreligger. Ved for sen betaling tilkommer purregebyr. Etter nytt forfall sendes kravet til innfordring. Det kan kreves at gebyr skal være betalt før arbeidet med saken settes i gang.

§ 1-5. Søknader som avslås eller hvor tiltaket/planen ikke blir gjennomført

Gebyret blir det samme uavhengig av om vedtaket innebærer tillatelse, avslag eller om tiltaket ikke blir gjennomført.

§ 1-6. Redusert gebyr

Når særlige grunner foreligger, kan administrasjonen på eget initiativ redusere gebyret. Med betegnelsen særlige grunner menes det her bl.a. tilfeller der gebyret er åpenbart urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn og i forhold til det arbeidet og de kostnadene som kommunen har hatt.

En søknad om redusert gebyr fra tiltakshaver må sendes Rakkestad kommune innen 3 uker etter at vedtak er fattet.

§ 1-7. Ulovlighetsoppfølging

Overtredelsesgebyr er en administrativ sanksjon, som plan- og bygningsmyndighetene kan ilegge ansvarlige for brudd på plan- og bygningslovgivningen. Gebyret tilfaller kommunen, også hvis fylkesmannen eller departementet har ilagt gebyret.

Ileggelsen av overtredelsesgebyr er et enkeltvedtak som kan påklages. Å ilegge gebyr er en frivillig mulighet for kommunen, og beslutningen om det skal ilegges overtredelsesgebyr er opp til kommunens frie skjønn og kan ikke overprøves ved en eventuell klage. Derimot er grunnlaget for og størrelsen på gebyrer som er ilagt lovbundet skjønn, og kan overprøves fullt ut ved en eventuell klage.

Overtredelsesgebyr er hjemlet i PBL § 32-8. Jf. SAK 10 kap. 16.

§ 1-8. Klageadgang

Enkeltvedtak om fastsetting av gebyr etter dette regulativ kan påklages etter reglene i forvaltningsloven. Kommunens eget klageorgan er klageinstans.

Kapittel 2 – Plansaker

§ 2-1. Søknad om dispensasjon fra arealplan (bebyggelsesplan, reguleringsplan og kommuneplanens arealdel):

1. Søknad som kan behandles administrativt etter delegering - Gebyr = 7 x G.
2. Søknad som må behandles av formannskapet - Gebyr = 12 x G.
3. Ved behandling av dispensasjonssøknader i henhold til kommuneplan, kommunedelplan og regulerings- eller bebyggelsesplaner betales gebyr for dispensasjonsbehandling. Søknad om tiltak etter PBL § 20-1 som først må behandles som dispensasjonssak medfører også ordinært gebyr etter dette regulativ.

§ 2-2. Søknad om mindre vesentlig endring i bebyggelsesplan eller reguleringsplan:

1. Søknad som må behandles av formannskapet - Gebyr = 15 x G.

§ 2-3. Forslag til bebyggelsesplan, reguleringsplan eller vesentlig endring av gjeldende bebyggelses- eller reguleringsplan

1. Vedtak om oppstart av planarbeid:

Når det kommer inn private reguleringsforslag jf. PBL § 12-11 som ikke er i samsvar med kommuneplan, skal formannskapet eller kommunestyret avgjøre om forslaget skal tas opp til videre behandling. For denne behandlingen skal det betales følgende gebyr:

12 x G

Annonse- og andre kostnader med bekjentgjøring av planarbeidet bekostes av forslagsstiller.

2. Videre behandling fra og med 1. gangs behandling i formannskapet (offentlig ettersyn) til og med egengodkjenning i kommunestyret, inkl. annonsekostnader:
 - a) For planer med størrelse 3 dekar eller mindre: 50 x G
 - b) For planer med størrelse 3 - 10 dekar: 70 x G
 - c) For planer med størrelse over 10 dekar: 90 x G

§ 2-4. Konsekvensutredninger (PBL kapittel 4. § 4-2)

For behandling av konsekvensutredninger der kommunen er ansvarlig myndighet, blir gebyrsats fastsatt etter nærmere vurdering/avtale. Gebyret skal fastsettes etter selvkostprinsippet. Det skal føres timeliste for arbeidet.

§ 2-5. Annet arbeid:

1. Alt planteknisk arbeid, rettelser, justeringer, omarbeidelser m.m., som må utføres på plankartet før planen godkjennes lagt ut til 1. gangs offentlig ettersyn, skal dekkes av den som fremmer planen. Hvis kommunen skal utføre disse arbeidene betales et gebyr på 2 x G pr. time.

Kapittel 3 – Utslippssak

§ 3-1. Søknad om utslippstillatelse og tillatelse til tiltak for inntil 15 PE: Gebyr = 6 G.

§ 3-2. Søknad om utslippstillatelse og tillatelse til tiltak, som overstiger 15 PE:
Gebyr = 12 G.

Kapittel 4 – Byggesak

§ 4-1. Forhåndskonferanse.

1. Forhåndskonferanse - 1,5 x G

§ 4-2. *Søknad om tillatelse til tiltak etter PBL § 20-4. Tiltak som kan forestås av tiltakshaver.*

1. *Pbl § 20-4 a - søknad om mindre tiltak på bolig- /fritidseiendom.*
Tilbygg mellom 16 m² og 50 m² – 8 G
Frittliggende bygg mellom 51 m² til og med 70 m² - 8 G
Søknadspliktige bygg (frittliggende) under 50 m² jf. SAK10 § 4-1 bokstav a)- 8 G
2. *Pbl § 20-4 b - søknad om alminnelige driftsbygninger i landbruket*
0-500 kvm = 8 G
501-800 kvm = 13 G
800-1000 kvm (enkle landbruksbygg) = 19 G
3. *Pbl § 20-4 c - midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg som nevnt i § 20-1 første ledd bokstav j og som ikke skal plasseres for lengre tidsrom enn 2 år.*
Gebyr = 8 G
4. *PBL § 20-4 d - opprettelse av grunneiendom mv. som nevnt i § 20-1 første ledd bokstav m.*

Opprettelse av eiendommer i områder med reguleringsplan.
Gebyr = 4G.

Opprettelse av eiendommer utenfor områder med reguleringsplan.
Gebyr = 6G.

Behandling av søknad om tilleggsareal.
Gebyr= 6G.

Ev. gebyr for behandling av dispensasjon/endring av plan kommer i tillegg.
5. I tilfeller hvor det søkes om flere enn ett tiltak i samme søknad vil gebyret bli redusert med 50% på det rimeligste gebyret.

§ 4-3. *Søknad om tillatelse til tiltak etter Pbl § 20-1 mv. Tiltak som krever ansvarsrett.*

Hvor ikke annet fremgår er bruksareal (BRA) iht. NS 3940 beregningsgrunnlag for utregning av gebyr. Utstedelse av midlertidig brukstillatelse/ferdigattest vedtatt etter plan- og bygningsloven inngår i de forskjellige gebyrer.

1. *PBL § 20-1a*

Boliger

For behandling som ett-trinns- og rammesøknader.

- Bygg med 1-2 boenheter: - 28 G
- Tillegg pr. boenhet fra 3 til 10: - 5 G
- Tillegg pr. boenhet fra 11 til 20: - 5 G
- Tillegg pr. boenhet fra 21 til 30: - 5 G
- Tillegg fra og med boenhet nr. 31: - 2 G

Oppføring av ny Fritidsbolig: 28 G

2. *PBL § 20-1a og § 20-1b*

For alle andre nybygg, tilbygg, påbygg, underbygg

- a) Inntil 70 m² BYA – Gebyr = 8 G
- b) 71 m² – 150 m² BYA – Gebyr = 15 G
- c) 151 m² – 300 m² BYA – Gebyr = 28 G
- d) Over 301 m² BYA m² BYA – Gebyr = 40 G
- e) Søknad om driftsbygninger i landbruket over 1000 m² etter PBL § 20-1 a – Gebyr= 28 G. Hver påbegynte 100 m² BYA over 1100 m² BYA belastes med 1 G, dog ikke ut over 40 G.

Eks: Driftsbygning på 1001 m² = 28 G i gebyr. Driftsbygning på 1101 m² = 29 G i gebyr.

3. *Beregningsfaktor for tiltaksklasser:*

- For bygg i tiltaksklasse 1 gjelder gebyrsatsene som angitt i regulativet.
- For tiltak i tiltaksklasse 2 multipliseres gebyrsatsene med faktor 1,5.
- For tiltak i tiltaksklasse 3 multipliseres gebyrsatsene med faktor 2,0.

Det er tilstrekkelig at ett eller flere ansvarsområder er i tiltaksklasse 2 eller 3. Dersom tiltaket har flere tiltaksklasser gebyrlegges det etter høyeste tiltaksklasse.

4. *PBL § 20-1a - varige konstruksjoner og anlegg:*

Tiltaksklasse 1 - Gebyr = 10 x G.
Tiltaksklasse 2 - Gebyr = 15 x G.
Tiltaksklasse 3 - Gebyr = 25 x G.

5. *PBL § 20-1c – søknadspliktig fasadeendring:*

Gebyr = 7 x G.

6. *PBL § 20-1b og j - vesentlig endring eller vesentlig reparasjon av tiltak som nevnt i § 20-1 - a. og plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg (j):*

Tiltaksklasse 1 – 10 x G
Tiltaksklasse 2 – 15 x G
Tiltaksklasse 3 – 25 x G

7. *PBL § 20-1d - bruksendring eller vesentlig utvidelse/endring av tidligere drift av tiltak som nevnt under PBL § 20-1a:*

Tiltaksklasse 1 – 8 x G
Tiltaksklasse 2 – 12 x G
Tiltaksklasse 3 – 14 x G

8. *PBL § 20-1e - riving av tiltak som nevnt under PBL § 20-1 a:*

Tiltaksklasse 1 – 7 x G

Tiltaksklasse 2 – 15 x G
Tiltaksklasse 3 – 25 x G

I tilfeller hvor riving er en forutsetning for å gi tillatelse til tiltak etter § 4-2 eller § 4-3 i dette gebyrregulativ, reduseres gebyret for riving med 3 G.

9. *PBL § 20-1 f - Oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner:*
Tiltaksklasse 1 – 6 x G
Tiltaksklasse 2 – 12 x G
Tiltaksklasse 3 – 14 x G
10. *PBL § 20-1 g - oppdeling eller sammenføring av bruksenheter i boliger samt annen ombygging som medfører fravikelse av bolig:*
Gebyr = 10 x G.
11. *PBL § 20-1 h og i - oppføring av innhegning mot veg (h) og skilt- og reklameinnretninger (i):*
Gebyr = 12 x G.
12. *PBL § 20-1 k- vesentlig terrenginngrep:*
Tiltaksklasse 1 - Gebyr = 12 x G.
Tiltaksklasse 2 - Gebyr = 15 x G.
Tiltaksklasse 3 - Gebyr = 25 x G.
13. *PBL § 20-1 l - anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass:*
Tiltaksklasse 1 - Gebyr = 12 x G.
Tiltaksklasse 2 - Gebyr = 15 x G.
Tiltaksklasse 3 - Gebyr = 25 x G.
14. I tilfeller hvor det søkes om flere enn ett tiltak etter § 4-3 punkt 1-7 og punkt 9-13 i samme søknad vil gebyret bli redusert med 50% på det rimeligste gebyret.
15. *PBL § 21-2 - søknad om rammetillatelse – gebyr som for pkt. 1 til 13 avhengig av hva det søkes om.*
16. *PBL § 21-2 - søknad om igangsettingstillatelse (trinnvis behandling).*
For hver igangsettingstillatelse: 3 G.

§ 4-4. Godkjenning av selvbyggeransvar etter pbl. § 23-8 og SAK10 § 6-8:
Gebyr = 5 x G

§ 4-5. Endringer i gitte tillatelser eller registrerte søknader:
1. *Endring av gitte tillatelser:*
Tiltaksklasse 1 – 3 x G
Tiltaksklasse 2 – 5 x G
Tiltaksklasse 3 – 8 x G

§ 4-6. Dispensasjoner fra bestemmelser i lov og forskrift (PBL kapittel 19):

1. *Dispensasjonssøknad som kan behandles administrativt etter delegering:*
Gebyr = 7 x G.
2. *Dispensasjonssøknad som krever politisk behandling:*
Gebyr = 12 x G.

§ 4-7. Søknad om fritak fra teknisk forskrift:

Pr. fritak: 4 G

Vedlegg 1b - Betalingsregulativ etter Matrikkeloven

Dette betalingsregulativet er fastsatt i medhold av Matrikkelovens § 32 og forskrift av 26. juni 2009 nr. 864 til Matrikkeloven § 16.

Dette regulativet er gyldig fra 01.01.2023 og frem til nytt gebyrregulativ fastsettes/revideres av kommunestyret. Gebyr beregnes etter de satser som gjelder på det tidspunkt fullstendig søknad, tilleggsøknad og/eller annen bestilling foreligger.

Grunnbeløpet (G) i dette betalingsregulativet er det samme som grunnbeløpet i betalingsregulativet for byggesaker, plansaker, delingssaker, kartforretning, oppmåling m.m. i Rakkestad kommune.

Gebyrer for arbeider etter Matrikkeloven (lovens § 32, forskriftene § 16) fastsettes som følger:

A. Oppretting av ny matrikkelenhet.

A.1. Oppretting av ny grunneiendom og ny festegrunn som skal forbli selvstendig enhet:

$$\text{Gebyr} = 20 \times G$$

Dersom utarbeidet – selve oppmålingsforretningen med innmåling og utsetting av grensemerker – tar lengre tid enn 5 timer, betales 1,5 G pr. påbegynt time utover 5 timer i tillegg.

A.2 Oppretting av ny grunneiendom og ny festegrunn som i henhold til vedtak skal bli tilleggsareal til eksisterende matrikkelenhet og tilleggsarealer som blir behandlet i henhold til reglene om arealoverføring:

Areal 0 – 500 m ²	Gebyr = 8 x G
Areal 501 – 1000 m ²	Gebyr = 10 x G
Areal over 1000 m ²	Gebyr = 14 x G

Dersom utarbeidet – selve oppmålingsforretningen med innmåling og utsetting av grensemerker – for tilleggsarealer over 1000 m², tar lengre tid enn 5 timer, betales 1,5 G pr. påbegynt time utover 5 timer i tillegg.

A.3. Oppretting av ny grunneiendom og ny festegrunn over større sammenhengende arealer til landbruks-, idretts- eller friluftsførmål samt andre allmenntilførmål:

Uavhengig av areal betales det et grunnbeløp på 12 x G. Dersom utarbeidet – selve Oppmålingsforretningen med innmåling og utsetting av grensemerker - tar lengre tid enn 5 timer, betales 1,5 G pr. påbegynt time utover 5 timer i tillegg.

A.4 Oppretting av uteareal på eierseksjon:

Grunngebyr	4 G
Tillegg for uteareal - pr. seksjon	0,5 G

A.5 Oppretting av ny anleggseiendom:

Volum 0 – 2000 m ³	Gebyr = 16 x G
Volum over 2000 m ³	Gebyr = 16 x G + 1G pr. påbegynt 1000 m ³

A.6 Oppretting av ny anleggseiendom som skal være tilleggsvolum til eksisterende anleggseiendom eller at volum skal overføres ved hjelp av arealoverføring:

Volum 0 – 250 m ³	Gebyr = 10 x G
Volum 251 – 500 m ³	Gebyr = 12 x G
Volum over 501 m ³	Gebyr = 12 x G + 1G pr. 500 m ³ i økning

A.7. Registrering av jordsameie:

Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie betales etter medgått tid.
Minstesats 2 x G + 1G pr. time

B. Oppmåling av eksisterende eiendom.

B.1. Oppmåling av eksisterende eiendom der eiendomsgrensene ikke er oppmålt tidligere ved hjelp av koordinater:

B.1.1 Oppmåling av hele eiendommen:

$$\text{Gebyr} = 10 \times G$$

Dersom utarbeidet – selve oppmålingsforretningen med innmåling og utsetting av grensemerker – tar lengre tid enn 5 timer, betales 1,5 G pr. påbegynt time utover 5 timer i tillegg.

B.1.2 Oppmåling av hele eiendommer som benyttes til landbruks-, idretts-, eller friluftsførmål samt andre allmennyttige formål:

Uavhengig av areal betales det et grunnbeløp på 8 x G.

Dersom utarbeidet – selve oppmålingsforretningen med innmåling og utsetting av grensemerker – tar lengre tid enn 5 timer, betales 1,5 G pr. påbegynt time utover 5 timer i tillegg.

B.1.3 Oppmåling av del av eiendommen:

Inntil 3 grensepunkter Gebyr = 6 x G

Deretter for hvert punkt Gebyr = 1G

Dersom alle grensepunktene til eiendommen blir oppmålt, skal gebyret fastsettes etter pkt. B.1.1.

B.2. Utsetting av grensemerker som tidligere er oppmålt ved hjelp av koordinater:

Inntil 3 grensemerker Gebyr = 3 x G

Deretter for hvert punkt Gebyr = 1G

C. Grensejustering.

C.1. Grensejustering mellom grunneiendommer, festegrund og jordsameie:

Areal 0 – 150 m² Gebyr = 5 x G

Areal 151 – 500 m² Gebyr = 7 x G

Utover 500 m² er grensejustering ikke tillatt.

Gebyret gjelder for hvert areal som blir grensejustert fra en matrikkelenhet og til en annen matrikkelenhet.

C.2. Grensejustering mot anleggseiendom:

Volum 0 – 250 m³ Gebyr = 6 x G

Volum 251 – 1000 m³ Gebyr = 8 x G

Utover 1000 m³ er grensejustering ikke tillatt.

Gebyret gjelder for hvert areal som blir grensejustert fra en matrikkelenhet og til en annen matrikkelenhet.

D. Andre bestemmelser.

D.1. Gebyr for matrikkelføring av privat grenseavtale:

For inntil 2 punkter eller 100 m grenselengde $\text{Gebyr} = 2 \times G$
For hvert nytt punkt eller påbegynt 100 m grenselengde $\text{Gebyr} = \frac{1}{2} \times G$ Billigste alternativ for rekvirent velges.

D.2. Innløsning av festetomt.

D.2.1 Når festetomten har eksisterende målebrev med koordinatbestemte grensepunkter:

$\text{Gebyr} = 6 \times G$

D.2.2 Når festetomten har eksisterende målebrev utstedt før 01.01.1980 eller ikke har målebrev, betales gebyr etter pkt. B.1.1.

D.3. Utstedelse av matrikkelbrev.

Matrikkelbrev inntil 10 sider kr. 175,-
Matrikkelbrev over 10 sider kr. 350,-
Gebyret er fastsatt av Kartverket og vil bli regulert etter bestemmelse fra dem.

E. Betalingsbestemmelser, urimelig gebyr, tinglysningsgebyr m.m.

E.1. Betalingsbestemmelser.

Gebyr etter denne gebyrforskrift skal betales i henhold til faktura utstedt av kommunen. Fakturaen skal være betalt før saken blir matrikkelført og eventuelt sendt til tinglysning. I perioden fra fakturaen blir sendt ut og til den blir betalt, løper ikke tidsfristen i henhold til forskriftene § 18, andre avsnitt.

E.2. Fakturamottager.

Faktura utstedt etter reglene i denne gebyrforskrift skal betales av rekvirenten av forretningen. Gebyret kan rettes til andre dersom det er en avtale om dette.

E.3. Betaling av tinglysningsgebyr og eventuelt dokumentavgift.

I saker som skal tinglyses skal tinglysningsgebyret og dersom det er aktuelt også dokumentavgiften være betalt før saken blir sendt til tinglysning. Disse gebyrene vil framkomme som egne poster på fakturaen som nevnt under pkt. E.1.

E.4. Rabatt.

Dersom det blir søkt om og godkjent fradeling av flere nye eiendommer fra samme grunneiendom i en sak, innrømmes 30 % rabatt fra og med eiendom nummer to. Dette gjelder punktene A.1. og A.2 ovenfor.

Likeledes dersom det blir søkt om og gjennomført en felles oppmålingsforretning over eksisterende eiendommer som ligger inntil hverandre, innrømmes 50 % rabatt fra og med eiendom nr. 2. Det totale gebyret kan utlignes på de involverte eiendommene. Dette gjelder punktet B.1.1 ovenfor.

E.5. Urimelig gebyr.

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn og det arbeidet og de kostnadene som kommunen har hatt, kan kommunedirektøren eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr.

Fullmakts haver kan under de samme forutsetningene og på bakgrunn av en grunngitt søknad fra den som har mottatt kravet om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.

Vedlegg 1c - Betalingsregulativ etter eierseksjonsloven

Dette betalingsregulativet er fastsatt i medhold av Lov om eierseksjoner § 15

Grunngebyr – uten befaring: 7 G

Grunngebyr – med befaring: 9 G

Tillegg for hver seksjon: 0,5 G

VEDLEGG 2: Satser for godtgjøring til oppdragstakere

Det fastsettes følgende satser som gjelder fra 1. januar 2023

1. Timesatser for støttekontakter og fritidsassistenter

Timesats for ordinære støttekontakter og fritidsassistenter utgjør kr. 150,-.

Timesats for støttekontakter med utvidet ansvarsområde utgjør kr. 180,-.

I tillegg kommer utgiftsdekning og kjøregodtgjørelse.

2. Sats for tilsynsførere etter Barnevernsloven

Tilsyn i fosterhjem godtgjøres med kr. 2 600,- pr. gjennomført tilsyn.

3. Omsorgsstønad

Timesats for omsorgsstønadmottaker utgjør kr. 160,-.

4. Avlastning ihht helse- og omsorgstjenesteloven §3-1 (1) nr 2 og § 3-6 (1) nr 2

Godtgjøres ihht staser etter KS særavtale.

Timesats avlastning kr. 91,-

Utgiftsdekning for barn under 10 år 208,- kr på døgn

Utgiftsdekning for barn over 10 år 273,- kr pr døgn

5. Besøks-/avlastningshjem etter barnevernloven

Godtgjøres ihht staser etter KS særavtale.

Timesats avlastning kr. 73,-

Utgiftsdekning for barn under 10 år 337,- kr på døgn

Utgiftsdekning for barn over 10 år 391,- kr pr døgn